

606^a

B. g. 696^a

~~n 162.~~

Ms. 696^a

92 Bl.

Hand

Von d
die v
Auch
sie b
Katal
Für d
theks

Zeit
Be
nutzu

1896
Mai

1909
Juli 5
1910. N

1942
Juli 25.
Aug 18.

1971

PRÆFATIO

APOLOGETICA

Pro Eginhardo, sive Eynhardo Caroli Magni
quondam Secretario postmodum primo Abbate
Monasterii SS. Marcellini & Petri Martyrum
in Seligenstadt ad Maxum Ordinis S. Benedicti
qui vixit anno Christi 780, quique reliquias dictorum
Sanctorum ab urbe anno 826 procuratus in predicto
loco Seligenstadt collocavit ubi & hodie cum ipso
requiescunt,

præmissa

Contra scriptores Belgas & alios sibi illum sacrasque
reliquias præfatas appropriare conantes, & nonnulla
super persona Eginhardi effingentes.

Per
Rdm L. LEONARDUM dicti Monasterii
Abbatem: Anno 1683.

Descripsit me in suo Notitiarum
F. Augustinus Mayer/Sörfer
P. S. B. prof. Selgenst. 1684.

Quemadmodum homini à natura insitum videtur
 ut propria gloria studeat, honori velificetur suo
 famam posteritatis acquirat, eumque in finem nonnunquam
 se aliorum virtutibus, et rebus maiorum praeclare gestis
 exornet: ita omnino ab aliquibus fabricatum apparet
 qui ad aueripandam sui nominis gloriam. **E**ginhardum
 Caroli Magni potentissimi imperatoris secretarium, sive
 Cancellarium virum sui saeculi undequaque praestante
 et sequentium opusculorum scriptorem auratum, sibi ad-
 sciiscere, et velut ex nativo proprioque solo extirpare,
 plerumque eius gesta Belgio dare nisi sunt, quem tamen
 Germania iure optimo sibi vendicat, quemque nunquam
 peregrina gleba adseri permittet. Ut igitur veritatis
 cognitio studiose eliciatur, et clare innotescat, quis
 magnificus vir ille extiterit, et quomodo ex Secretario
 Caroli Magni, et Consiliario Ludovici pii, tandem
 Abbas Monasterii Seligenstadiensis ad Moenum: (quem
 vetera monumenta Mogonum, unde Moguntia ad
 confluentiam Rheni et Moeni nomen) factus sit, pabs
 re erit primitus Elogia Magnorum prudentium, graviumque
 virorum eius personam discernentia subiicere; Deinde
 qualiter sacra Sanctorum Martyrum Marcellini et
 Petri Lipsana Romae in Germaniam deportari cura-
 rit, et ad Moeni fluminis ripam in loco hodie

Seligenstadt dicto |: de eo enim potissima e controversia: subnectere: Tercio quod perperam duobus Belgii Monasteriis, uti Abbas praefuisse asserat deducere: demumq; fabellam de tanto viro fictam, et à Justo Reubero SC Palatinaty Consiliario in tomis sui veterum scriptorū, qui caesarū et Imperatorū Germanicorum res per aliquot saecula gestas literis mandaverunt, frontispicio relatam breviter refutare. Itaq;

Tritheimius Abbas Sponheimensis Ord:
S: Benedicti in cathalago Virorū
illustrum: et libro de scriptorib;
Ecclesiasticis, ita de eo scribit.

Eginhardus sive Einhardus Caroli Magni Imperatoris quondam Cancellarius et postea Monachus Divi Benedicti et Primus Abbas Seligenstadtensis Moguntinae Diocesis supra Mogonum, vir in secularibus litteris eruditissimus, et Divinarū scripturarum non ignarus, ingenio acutus, eloquio disertus, vita et conversatione praecipuus, Graecae et Latinae peritus, tam metro quam prosa excellens, inter caetera ingenij sui opuscula Psalterium Gallicanum Bedam imitatus abbreviavit: scripsit etiam epistolam tam ex persona sui, quam Imperatoris ad diversos librum unum.

de vita Caroli Magni Lib: in Historiam temporū
de gestis Germanorum et Francorū Lib: in: &
quodam alia quā ad nos non pervenerunt. Claruit
sub Carolo Imperatore Magno et Ludovico filio eig.

Idem in Chronico Hirsauensi ad annum Christi
847: Einhardus quoque ex imperiali Cancellario
Monachus, & ex Monacho iung Abbas in Seeligenstadt
vir doctus, & religiosissimus, inter alia eruditionis
suae monumenta scripsit gesta Magni Imperatoris
Caroli in uno volumine: Historiam quoque sui tem-
poris, & quodam alia, quibus se non modo latinae
linguae, verum & graecae peritus ostendit.

C Baronius Cardinalis in suis anna-
libus Ecclesiasticis ad annum Christi 826
hoc de illo profert.

Einhardus vir suo tempore summa claritudine
nominis Carolo Magno, et Ludovico eig Filio
gratissimus, et inter eius saeculi praestantiores ad-
numeratus inter alias tanto auctore dignas lucubra-
tiones, reliquit 4 libros scriptos de inventione
evocatione, sive Translatione, atque miraculis SS.
Martyrum Marcellini & Petri. Egregium

quidem monumentum, quocum hystoria sincerissima
asserat veritas, Deum plane mirabilem in sanctis suis
novis signis atq; prodigiis oes qui legunt intelligant.
Representante enim per quandam imaginem, saltem
ex parte tempora illa Africana felicissima, quibus
illuc sacra Protho Martyris pignora sunt allata.
Sic enim ossevit Deus antiqua novis occasionibus
revocare miracula, quo repescens in Christianorum
animis fides incallescere:

R. Bellarminus Cardinalis in libro
suo de scriptoribus ecclesiasticis ad annum Christi
814: hac habet.

Eginardus Cancellarius Caroli Magni scripsit eius
vitam satis diligenter. Scripsit etiam historiam
Francorum. Scripsit quoque de translatione S. S.
Petri & Marcellini prosa & versu, quae extant
apud Suium tom. 7. die 2. Junij. Tandem Mona-
chus et abbas factus relicto saeculo.

P. Antonius Possevinus Soc. Jes. in suo
apparatu sacro, ita de Eginardo loquitur.

Eginardus sive **Eginhardus** seu item **Cinardus** Caroli
magni imperatoris Cancellarius et gener deinde relicto
saeculo monachus et Abbas iung. canobii seligensta-
diensis S. S. Marcellini et Petri, qui Gandavi

scripsit circa annum Dom: 824 de miraculis
et translaone SS: Marcellini et Petri, qui Gandavi
requiescunt lib: 4or: qui extant in tomo 7mo F. Laurentij Suriij die 2da Junij. De iisdem
jambico carmine lib: i. in tomo 7mo Suriij. De
vita Caroli Magni Imperatoris lib: i. qui ex-
cussus e Colonia cum Anonimo Monacho Benedic-
tino Ao 1562 et Basilea Ao 1532. Colonia
quidem cum alijs annalibz rerum Francia Ao
1521. ac novissime Francofurti Ao 1584
cum alijs rerum Germanicarum scriptoribz. Historiam
temporum de gestis Germanorum et Francorum
lib: i Epistolarum ad diversos lib: i. Abbreviauit
quoqz psalterium excerptis versz orationis verba
habentes. Arnoldus Wion. Extat item Eginhardi
Epistola de obitu amatae coniugis ad Luppum Abbatē
Ferrariensē Monachū Senonū in Gallia, et rursū
eigdem lupi ad eum consolatio.

Notandum hic qd em librum unum de
adoranda cruce composuerit; id enim testatur Lup-
piam citatqz in sua Epistola sequentibz verbis:
Libellum de adoranda cruce, meo iudicio utilissi-
mum, quem meo nomini dedicastis, ut par fuit
amplexus sum.

D. CHRISTOPHORUS Browerq

7

in suis Fuldensium antiquitatibz Lib: I

4

Cap: 9: de schola Fuldensi scribens et sequentia.

Locuit id nos Luppus Terrariensis Fuldae Hic
olim Rhabani discipulus, qui ad Eginhardum
admirabili tunc doctrina virum scribens vestra
inquit memoria per famosissimum Imperatorem
Carolus, cui literae eo usq; debent, ut aeternitati
parent memoriam, studia capta revocari aliquantulum
qm extulere caput, satisq; constitit veritate subnixum
praeclarum dictum. Honos alit artes, et auendum
est oes ad studia gloria.

Item Cap: 10 Florebant igitur tum scholae praestantium
discipulorum numero, cum Eginhardus posito Cancellarii
fastigio, qd Carolo Imperatore tenuerat Seligenstadij
ad manum clarissimi Monrij, et a Buchonia o
longe dissiati Abbatem egit.

Item Cap: 14 In antiquis monumentis lego de
Raitgario Imperatore Abbate Fuldensi, qui ad
Dom: florere cepit Rhabanum et Hattonem Turonas
in Galliam direxit ad Albinum Magistrum ut
liberales artes addiscerent: Brunonem ad Eginhardum
variarum artium peritissimum doctorem: Modestum et
Candidum cum alijs ad Clementem Scotum Grammaticae
studendi causa.

P: NICOLAUS Gerarig Soc. Jesu: Libi 4to
Moguntiacarum rerum in Haistulpho

Archi-Ep'o huc attigit:

Ultimo, vel penultimo Haistulphi Archiepi Fo
f. 826 facta e celebris illa SS: Marty: Marcellini
et Petri Translatio in Seligenstadiense Monrium. Se
qua libros 4 scripsit eidem Monrij Conditor Eginhardus
et ex eo o pauca tom: 9 Baronig.

Veteres Regum Francorum annales descripti
ab aliquo domestico Ludovici pii Imperatoris referunt.

Quod Eginhardus nomine Caroli Magni functus
sit amplissima legatione ad Leonem Papam Fo 806
qua summus Pontifex interpellabatur nomine Impe-
ratoris subscribere divisioni regni ceptae in 3 partes
pro filiis suis, ut nimirum sciret unusquisq; illoru
quam partem tueri, et regere deberet, si patre mor-
tuo superstitem esse stingeret, cui petitioni Pontifex
assensum praebens propria manu subscripsit. Verum
defunctis filiis Carolo et Pipino ante patrem
ordinatio illa nullum sortita e effectum.

Deniq; liber pervetustus, qui apud supra-
citatum fustum Reuberum extat, hac de

Eginhardo notat.
Eginhardus mundi huius pertusus Monasterium
construxit, in seligenstadi ibiq; adhibitis fratribus

quibus ipse Timus Abbas praece voluit Leo per aliquot
annos serviens moritur et humatur, quemadmodum
ex libro quem de Translatione et miraculis SS.
Marcellini et Petri edidit, apparet.

9

5

Ex quibus omnibus aliisque multis, quas referre super-
fluum est, liquido perspicere licet, virum hunc
eximium omnium sapientia doctrinam excelluisse, sed
etiam optimates Caroli Magni et Ludovici Impe-
ratorum summa gloria militasse, et ob singula-
rem in rebus praeclare agendis prudentiam Augus-
tis gratissimum, et expetitum fuisse, quod uti in
Epistolis Lupi Abbatis Ferrariensis ad ipsum satis
quam ad finem horum opusculorum pro certiore
evidentia adnectente, evidenter patet, ita ipse
Eginhardus de obscure de se ipso in praefatione ad vitam
Caroli Magni quam conscripsit, testatur. Suberat
inquit, et alia omnia irrationabilis causa, qua vel sola sufficere
posset, ut me ad haec scribenda compelleret;
nutrimentum videlicet in me impensum, et perpetua
postquam in aula eius versari cepi, cum ipso, et
liberis eius amicitia, qua me ita sibi devinxit debito-
rem, tam vivo quam mortuo, constituit, ut merito
ingratus videri et iudicari possem, si tot beneficiorum

in me collatorum immemor, clarissima et illustri-
 ma hominis optime de me meriti gesta silentio prae-
 ferirem. In libris quoque quos de translatione SS.
 Marty: Marcellini et Petri inscripsit o infrequenter
 se palatinis negotiis, et generalibus conventibus obliga-
 tum et implicatum fuisse insinuat; Quod pro
 maiori evidentia ipsius verba excerpere et caecis ob-
 oculos ponere. Itaque in fine lib: tunc sic loquitur.
 Ordinatisque clericis, qui mihi assidue divinis laudibus
 dicendis curam solerter impenderent, ipsi o solum
 nostra fronte, sed et regali Diplomate, quod nobis
 in via obviam venerat, evocati, Anno iter nostrum
 prosperante ad palatium sumus cum magna exul-
 tatione regressi. Et in principio lib: ubi Transactis
 inquit, admodum paucis, postquam ad comitatum venera-
 tis, ego secundum consuetudinem aulicorum maturius
 surgens; primo mane palatium petis. Deinde tibi
 libri Cap: primo loquens de parte sacrarum reliquiarum
 in domo sua Aquensi existentium. Fuerunt ibi ait,
 dies quatuor vel eo amplius usque dum imperator palatio
 egressus, venandi gratia solenni more sylvas peteret;
 quo facto et nos comparatis, quae ad profectum
 nostram via videbantur, cum eisdem reliquiis

De vico aquensi promovimus. Cap: em 10 His
peractis Mense Novemb: ad comitatum sive
palatium ibidem hyematur; multa mecum
reputando profectus sum. Similiter lib: 3 Cap: 10
Nec multo post cum ego mense Novemb: secundum
consuetudinem in palatio hyematur; multa mecum
reputando ad comitatum ire disponerem, iamque
iter ingressus transmissis flumine Rheno in villam
regiam cui Sineciacy nomen erat, ad manendum
venirem. Item Cap: ii Agitur inde discessus ad
comitatum perexi, nam imperator Ludovicus eo
tempore Aquisgrani palatio assistens, Conventum
procerum fieri media fere hyeme praeceperat
ubi et ego inter ceteros adesse iussus; quia de vicinia
Beatorum Martyr: adesse coquebar, parum iucundas
in palatio moras faciebam. Cap: iij Cum me necessi-
tas secundum consuetudinem comitatum regis adire
compelleret, mense Iobri in ipsis si bene recolo
Calend: Denique lib: 4 Cap: 5 Rex cum
ego secundum consuetudinem ingressus coram illo stare
quid sibi Gerwardus de hoc miraculo retulisset
tam mihi quam ceteris astantibus divinam
misericordiam atque potiam admirando simul
atque laudando insinuavit, et quae referre placuit,

ut disertis eius testimonio partim constaret Imperatoribus
 admodum familiarem, et assiduus Balato Imperii
 negotiis occupatum fuisse, partim em aliquantulum innotes-
 ceret, illum necdum saeculo relicto monachum induisse
 quando Ludovico Imperator Aquisgrani Ryemistempore
 conventum memoratum celebravit, qd Ao 828: contigit.
 Cum Eginhardo, Mundi huius negotiis implicatus, licet
 Philosophiae sedulo vitam ageret persona sua digna
 Nobilissimam iuxta & honestissimam faminam
 Jommarz nomine in sociam adjuverat, sic uxorio
 nexus vinculo cum ea usq; ad dictum 828: perdurasse
 inde perspicuum evadit, qd ipse in Epistola ad
 Lupum Ferrariensem data lamentabiliter deplorat
 uxoris dilecti obitum, cuius equidem solationem cu
 multis precibus per merita SS: Marcellini et Petri
 Mart: quorum ab urbe Roma in Germaniam sacras
 deportarat exuvias, a Deo petens, o ta sicut
 ceteri eorum beneficiis indies cumulati, impetrare
 et consequi potuerit. Liqueat am teste Baronio
 aliisq; Historicis praefatas reliquias Ao 826: ab
 urbe furtim ee sublatas, sequenti vero anno Mulin-
 heimium, hodie Seligenstadt dictum in Germania
 perlatas, et partem earum astutia quadam in via

subtraham Sveffionis in Galliam delatam, et
inde sollicitudine Aquiggranum relatum prout
ipse Eginhardus in libris quos de Translacione
vitarum reliquiarum composuit, o nisi verissima
narratione refert: sicut ut minimum uxoris vitam
ad annum 428 perdurasse nullas inficias ire
poterit. Qualiter am procurante Einarde in
Germaniam tam pretiosus et inestimabilis thesaurus
reliquiarum inferri potuerit, o contradicentibus
Romanis, si quis Historiam ab ipso met descriptam
percurrerit, admirabitur occulta Dei iudicia hominum
piorum pia: si dicere liceat: furta, miraculis
et prodigiis o improbata. Illa etenim tempestate
Roma magna erat sacrarum reliquiarum neglectus
et exiguo in honore ac pretio habebantur, quod
satis insinuans D. Brouerus Lib. 3. Antiq. Fulden-
sium Cap. 13: Conditoria inquit Martyrum et
consecrata divinis olim memoria absque custodia curiosorum
utique et liberiori spectationi et interdum
rapinis etiam patebant cuius rei illustria docu-
menta Eginhardus ex Magni Caroli Camellario
Primo Abbas Seligenstadiensis in libro quos de
SS. Marcellini et Petri Martyrum Translacione
scripsit, et de se, et Hilduino B. Dionysii

Abbate providit: Mira interim Dei dispoſitione fiebat, ut Germania populo ita pridem fidei sacramentis confirmaretur atq; præcipue in Sanctis suis divina Maieſtas laudaretur. Cum itaq; insigni Eginkardus in Deum pietate fervens, ſecretiorem locum in ſaltu Germania Odonwaldo Sinto liberalitate Ludovici Imperatoris ſeſeſſu fuſſet, in eoq; parvulum oratorium, in quo ſoli Deo vacare intendebat erexiſſet, atq; ex inde ſollicitu redderet in cuius potiſſimum ſancti honorem illud ſedificaret, ſupervenit, ſupervenit quidam Diaconus Romanus eidem ſpondens poſſe fieri, ut certas Sanctorum reliquias, quibus Roma abundaret, acciperet, ſi fidelem aliquem ex ſuis eo mitteret qui eas ſibi deferret. Factum factum. Radlaicus Notarius eiſ advocatus, expedituſ, mittitur, et in itinere per divinam revelationem edocetur de deportandis ad Dominum ſuum SS: Martyrum etq; corporibus, quæ in Cypro Eulix S. Tiburti recondita quieſcebant. Pareſt interim viſioni, ſecrete Basilicam ingreditur, ac nullo Romanorum conſcio, ea, tollit, et Papiam uſq; occulte deportari facit. Pars interim illo ignorante de corpore S. Mar-

cellini astutiā cuiusdam presbyteri, qui se illi itin-
neris conitem ad iunxerat subtrahita ē, et in Galliam
ad Monrū S. Medardi Svevionense deportata ē.
Cum vero Ratlaieg nullam de portione reliquiarum
sublata notitiā haberet, imo sacrum onus adhuc inte-
grum appareret, Bapia promovens, Eto die ad S.
Mauritium venit, et aperte sacra corpora deportari
curavit. Orator gressu am locum, qui caput Laci
vocatur, et bivium quo itinera in Franciam ^{attingun-}
tur, attingit. Sexteriorem viam ingressus per Alemannorū
fines usq. Solodurū Burgundionum oppidum pervenit.
Inde Argentoratū urbem, quæ nunc Strasburgum
appellatur, celeriter veniens et per Rhenū secunda aqua
navigans, in loco qui portus dicitur orientalem fluminis
ripam egressus, ista mansione ad locum Michels-
stadt nuncupatum in saltu Odenwald, ubi Egin-
hardus oratorium suum construxerat, pervenit, et sacra
sarcinam Domino suo consignavit. Qui ingenti p. fusq.
gaudio cum Magna gratiarū actione, ac laudum
p. conio illum inestimabilem thesaurum, suscipiens
tota cogitatione incubuit, ut cum honore debito in
oratorio suo ibidem perpetuo mansurus collocaretur.
Verum per frequentes visiones edoctus, qd. aliū locū
S. Martyres sibi elegissent, eorum dispoſitione licet

invitus morem gerens ad locum Mültenheim hodie
 Seligenstadt dictum, ut SS. Martyres praeceperant
 sine ingenti miraculorum gloria, solenniter admodum
 deportari curavit, ac in eorum honore cooperante
 Ludovico Imperatore, Monrui erexit, in quo tandem
 Abbas effectus est. Quo vero potissimum tempore
 Abbatialem curam suscepit, cum certo constat, illud
 improbabile videtur, ut cum ille in Deum, et sanctos
 eius singulari pietatis affectu ferretur, et ob acquisita
 magno Divini numinis beneficio Sacra SS. Marcellini
 et Petri Lipsana, atque sacram eis adem sacrumque
 Asceterium liberalitate Imperatoris, propriisque
 sumptibus construxisset, quod uno aut altero post
 suae coniugis morte anno factum sit, atque mundi
 negotiis et pompis nunquam remisso, eis se adiunxe-
 rit, quos asciverat, eorumque primus titulo Abbatis
 curam suscepit, quos uni Deo, Sanctisque eius
 sub regula S. Benedicti militare voluerat,
 prout et antiqua istius Monrui traditio quasi
 per manus communicata constanter tenet; porro

Porro praedictus locus Milenkeim, in quo Eginhardo
Basilicam cum Monrio in honorem SS: Marcellini et
Petri Mart: aedificavit, situs est ameno satis loco, inter
arcem Aschafenburgensem Principis Electoris Archi-
Eppi Moguntini residentia insignem, et Franco-
furtum celeberrimum totius Germaniae Emporium,
Moeni littoribus imminens, agrorum et vinearum
fertilis, nullius rei indigens, sed felicior
qd sacris Beatorum Marty: Marcellini & Petri
Lippans, nec non pluribus ibidem religiosis Deo ser-
vientibus illustratur. Nomen vero loci Eginhardo
temporis decursu sustulit, prout iam pridem se-
cepisse & obscure insinuat, in libris quos de SS:
Marcellini, & Petri inscripsit; ac Froliopu-
lunt, id est Beatae civitatem, quam Dinepte
Macariopolim dixeris, nuncupavit, qd nimirum
a tantis tamq illustribus Xti Martyribus pro
stima requie corporum suorum pra multis aliis
locis electus est, adeoque Deo locum illum stu-
pendis admirandisq virtutibus illustrasset. Unde
corrigendus venit noster Trithemius, qui ex Huni-
baldo compilans originem Francorum, in
Clodio crinito Rege R: Charamundi filio, asserit

Seligenstadt urbem ad lit^{as} Mani haud longè
à Frankfurt novam institutam à Salagasto
sapiente et Philosopho, quam suo nomine Sala-
gast^{us} nominaverit, sed hodie corrupto vocabulo
ignari auctores, Seligenstadt appellarent:
subiungit^{ur} Salagastum Philosophum fatis
cessisse to Dom: 44 à ibidem combustum urna
impositu ee. Ex qua sola anni computatione totu
commentu reddit^{ur} evanidum, cum nomen Antiquu
Mulinseim superior mutationem suam auferit
prius circa Annu Dni 847: ut stat ex libro
Rhabani Archi-epi, de reliquiis SS: edito à
Rudolpho Presbytero, relato per A. C. Browerum
in antiquitatibus Fuldensib^{us}, ubi ait sacras SS:
Marty: Marcellini et Petri, Brothi et Hyacinthi
reliquias ab Einhardo Abbate collocatas, iuxta
Moenum Germaniae Fluvium, in villa, qua
prius Mulinseim nunc am Seligenstadt
dicta, signa celebraone à fidelib^{us} venerari.
Cum igit^{ur} iam vivente Rhabano Saligenstadt
diceretur, quo tempore adhuc Einhard^{us} in vivis
erat, à nullo alio potuit priore sublato nomine

nunciari, quam ab eo in cuius potestate longior
quemque liberalitate Ludovici Imperatoris secutus
fuerat, uti patet ex ostentis sequentis donationis
quam hic inferre ^{serere} o abs re erit.

19

10

in nomine domini dei, & salu-
toris nostri Jesu Christi,

LUDOVICUS divina ordinante
providentia Imperator
Augustus.

Imperatoria celsitudinis moris & fideliter sibi
famulantes donis multiplicibus, atque honoribus
ingentibus honorare atque sublimare. Proinde nos
morem parentum nostrorum Regum videlicet prede-
cessorum nostrorum sequentes, libuit celsitudini nostre
fidelem quendam nrum nomine Einhardum de quibusda
rebus proprietatis nra honorare atque sublimare.
atque in sui iuris potestatem liberalitatis nostre gratia
ferre. Nec immerito, quippe cum ^{et} ad fidelitatis
obsequia, et obedientia devotione hoc apud serenitatem
nram signe mereatur adipisci, qui totis nisibus
usquequaque nostro servitio, ^{et nostris} ~~et nostris~~ iussionibus fideliter

Donata a
Ludov. Pio

parere studeat. Inde noverit experientia, atq;
utilitas oīū fidelium nostrorū, tam p̄sentū quā
et futurorū, q̄a nescim⁹ eidem fideli nostro Ein-
ardo, nec non et iungi suae Emmae in partib⁹ Ger-
sant Michlin-maniae locum, qui vocatr. Michlinstadt, in sylva
stat
quae vocatr. Odonwaldt in uig. mediū ē Basilia
lignea modica structa, de qua in oē partem quag-
vers⁹ pertinent ad eundem locū inter campū et sylvā
Leugae suae, ^{id est} f. hasta una. Intra cui⁹ mensura
circumplexum, manent p̄senti tempore servi nostri
propriū cum uxorib⁹ suis et filiis. Praeter hos
sūt in eodem loco inter masculos et feminas man-
cipia 40. Hunc locū cum terminis suis, sub integri-
tate et mancipiis suis, nec non et villam, quae dicitr
et Chalinheim Mulinheim, quae ē in pago Moynegowe sita super
ripam fluminis Moyni, quae quōdam Drogonis comi-
tis possessio fuit, et h̄t Basilicam parvam muro
factam, in qua ~~nunc~~ villa sūt Mansi 19, et servi pra-
senti tempore, manentes cum uxoribus et liberis
numero 13, sicut et in altera villa eodem vocabulo
supra eundem fluvium, quae vocatr. inferior Mulin-
heim, in qua sūt Mansi 4 et servi manentes totide,

cum uxoris et parvulis, qui pertinent ad superius Siebam villam. Hanc villam ^{et} ^{superiorem} Mulinheim cum appenditiis suis et mancipiis ^{ad} eandem pertinentibus, et hanc oia ^{supra} scripta superius cum Ecclesiis, Villaribus, domibus, Mancipiis, sylvis, terris, pratis, pascuis, aquis, aquarumq; decursibus, cultum, et incultum, cum oib; adiacentibus et appenditiis, totum et ad integrum praedicto fideli nostro Einaro, et coniugi eius Emmae in proprium per hanc nostrae donationis auctoritatem concessimus, ita videlicet ut quidquid ab hodierna die in futurum, de praedictis ^{ut apparet ex diplomate} rebus et locis, et de his, quae ad eas pertinent iure hereditario facere voluerint, in oib; potestate arbitrio facienti, et nullo ex fidelibus Sae Ecclesiae Dei et nostris de praescriptis rebus memorato fideli nostro, et coniugi suae a nobis concessis aliquid abstrahere, aut minuire tentet, sed liceat eis ipsas res quiete habere, et possidere, et ~~utiles~~ voluerint iure hereditario relinquere. Et ut hac auctoritas largitionis nostrae per curricula annorum inviolabilem, atq; inconvulsam perpetuo, obtinet firmitate et a fidelibus nostris tam praesentibus quam et futuris seu em a successoribus nostris, a nobis facta veris certisq; credatur ea manu propria subter firmavimus, et annuli nostri impressione signari ~~fecimus~~.

Signum **POH** Ludovici

Sereniss: **LI** Imperatoris

Felicitächer recognovi Data III idu Janu: Ao
Xto propitio Anno Imperii Domini H. Ludovici piissi-
mi Imperatoris Augusti, indit: VII Actum Aquis-
grani palatio Regio In Dei Nomine feliciter
Amen. In eo itaq loco tunc Mulinheim
dicto, nunc vero Seligenstadt, Eginhardus miro
quodam pietatis amore flagrans dilecta uirgo
e vivis sublata Monachum induit, et amo in
Monrio a se erecto Abbatem egit. Quia vero
humanis, divinisq litteris Graece et latine appri-
me instructus excelebat, divini verbi semina
in discipulorum mentibus spargere o intermisit
simulq scribendis libris operam impendens, o pauca
ingenii sui monumenta reliquit, inter quae sunt ea
quae in principio tum a Trithemio, quam ab Anto:
Possevino sunt enumerata. Ao em Dni 848.
legit interfuisse synodo Moguntinensi, uti Cardinalis
Baronig tom: io annalium eccles: ad dictum annu

ex Tritheimio in Chronico Hirsaug: sequentibus 23
verbis indicat. Rhabang Archi= Epus Moguntino 12
iussu Lotharii Imperatoris Synodum apud Moguntiam
Episcoporum et Abbatum vocavit, Ao Dom: 848 Cal:
Idris. Indie: id est in qua Haereticum quendam Go=
descalcum presby: . Et multa ad decorem et utili=
tatem Ecclesiasticam constituit. fuerunt inter alios
praesentes ibi celeberrimi viri Epus Hatto archi= Epus
Trevirensis, Hildeboldus Archi= Epus Coloniensis, Altfriedus
Epus Hildesiensis, Haymo Epus Halberstadiensis, Lude=
ricus Epus Bremensis, Linbertus tunc iste Abbas S. Aure=
li Hirsaugiensis Waldo Abbas Fuldensis Einhardus
Abbas Seligenstadiensis Brunwardus Abbas Hirs=
feldensis Bertholdus Abbas Mediolanensis Adventi=
tig Abbas Metensis, et alii multi Epus et Abbates
et Monachi inter quos complures erant vita et do=
ctrina famosissimi. Caeterum sum pauca de gestis
Einhardi ob temporum iniurias reperiuntur praeter=
eundem de referri a R. B. Philipperto Monetio
Sor: jesu ex antiquis Francia monumentis in libro
quem edidit de origine Gentilitia Tessera Scuturica
insigne gentilium huius nri Einhardi sequentibus verbis.
Einhardus cum Carolo Magno Gallia Cancellarius, praesentem
scuti solum est in eo solo petastitem crucem aureis

cymptalis quaternis caeruleo elevatis Gestavit. Quae
ora de Eginhardo, et SS. Marcellini et Petri sacris
reliquiis, cum ad hunc modum se habeant, admirationi
e, qui factum sit, qd nulli scriptores Belgae, inter quos
e doctissimo et antiquitatum sacrarum indagator. Alio-
quin accurato Joannes Molanus in natalibus San-
ctorum Belgii, qui duobus in locis nimirum ad Sien-
tam Junij agens de SS. Marcellino et Petro et ad
finem Octobr. de S. Bavone Confessore, et patrono
Gandensi asserit sine ulla dubitatione Eginhardum
hunc Cancellarium quondam Caroli Magni Impera-
toris in Conobio S. Bavonis habitum religionis
suscepisse, et Abbatem istius loci totum egisse simulq.
SS. Marcellini et Petri Reliquias e Roma Gan-
densi sua Ecclia procurasse, et tantum partem quandam
dictarum reliquiarum in Diocesi Moguntina
in Monrio videlicet eorum Mart. Selligensdatt nun-
cupato existere, cum in id tantum in una sui parte
difficultate careat, sed et plurimum a vero abesse
vel ipsius Eginhardi testimonio in libris quos composuit
de Translatione reliquiarum SS. Marcellini et Petri
comprobari possit, si quis fortasse iam enarratis, fide
adhibere recusset. In eadem Molanus e sententia
Huberti Mirag in libello de originibus Benedictinorum;

25
13

Jacobus quoque Mayerg in Chronico Flandriae, quod
ad reliquias attinet idem videtur asserere. Credide-
rim autem istos auctores ex aliquibus monumentis, seu
chartulis Monachii S. Bavonis haec excerptisse, quod
fors quispiam Religiosus loci istius ob Eginkardi
nri eminentiam, familiaritatemque in eorum tractam
canobio, cum saeculare ageret vitam, nec non ob
transmissam partem reliquiarum supra dictorum
Sanctorum praesertim quod eodem tempore nati
fuerint eisdem nominis Abbatem, et cum absque
ulla dubitatione sibi Abbatem descripserit, et Sacra
SS: Marcellini et Petri corpora, malo in postero-
rum exemplo, utpote cum veritatis detrimento
Monachio suo attribueret, non dubitaverit. Hinc factum
ut facile erroris occasionem invenerint, quam
evitare poterant, si non ex solis Belgii verum et Ger-
maniae fontibus veritatem elicere studuissent. Ne
vero gravis hic error per temporis spatia vires
acquirit eundo, sum nullo stradicis veritatis
seintum ergo, et Germaniae Einhardum et Buxesi
Moguntina non Belgio, nisi per communicationem, Sacras
SS: Marcellini et Petri exuvias Seberi paucis tum
ex Eginkardo ipso, tum ex Tritheimio, aliisque mani-
festum fiet.

Itaque pro elicienda facile veritate assertiones sive
sententias, tam Molani quam Auberti Mirari, et Jacobi

Meyeri primitus in medium producamus. Molang
in suo indiculo ad eam fere sic loquitur. Sanctorum
Marcellini et Petri reliquias ex urbe acceptas Ein-
hardus Caroli Magni Cancellarius, et Gaudensis Monachi
ad S. Bavonem Abbas variis monachiis communicavit.
siquidem Hasnonium, id est Hasnoniae Abbatia, ut de
horum corporibus congratulari solet, sic ista nunc
dolet Jonomachorum furore feretrum, et omnia fere
sancta eorum ossa devastata esse. Claruerunt autem
Martyrum reliquiae per Belgium variis miraculis po-
tissimum in tribus monachiis S. Salvii Martyris apud
Valentinam, S. Bavonis Gandae ad legiam, et S. S-
Servati Confessoris in loco qui traiecto vocatur.
Quae enim in his monachiis miracula per sacras
reliquias stigerint, ea in singulis libellis suis
notabantur, et postmodum in unum corpus librorum
quatuor se redacta ab Einhardo sive Einardo Caroli
Cancellario. Habent enim quaedam reliquiae horum
martyrum in Moguntina Diocesi, in monachio eorum-
dem Martyrum, quod Seligenstadt dicitur, et in villa
Valendar ad affluentiam in Diocesi Trevirensi.
Deinde idem Molang ad Timam scribit agens de S. S-
Bavone et eidem monachi Abbatibus magis famo-
sis haec de Einhardo subiungit. Rursus inter hos
Einhardus Caroli magni Cancellarius doctissimus, qui

fama monnii clarissima invitato habitum in eo
religionis suscipere o dubitavit factoque Abbas XV
idem qui praeclarissimas reliquias SS. Petri et Marcelli
ni e Roma Gandensi suae ecclesiae procuravit. At
post felicia Einardi tempora Nortmanni barbara
crudelitate, Gandense Monnium cum aliis crema-
runt, totamque Flandriam vastarunt. Haec
Molang. Quem secutus Aubertus Mirag in originibus
Caenobiorum Benedictinorum Monnium S. Petri
Gandense, et Bavonis describens in fine adiecit
sequentia. Hugonis Bavonici Canobij p: o am Blandi-
niensis, ut Mirag existimavit. Abbas XV fuit
Eginhardus, seu Einardus Caroli Magni Imperatoris
Cancellarius, vir scriptis editis clarissimus, qui SS.
Marcellini et Petri Martyr reliquias Romam Gandavum
transferendas curavit et Ao xti 844 obiit.
Loquens vero de Monnio Hasnoniensi haec habet.
De Monnio isto sic breviter Chronographus Cameracensis
qui anno salutis 1030 floruit. In viro quem dicunt
Hasnum, Abbatia fuerat Regalis olim, atque ditissima
ubi ex maxima parte requiescunt corpora SS. Mar-
cellini et Petri Mart: Haec Mirag. Sincerus autem
Jacobus Meyers in suo Chronico Flandriae, in haec
verba. Ao 828 sAo Nonis Julias Einardus Abbas
reliquias divorum Marcellini et Petri, Romam allatas
misit ad monnium S. Bavonis situ ad scaldem

27

14

fluvium iuxta Gandam. Miracula eodem anno
ibi edita in alio scriptissimo libello.

Ex quibus viris haec & potissimum resultare colliguntur.
1. Reliquias SS. Marcellini et Petri pro maiore parte
Romā Gandavū ad Cenobiū S. Bavonis per Eginhar-
dum vel certē ut Miraeus innuere videtur Hasno-
nium adventas et collocatas ēē.

2. Eginhardū Caroli Magni quondam Cancellariū
S. Bavonis XV. egisse Abbatē.

3. Iam partem tantum reliquiarū supradictarū in Silesi
Moguntina aservari, ac consequenter in Belgio & in
Germania corpora sanctorū prefatorū existere: quā quoniam
cum alia afferuntur probatione, quam quod ex verbis Doctoris
Croquetis Prioris Hasnoniensis, nec non ex officio
Gandensis ecclesiae desumpta dicuntur, quodque in istis locis
ad reliquias praestatas miracula plurima facta sint.

Quam v. perperam et sine ullo veritatis fundamento
ista proferantur, breviter discutiamus. Et quoniam pro priori
membro refutando & alio opus ē testimonio quā
ipsiusmet Eginhardi, qui reliquias ipsas sollicitē ex
urbe per suum Notarium deportari curavit, ipsarū
evocationis Historiam & Actus his subnectendis candidē
ac verissimē scripsit, et ubi eas collocavit clarissime
edidit, ut plane mirū sit, quod ipsarū auctoritatem pro
suae sententiae fulcimento scriptores citati proferre & vereantur,

quando scriptis eius, vel leviter revolutis luculenter
subvertantur. Deductam summarie ex ffrsig libris his
toriam iam supra attigimus, ex qua manifeste patet
om in Galliam aut Belgium, sed in saltu Odon Walit
Sicut, inter Maru, Akenu, Neuaru, depositas: Nam
Roma Capriam devertit, inde ad S. Mauritium, dein
cum ad iter qd in Franciam ducit perventu eet,
eo relicto, per Alemannoru fines soloduru deportata
Argentoratu hodie Strasburgu pervenerunt, ac
per rhenu secundam aquam ad locu portu Sicut, inde
in Michelunstadt, postremo in Mulinheim nunc
Seligenstadt collocatae sunt.

Accedit qd res ista habita sit semper certissima, nec
ullis Germania cultor unquam de ea dubitavit, uti
tem noster Trithemius Abbas Sponheimensis, qui creber
Canoby Seligenstadiensis frequentator, in eoz coram
patribz ordinis capitulariter congregatis peroratore ex-
stitit, in Cronico suo Hirsauensi ad annu Xpi 828
dilucide attestat. Eodem inquit tempore Monasteriu
SS. Marcellini et Petri Mart. in loco qui dicitur Seeli-
genstadt in Moguntinensi Parochia sub regula Divi
Patris nri Benedicti fundatum per Ludovicum
Imperatorem imu exstitit cooperatione venerabilis
viri Einhardi olim Cancellarij, tunc am Monachi
et imi eisdem Canobii Abbatis, in quo corpora p Scto-
rum duorum Martyrum Marcellini & Petri
anno Domini 828 a Roma procuratore

Imperatoris mense Novembri allata hono-
rificè reposita sunt. Quid Siluicig? licet vero
in anno et modo Tritthemig hallucinatq; excusandq;
tamen venit, dum fatetur libros Einhardi de trans-
lacione istorum Sanctorum ad manus suas o pervenisse
interimq; substantia rei sufficienter exprimit.

Ex Annalibus quoq; Fuldensibus referente B. Christo:
Brovero soci: Jesu lib: 3. C. 4. idem satis liquet
sequentibus verbis. Ipsa quoq; beatorum Mart: Mar-
cellini et Petri Prothi & Hyacinthi cum reliquiis
S. Hermetis o minore miraculorum gloria in diver-
sis sanitatibus infirmantium quotidie fulgent, quæ et
ipsa à Roma translata, et ab Einardo Abbate ad ducta
iuxta Manum Germaniæ fluvium in Villa quæ
prius Mulinheim, nunc am Saligunstadt Sicut
digna celebracione à fidelibus venerant. De quorum
translacione simul et virtutibus, quas per eas Dominus
operatus est, quia diligenter memoria traditum est hic
dicere omitto.

Non absimili modo sed brevius id ipsum testatur B. Nico-
laus Serarius lib: 4. Moguntiacarum rerum in Hainstul-
pho Archiep:po. Anno inquit 826 facta est celebris
illa sanctorum Marcellini et Petri Mart: Translatio
in Seligenstadiense Monast: de qua lib: 4. scripsit
eiusdem Monast: conditor Einardus. Quibus diversis
et disertis testimoniis manifestum evadit o Belgio,

sed Germania adscribenda haec sacra pignora. Etsi enim in S. Bavonis Monrio Gandavi ad particulas reliquiarum Sictorum Marcellini et Petri per Egimhardum eo transmissarum frequentia miracula ipso teste facta sint, o auctum inferri et, aut cludi ipsa sacra Lipsana pro maiori sua parte ibi deposita, alioguin et Valencensis, et Traiecti ad Mosam, vel ut aliqui volunt Hasnonii em collocata ee nris astruendum erit, cum et in istis locis ob reliquiarum particulas eo transmissas miracula plura facta stet: Leg enim secundum potentium fidem, em absentibus sacris reliquijs aut nullis particulis reliquiarum praesentibus bonitatis suae divitias per merita sanctorum suorum in signis et portentis o infrequenter ostendit, ast o statim inde cludendum, istis in locis pro maiori sui parte exuvias sanctorum, ad quorum invocationem beneficiu acceptu e, depositas ee. Id qd auctores Belgici fecisse vident, aut certe ex chartula Monrii S. Bavonis perperam scripta seu intellecta, opinionem illam irrepsisse in officijs Ecclesiae Gandensis, ex quibus dicta sua desumpserunt, dicendum e. Quamquam et huius erroris o minima occasio ee potuit, qd portio reliquiarum de corpore Sti Marcellini astutia cuiusdam praesbyteri in itinere, quando Roma deportabantur, furto sublata Sueffionis in Galliam ad Monrium S. Medardi, cui Hildeving Abbas praeerat, sit deportata, ibidemq, plurima miracula patrata, quando et fama invaluit,

corpora SS: Marcellini et Petri Mart: in Gallias et
 inde in Belgium cuius tunc pars erat, translata: pro
 qua tollenda quantum laboraverit, suo tempore Egin-
 hardus innuit in libro rdo. Cap: 1234 et s de Trans-
 latione dictorum sanctorum: simulque qualiter de sensu
 Hildoini Abbatis missis nuntiis suis, dictam partem
 reliquiarum Aquisgranum ex Galliis reportari fecerit,
 Ipseque postmodum ad locum Mulenheim hodie Seligen-
 stadt reduxerit legenti libri in propatulo e.
 Quia vero Eginhardus pluribus sacris Belgii locis affectus
 erat, suamque memoriam eis relinquere gestiebat ante
 suum Aquisgrano in Germaniam discessum misit ad
 S: Salvium prope Valencenas ad S. Servatium in
 Traiecto, et S. Bavone Gandavi, aliisque locis, uti
 testatur lib: 4 Cap: 9 et portiones aliquas Sancto-
 rum reliquiarum, ad quarum honorem per merita Sancto-
 rum Deus istis in locis signa et prodigia fecit: Hinc
 pfatus error ex affectu et pietate populi, uti credi-
 bile sensim increvit. Quod o obscure colligit
 quispiam ex verbis sequentibus relatis in compendio
 annalium Baronij ad annum Christi 828 Per B:
 Gabrielem Bisciolam Mutinensem Soc: Jes: Hoc
 anno inquit mirifice illustrata est Gallia ex sacris
 sanctorum marty: illuc Roma delatis reliquiis in qua Marcell:
 et Petri, Maru Mart: uxoris Mart: Audifacis et Abacuc filiorum
 martyrum

Martyrum, multiplicibus et innumeris et maxime ad-
 mirandis signis, ioram millibus testium, ipsis civitatibus
 et populis media luce frestantibus à nobilissimo
 sui temporis scriptore Carolo Magni, à secretis et
 eius vite scriptoris, qui ex hoc tempore Ludovico pio
 Imperatori fidei cultiaris inharebat, descriptis, quæ
 partim ipsemet vidit, partim à fidelibus, et fide-
 dignissimis audiuit, et partim ex actis publicis auc-
 pit libellis Monii S. Bavonis et S. Servaty sibi de-
 latis. Hæc ibi. An ex his dictis claudat quis illi-
 cō sacras istas reliquias in Gallia repositas esse et
 Gallia Seberi? At si perpenderit accuratig dicta
 ipsig Einhardi lib: 3 Capii et in eas o in Gallia sed
 in Germania collocatas, ubi et miracula quæ ipse
 narrat fiebant, perficiet evidenter: nisi fors Francia
 orientalem, quæ hodie Franconia Sicut in cuius li-
 mitibus Seeligenstadt iacet, vel aliquis Gallia
 appellare qd qua raone et auctoritate asseveraveris,
 viderit ipse.

Porro qd præ tanti Auctores Einhardum Caroli
 Magni Cancellariū Coenobii S. Bavonis x Abbate
 fuisse; vel certe ut nota euliani Belgii pag: 41.
 iocimū gnū S. Petri Blandiniensis Archimandrita,

referant, planè à vero procul abe. Nam Egin-
hardum necdū Abbatis officio funitū cū Ss. Mar-
cellini et Petri sacra Lipsana ex urbe accepta in
Mulinheim sive Seligenstadt perpetuò mansura
collocavit, inde perspicuū ē, qđ adhuc uxor in ven-
co nex detineretur, uti frequentig insinuat, et videre
ē in literis ipsig Eginhardi ad Lupū Ferrariensē
datis, quibz lamentari se frustratū patrocinio S.
Martyrum, in quibz fiduciam oē pro valetudine fidissi-
ma singis sua recuperanda collocarat: cuius hæc
sunt verba. Omnia mihi studia, oēsq; auras, tū ad
meas, quam amicorū cās pertinentes exemit et
excussit Solor, quem ex morte olim fidissimæ singis,
iam nunc charissimæ sororis sociæ gravissimū coepi:
nec finiri posse videtur, quoniam extinctionis illig qua-
litate adeo tenaciter memoria retinet, ut inde penitig
o possit avelli. Huc accedit, qđ ipsū Solorē iten-
tū fidem accumulāt, et vulnig semel acceptū exulcerat
Quod vota scilicet nostra nihil valere
permisa sunt, ac spes quas in Marty-
rum meritis atq; interventione colla-
vimus expectationem nostram ex-
asse frustrata est.
Cum itaq; Abbas existere nequiverit nisi, vel mortuū

35
18

siuge, vel saltem ex mutuo assensu, de quo nihil
constat, iamq; Sctorū Martyrū reliquias in loco
sibi ab Imperatore Ludovico donatōe liberali cesso
deposuisset, atq; adeo sedē in eo fixisset ut o nisi
coactis Sctorū limina se deserere potuisset fatetur, lib.
3 Cap ii Sigefrō inquit (nimirū ex villa Regia ad
quam trans misso rheno pernoctandi grāā dixerat)
ad comitatū perrexi: Nam Imperator Ludovic eo
tempore Aquisgrani palatio sistens Conventū Broce=
rum ibi fieri media ferme hyeme praeceperat, ubi et
ego inter ceteros ad eē iussus, qd de vicinia beatorū
Martyrum ab eē cogebat, parum incundas in palatio
moras faciebam. Quando igitur credibile erit Eginar=
dum Blandiniensis Monrii episcopi Monachum imo
Abbatē gntū vel certe Sti Bavonis Abbatē XV.
Cum in paucis ab adventū reliquiarū S. Marcellini
et Petri annis, innuente Tritheimio, Seligenstadiense
Monrium adificare ceperit, dotavit, ac postmodum
deposito Cancellariato fastigio adhibitis fratrib;
Monachum induerit, ac imō eorū Abbas effectus sit?
sanē assertio de monrio Blandiniensi omnimodis
corrūit, dum ipse Hubertus Miræ in suis originib;
Benedictinis refert beatū Gerardū Abbatē Broniensē

Ho xti 94i pulsio Clericis monasticam apud
Blandinienses disciplina instituisse, Eginhardo nos-
tro iam ferè 100 annis è vivis sublato. Neq. illa
de monrio S. Bavonis obijse Ho xti 844. Cum
In Eginhardo noster, qui reliquias S. Martyrum
Marcellini & Petri Romà ad Siaccesin Mogun-
tinam transtulit, inveniatur interfuisse scilicet Mo-
guntino sub Alabano Archi-Eppo celebrato Ho
848 ubi superig relatu e. Verisimile am apparet
aliquem aliut nominis eiusdem praefuisse eo tem-
pore Abbate Monrio S. Bavonis, post cuius mortem
posteru Eginhardum nostru ob eig nominis clariz-
tate, ac eminentiam, praesertim qd loca illa se
frequentasse, et particulas reliquiaru eo misisse
scribat, supposuerint.

Confirmate adhuc ulterig hac nostra assertio ex
lib: Alabani Abbatis Fuldensis, postea Archi-
Eppi Moguntini de reliquiis Storu edita à Rudol-
pho presbytero et à patre Christophoro Brovero
in suis antiquitatibz Fuldensibus inserto; refert
enim Seligenstady Ho xti 847 sub Othgario Archi-Eppo
Mogunt: ob reliquias SS. Marcellini et Petri magnam
populi multitudinem convenisse ubi agebat Eginhardo
Abbas solennitate exornans sua presentia et

37
19
Diaconum quendam romanum, Deodona nomine
ipsum adijse, eiq sub signaculo Sanctorum quorundam
reliquias, ibi in Ecclesia SS. Marcellini et Petri Mart.
servandas tradidisse, ac Moguntia profectum ee.
Quod bene notandum venit, o En ga Hubertus Mirag
sicut et Jacobus Meyers ante 3 annos insinuant
Einardum suum obijse; sed em nequis suspicetur
Einardum nostrum post illam factam in Seligenstadt
translationem decursu temporis aliam rda ad S. Ba-
vonis Cenobium Gandavi instituisse. Non imo
inficias, qd ubi testatur Meyers, et alii, Einardus
Abbas reliquias Sivorum Marcellini et Petri Roma
allatas miserit. To 828. s. nonas Julias ad Monrium
S. Bavonis sibi ac calide fluviu iuxta Gandam;
sed advertendum fuisse solummodo reliquiarum parti-
culas, fluz Einardus o nominari abbate Gandense
sed simpliciter Abbate, deinde scribi misisse, o
deduxisse aut deportasse, qd illi competebat si istig
loci Abbas erat.

Maneat igitur fixum Einardum Monri Seligensta-
diensis Abbate et sitorum quondam Caroli Magni
Secretarium et Ludovici pii filii eiq intimu Consiliariu,
o alibi Abbatis officio funitu, qua ubi sacras reli-
quias SS. Marcellini et Petri deposuit et collocavit.

Deniq ut palam constet, plurimu hallucinari

W. h. 49

scriptores Belgas, qui referunt particulam fm
 reliquiarum ss. Marcellini et Petri in Seligenstadt
 Diocesis Moguntina, idq. sola fama testante, asser-
 vari, licet praedicta sufficiens lumen praebeant, ad
 tollendam nihilominus oē de hac maa dubitationem
 praeterquam qd lectore remittam ad subsequentes
 & de dictarū reliquiarū translatione libros, sub-
 netto Solenne illā lustrationē, quā Rmo et
 Illmo Princeps Elector Archiep̃s Moguntinus Joēs
 Svicardus fel: rem: in Canobio Seligenstadt: ob stagio-
 nem circū circa graſſante comorans deuotione
 erga ss. Martyres et veritatis inquisitione motus ob
 nonnulla dubia de veritate dictarū reliquiarū
 ē Belgio et Gallia emergentia instituit Ao xti
 1607 quamq. Venglis in xto Bate J. Conradus Bauer
 praesenti tempore praefati Monii prior ouularis infec-

§. III

Inspectio Re. tor, et testis, in nota sequentibus verbis aucepit.

Reliquiarum. Anno Supra Millesimū Sexcentisimū sexto, gliscente in
 Germania passim Epidemia morbo, praesertim Moguntia
 Civitate Metropolitana et Aschaffenburgi Archiepiscopali
 residentia insigni, dum q̃libet futioribz in locis
 requirit Rmo et Illusi: Archi: Brasul et Princeps
 Elector Moguntinus Joēs Svicardus habitū seu deliberatione
 cum suo comitatu aulico: relicta in Cancellaria
 ordinaria in aue oppidi Haestens: ad nostrū ss:

Svicardus ar-
 chiep̃s morans
 Seligenstadtii

Martyribus Marcellino et Petro Sicatū moriunt in
 oppido Seligenstadiensi, velut ad locū aëris temperiē
 præcipuum de exilio medicorū sive febribus dicti anni
 se tulit ac ibidem in ætate Maii anni sub-
 sequentis ibi permansit. Fuit vero tanta hyberni
 istius temporis humiditas et imbrū inundatio ut
 cuius admirationi eet, aëris am repeditas, ut vix glacies
 reperiri potuerit, quæ unig anseris ponderositati re-
 sisteret. Interim illustri Princeps Elector pro
 animi sui magnitudine diversis muniis et exercitiis
 se occupans, sedulo divinis assistebat officiis, ita ut
 dies nunquam præterierit, quā vel ipse sacrificiū
 in altari incensū deo offerret, vel offerenti assis-
 teret, ac festivis Dominicisq; diebus super pelliceo
 seu Rocheto induto crucem pectoralem gestans
 summo ^{laque} et vespere devotissime interect. Interdū
 munia em Episcopalia licet grandævū libenter et
 generosè obibat: Nam cæmeteriū prope Oßfium
 sacrauit; et in festivitate S. Thomæ Apostoli de-
 cantata prius solenni Missa in Pontificali et
 Ballio archi Episcopali pluribus utriusq; sex, per-
 sonis diversæ ætatis sicut Confirmacionis Bullis.
 Erat quoq; ei solenne nonnunquam pro animi et
 corporis relaxatōne venationi operā dare. Certis
 em temporibus sacra se dabat lectioni, atq; Sotorū

39

20

pietati indul-
get,

Thecam Reli-
quiarū inspec-
turg

virorum discursibus seu colloquiis Selectabatur: inter
quos invidit Historica Relatio de Gloriosis S: Mar-
tyrum Patronorum nostrorum Marcellini et Petri,
reliquiis, eorundemq; miraculis, quae in annalib;
suis ecclesiasticis Illust. Cardinalis Baronius ad
annu MDC 826 intexuerat, perplexitatis occasione
dedit, qd in Gallias ~~erat~~ translata affererent, et nonnulli
Scriptores Belgii idem referrent. Hinc incitati
animi ad veritatis inquisitionem, praesertim qd ex
antiqua Traditione, et historia relatione viderent,
et intuerentur sacra illam tumbam praesentem,
in qua firmiter censerent sacra, illa Lypsana
recondita ee, quae sibi Gallia Ministro forsitan
rumore o vererent afferere. Itaq; Illust. Archi-
Episcopus pro ratione officii sui, ad oem submovendam Su-
bitanis ansam, proq; maiore Dei, Sanctorumq; gloria
et honore resolvit thecam illa sacra pretiosissi-
mum continente reliquiarum thesaurum solenniter
inducit triidua. lustrare et elevare. Itaq; ut augustiori fieret ritum
num jejunium penultima Januarii Anni 1607 quae inidebat in
feriam istam triiduanu cu vigiliis ac orationib; in-
dixit ieiunium. Unde triiduo illo pendente qd Purifi-
cationis B: Mariae festum antecederat magna de-
votione tumba sacra ex Altari summo per Reliquarios
vestib; sacris indutos ipso em Amo Archi- praesule
devote manq applicante in mensa decenter ad hoc

aptata arte summū altare deposita⁴ e perq^{ue} die
noctemq^{ue} stinuata preces. Et q^{uia} summū altare
o inveniebatur more ceterorum munitū sepulchro nisi
qd sacra tumba cū reliquiis in eo firmata fuisset;
a viris summis, et sacra Theol: ^{et} Doctorib^{us} breviter
e ventilata Lustratio, num amota sacra arca liceret
super eo altari Missas tenere et celebrare? habita
go inspectioe loci, ac altaris institutione, visiq^{ue} in
saxo signis consecrationis resolutū est, licere. Pro
maiori vero abscurāone scrupulorum, superpositae sunt
minorib^{us} theis inauratis inclusae praedictorum Stru
reliquiarū particulae, simulq^{ue} caput S. Marcellini qd
extra Sarcophagum servabatur. Finitis v^{ero} precib^{us} inae
diei, accessit ad tumbā sacra P^{ro}smg Archi^{episcopus} Praesul
curiosior, eam onihil aperturo, et scrutaturo: metue-
bat enim ne forte per solū reliquia aliquando fuissent
sublati, signanter qd nulla extaret hominū memoria de
scrutatis iisdem, siq^{ue} actū agerent; sed vix introflexit
quin subito percussus divino quodam timore, et super-
naalem quandam virtutē in iis, quae viderat, per-
sentiens, statim reclusit, et scrutationem, Lustrationēq^{ue}
accuratam, in diem Purificationis Virginis Marias dis-
tulerit. Quo am festivitas illa celebrior redderet
delata s^{ed} Aschaffenburg, aliisq^{ue} locis ornamenta eccle-
astica ut pluvialia, Dalmatica, ex auro argenteve
fabricata, quib^{us} praesules praecipuaq^{ue} persona amirenti.

41

21

Festo Purifi-
cationis

14. Adveniente igitur sacro B. Virg. Mariae Purifi-
cationis die Illm. Archiepp. divina peracturae basili-
cam ingrediens sacrisq. induta, ante oia recepta, ac
laudabili Catholicorum ritu, et iuxta S. Romano Ecclesie
antiquam institutionem benedicens dispositos cereos
singulis distribuit adstantibus. Deinde sacrum missae offi-
cium decantatur Thia Pontificali, ac pallio redimi-
tis, ornatusq. altare accepit; Cantoribus interim, et
instrumentorum Musicorum genere, nec non vocu Sul-
cisona modulatione adstantium aures demulcentibus
devotionemq. excitantibus. Diaconi officio fungebatur

Rex et Brannobilis Dng Fridericus à Sickingen;
subdiaconi vero Rev. ac Brannobilis Dng Daniel
Adam à Veckenbach Sacellanorum officio fungen-
tibus Rev. et Eximiis viris B. Joë Nellingio Ordinis
Prædicatorum Concionatore et Friderico Hamann

15. S. Theologia Doctore. Peracto missae sacrificio, solennis
solemniter circum admodum instituta et processio ex abbe Monni ad paro-
chiam ecclesiam deportantibus sacrum feretrum et Presbyteris
cum fert
religiosis albis casulis indutis. Praeibant Religiosi
eventuales, Canticis spiritualibus Deum in sanctis suis
laudantes, subsequente Rm. Archimysta Venerabile
Sacramentum Eucharistiae deferens quem antecedeabant
Nobiles Ephorae, Phodas, seu fauces accensas portantes.
Latera Antistitis claudabant Ministri altaris, thurifican-
tibus Rm. et eximiis Dns Stephano Webero Juniore S.
Theologia Doctore, et Joë Bertzo, Collegiarum ecclesiarum

B: M: Viro: ad gradus Moguntia, et S.S: Petri et Ale- 43
xandri Aschafenburgis respective Canonici et Scholas- 22
ticis. Bone subibant Rmo Dno Stephano Weberg
senior Misiensis Epus, suffraganeus, et in Pontificalibus
Vicarius Moguntinus, et Rmo Dno Monio nri Abbas
Martino Kreyß uterq; pluviati, mitra et baculo
Pastorali decorati. Post quos Processionem orna- in magno Co-
bant, et sequebantur R.D. Christophorus Weberg decanus mitatu ordinis
Aschafenburgensis, et in spiritualibus compari R.D. aliusq;
Cornelius Cobelius Sigillifer, et Canonici Sti Petri Mo-
guntia, ambo sacra Theolog: Doctores, ac decursu temporis
sibi invicem succedentes Suffraganei Erfordiensis.
Rev. Dom: Jodocus Dreyser Canonici Aschafenburgensis
Duo Patres Soc: Jesu. B: Joës Busæ scriptis largi
et B: Joës Michaelis cū duobus aliis Ecclesiasticis
16. modo memoria o occurrentibus. Nobilium v subse-
quentium hæc sūt nomina.

Guilielmus à Cronenberg Magnus Balivus Equestris
Ord: Sti Joës, commendator Moguntinus.

Caspary ab fletz supremus aula præfectus.

Hartmuto à Cronenberg senior vice Domini Aschaf:

Joës Philippus ab Hoheney Marescallus.

Hartmuto à Cronenberg Frater junior Illmi
Principis Satrapa in Döest.

Joës Adam ab Hoheney Satrapa in Groussheim
Marsilius Christophorus ab Ingelheim Venatorum Magister.

Joës & Gionoffium à Blumingen Stabuli præfectus.

Johes Conradus à Norburg in Vilsburg Consil. Aulic.
Wolfgang Friderig ab Ulm.

Erardus à Müchelfell.

Casparus ab Elt.

Gualterus à Cronburg.

Philippus Julig à Weiler.

Antonius Lösch ab Hiltersdorf Brunsu.

Johes Wolfgang von der Lönig

Friderig à Schönborn

Johes Nicolaus à Frohsium

Conradus Nicolag à Frohsium.

Johes Valericus ab ~~Hiltersdorf~~ Dorn

Nobiles Ephabi. Quiring Wolfhard à Woldenburg

Johes à Weiffall

Rudolphus à Wilsdorf.

Hermannus à Belnitz

Reinhardus Schütz ab Holtzbrunn.

Otto à Rhenstlingroder.

Philippus à Frohsium à Blumingen

Hos sequebantur Clarissimi Juris Consilarii

Casparus Bluffstein (Consiliarius

Johes Petrus Ebraßstein (Consiliarius

Johes Fabricius Medicina Doctor

Joh. Rüdiger Camera Magister
 Jacobus Hensel }
 Wendeling Taber } Secretarij
 Conradus Schöna }
 Wendeling Rodt Lupstor
 Adamus Hofmann scriba Camera

45

23

Wolfgangus Calanbrus Cancellista. Ceteriq; aula
 sentatores eodem statu suum, qui pleriq; cu S. Cels:
 Seligenstadium venerant, ibidemq; permanserant. ^{senatus po-}
 Claudebant processionē senatus populq; Seligenstadien- ^{pulq;}
 sis cu vicinis incolis et Parochianis, qui frequentes
 17. venerant. ^{17.} Hae ite solenni processione finita, repo-
 sitaq; in chori media tumba sacra cu benedictione
 dimissq; e populo. Et q; tardior se hora protraxerat,
 Rmg Archiep Brasul sumpta priq; refectioe, ad Basi-
 licam se se rursu stulit, comitatu principis ex ante-
 nominatis personis, simulq; prelato nostro, et duob; patri-
 by eventualib; ac clausis undiq; ostiis, praemissis orationi-
 by illmq; princeps tumbam discoperuit, et prout ^{inspiciantur}
 Eimhardus Monri Fundator sequenti in historia sua de ^{Reliquia}
 Translatione sacrarū reliquiariū Beatissimorū Martyrū
 Marcellini et Petri, scribit magnis sacis sericis
 sacras exuvias involutas cu singulari inscriptionib;
 magno cum stupore reperit.

Hildesheim

liarii

Nec eo stent, reclusa decenter tumba, oblatq;
 pretioso Tapete serico aurea cruce insignito, quo
 ea cooperitētr, stinuo ad lustrandū quoq; eas, quae
 in sacris servabant, reliquias perrexit et singula-
 rum Catalogum fieri mandavit, completq; visitatione.
 Caput S. Marcellini Presbyteri et Martyris, qd separa-
 tum à ceteris erat, in tumba pro maiori custodia reposuit,
 atq; diversis signaculis arcam obsignavit. Quibus
 oib; peractis cum devotione debita, sacru feretru in loco
 pristino repositu ē, absolutq; omnium indice ad sua
 quisq; se recepit. † Vides itaq; lector ex hac tam prae-
 clara et ad veritatē eliciendā ordinata lustratione
 quam perperā Belgici scriptores, ss. Marcellini
 et Petri sacras exuvias Gallia vel Belgio pro maio-
 re sui parte adscribere nitanti. Manent manent
 Germaniae sua sacra pignora, Diacesi in qua Mogun-
 tinae sacra ille thesauri, o Belgio, o cuius alteri
 loco debet. Et quavis in diversas orbis partes sparsa
 sit nulla reliquiarū ipsorū particula, nihilominus velut
 fidele, diversq; Depositoriū servat Seligenstadiū sibi
 creditū pignus, servabitq; Deo Sancto, licet diversis hos-
 tium prophanorū raptionib; , Haëreticorū oppressioni-
 bus, Svecorū, Gothorū, Wandalorū ingentib; per-
 secutionib; impetati, ut merito Belgici scriptores sibi
 cavere debeant, ne locū illū peculio suo, qd octo, et

T. IV. p. 51

amplius saeculis possedit scriptis suis inique nudare,
et spoliare pergant.

47

Restat nunc ut breviter fabella de Einhardo offita
sit a Justo Reubero velut rem singularem in Tomo suo
veterum scriptorum, qui Caesarum et Imperatorum Germanicorum
res per aliquot saecula gestas literis mandarunt,
prima facie inserta refellatur; cuius ut facilius larva
detegatur, iuvet illam prius in medium proferre, et
fictoris ingenium cupidinis genio finitum audire.

Sic enim ea sonant.

Einhardus Archilapellanus, Notarius Imperatoris Caroli
cum in aula regia laudabiliter serviens diligeretur
ab omnibus; a filia quoque ipsis Imperatoris. Imma
nomine Regi Francorum desponsata amabatur ardentius.
Aliquantum temporis fluxerat, amor alterius quotidie
inter ambos per augmenta crescebat: utroque enim
timor retardavit, et offensio Regis, ne tam gravia ve-
niendi mirentur conamina. Sed amor improbo omnia
vincit. Denique cum vir Ego regius irremediabiliter
amando aestuaret, auresque Virginis per internuntium
appellare o praesumeret, novissime de semet ipso fidu-
cia nocturno tempore latenter ad puellam tendebat
habitaculum. Iidem quoque pulsans clanculo, et intrare
permisus, tanquam allocutus iuvenulam de regali
mandato statim versa vice solus cum sola secretis
usus alloquitis et datis amplexibus, cupido satisfacit amanti.

24

Interea cum appropinquante luce diei, per silentia noctis unde venerat ingredi vellet, de improvviso nivem haud modicam decidisse cognovit; et ne per vestigia pedum virilium agnito proderet, foras exire timuit ambosq; pro scia facti anxietas simul et formido in se remanere compulit. Cum nimia sollicitudine fluctuantes, quid facto opus esset deliberarent tandem elegantissima iuvenula, quam audacem favebat amor, consilium dedit, ut ipsa quidem super se insedentem exciperet, eumq; usq; ad locum illius hospitio dignum antelucanum portaret ibiq; eo deposito rursus per eadem vestigia cautig observata rediret. Eam noctem Imperator sibi divino ut creditur nutu insonne duxit, siluculo surgens, eminusq; de aula prospiciens intuitu e filiam sub praefato onere nutanti gressu vix incedere ad aditum locum deposita quam gestabat sarcina celeri repedare recusum. Quibus multo intuitu perspectis Imperator, partim admiratione, partim dolore permotus, o in absq; divina dispositione id fieri reputans se sestinuit, et visa interim silentio suppressit. Interea Einhardus sibi scius, certusq; rem nullo modo Dominum suum Regem celari et latere posse, tandem inter angustias reperto consilio Imperatorem aggreditur, flexis genibus missione postulans; asserens tot et tantis servitiis suis odigna o rependi pramia. Deum eum certificans se postulanti eis quantoq; responsurum diem constituit, satimq; consiliarios, imosq; reos sui et ceteros quosq; familiares sibi passim evocatos, venire iussit. Congregata itaq; magnifica diversarum dignitatum frequentia.

ita exoritur

ita exorto e. Imperatoriam inquiring Maiestatem
nimis iniuriatam ee, et Despectam, in indigna filia
sua Notarij, sui conspulatione, et exinde o meliori
sese agitari perturbatione. Quibus nimio stupore per-
cussis, de rei novitate, ac magnitudine quibusda
adhuc ambigentibus, Rex explicavit eis evidentig
referens eis a primordio quid per se met ipsum oc-
ulta fide cognoverit, consiliumq, eorum ac sentiam
super hoc postulans. At illi inter se diversi, diversa
sentientes in presumptorem huius rei duras et
varias dedere sentias, alius sine exemplo puniendu
aliis exilio damnandum, aliis alio modo puniendum
ut cuiq, impetus, erat adiudicantibus. Porro
quidam ex eis tanto mitiores, quanto sapientio-
res, habita secum deliberatione, quam intimè Re-
gem exoravere, ut ipse rem per semet ipsum exa-
minare, et secundum divinitus ei collata sapiam
diffinire dignaretr. Verum ubi Rex singularem
circa se affectum ponderavit, et inter diversas
sentias, quid potissimum consilij sequeretur expen-
dit, su eos allocutus e. Non ignorabitis, inquit
humanum genus varijs subiectum ee casibus, et
frequenter evenire, ut res o nulla, qua strarijs
initijs inchoante meliorem aliquando sortiantur fine.
Proinde o e Desperandum, sed potig super hac re,

qua et gravitate, et novitate sui nostrum exuperat
 ingenium divinae providentiae, quae nunquam in sui
 dispositione fallit, quae enim malis bene uti novit,
 clementia est expectanda et expetenda. Quampropter
 tam tristis facti à Notario meo o exigam poenas
 per quas infamia filiae meae magis videretur augeri,
 quam minui: Unde dignis et laudabilis Imperij
 nostri gloria arbitramur congruere, et data adolescentiae
 venia, legitimo eos matrimonio coniungam, et rei pro-
 brosa honestatis colore super inducam. Regis ergo
 audita sententia, fit incomparabile gaudium, magni-
 tudoque animi eius, ac mansuetudo summis effert
 laudibus. Interim Einarus iussus ad eam ingreditur.
 Quem ex inopinato Rex salutans ita eum placido
 vultu alloquitur. Jam dudum auribus nostris à vobis
 delata est quarimonia, quod servitiis vestris regali
 munificentia hactenus signè o responderim, sed
 ut verum fatear, maxime super hoc culpanda est
 vestra negligentia. Etsi enim sustineam tot et tanta
 negotia solus, tamen siquid voluntatis vestrae comper-
 tum habuissem, servitia vestra signo fuisset prosecu-
 tus honore: Verum ne vos diutino sermone pro-
 traham quarimoniis vestris amplissima donazione satis-
 faciam: Et ut vos enim fidelem mihi, ut prius, et

Benevolum post hac sentiam furi vestro nuptum tra-
dam meam filiam, vestram scilicet portatricem, qua
quandocumque alte succincta vestra subiectioni satis se
morigeram exhibuit. Protinus ad Regis edictum cum
multo comitatu adducta est filia, quae roseo vultu
perfusa rubore tradita est per manus Patris in
manus praedicti Einhardi cum dote plurima, aliisque
pretiosis suppellectilibus. Advertisti credo benevole
Lector in hoc toto narrationis decursu fabulam
scite effictam, remque tanto viro indignam mirabili-
ter compositam, atque impositam, digna profecto, quae
aeternum sepeliatur. Ex illa nihilominus efficta narra-
tione inveniuntur nonnulli, qui aut eidem simpliciter
et de plano fivemachabere, aut certe iis quae imma-
fronte offeruntur non discussa rei substantia, vel verita-
te subscribere haud dubitant. Inter eos fustus
Reuberg J. C. Palating antea citatus, quem et secu-
tus Antonig Posseving in suo sacro apparatus
libere scribit Einhardum Caroli Magni Generum
sicuti et SS. Marcellini et Petri reliquias Gan-
davi depositas referebat. Sed id ea facilitate
reiicere, qua probatur. Ut autem veritati larvam
destruamus accipe pauca ex quibus illico figmentum
evanidum agnoscas. In primis Einhardo Archicapella-
ni nomen prima fronte tribuere, simulque amoris

52
26

facibus incensum asserere, quam parergon? imò
 nec certo limiti amorē ponere, sed in filiam usq;
 Imperatoris eum extendere, quam præsumptuosum?
 Imperatori verò Carolo adscribere filiam, quam
 eius nominis nunquam habuit, hoc porro excedit
 oē fingendi libertatē. Nam quā desponsata fuit
 Jrenae filio Regi Græcorū, o Jmma ē vocata, sed
 Rotrudis, id ipsomet Einhardo testante, qui in vita
 Caroli Magni à se scripta, filios oēs, singulasq;
 filias, tam ex legitimis uxoribus, quam scabinis
 procreatas, nominibus propriis accurate enumerat.
 Ex quo solum illud totū malefictū contentū dissol-
 vas. Nec ē qd quis urgeat Rotrudim fuisse bi-
 nomiam, atq; idē potuisse postmodū desponsari Ein-
 hardo; scire enim dō, Rotrudim adhuc vivente Ca-
 rolo naturā debitū solvisse, Jmmā verò Einhardi
 Coniugem, ut patet, tam ex præmissa donāone Impe-
 ratoris Ludovici, quā ex epistolis ipsius Einhardi
 ad Lupum ferrariensem mortuo iam Carolo super-
 stitem extitisse. Accedit qd Einhardus agens de fi-
 liabz Caroli Magni disertis verbis testetur Carolū
 nullam filiarū suarū, cuiquā aut suorū aut
 exterorum nuptiū dare voluisse, sed oēs seū usq; ad
 obitū

obitum in domo sua retinuisse, dicens se ea-
rum stubernio carere o posse. Quid eare
Lucidius? cum verò appareat huius fictionis scin-
nandæ ansam præbuisse diploma factū ipsi Egin-
hardo, et eiq. coniugi fœmina à Ludovico Imperatore
ex eo potius fictio mendacii redarguitur, dum in eo
nunquam Cognatus, vel affinis nominatur, sed fidelis,
nec ibidem fœmina, soror Ludovici udateng appellatur,
q̃d minimè prætereundū fuisset. Insuper in Egin-
hardi Epistola de obitu amatae Coniugis ad Lupū
Abbatem Ferrariensem Monachū Senonū in Gallia
et rursum eiusdem Lupi ad eū scripta solas, cum
ex multis honestissima laudetur fœmina, nusquam
q̃d Caroli filia fuerit mentio habetur, q̃d fuisset
amo loco dicendū; Præterea detegi em insigniter
imposturam o tm ex Styli, verborūq. ac gestorū
incuria dispositione; sed em ex officio modo portandi
per nivem ob metū vestigiorū. stupiditatis potius
quam astutiae argumentū. Merito itaq. in an-
gulum reiici debent figmenta, quæ aut otiosorū
ad tempus fallendū, aut humanæ gloriæ cupidorū
hominum ingenia excogitarunt.

MARTYRIUM S. MARCELLINI ET PETRI

Ex multis MSS. codicibus

manuscriptis conceptione

Petrus et Marcellinus sancti et martyres
Christi. Petrus apostolus et princeps
ecclesie. Marcellinus presbyter et confessor.

Beatus Marcellinus presbyter et confessor
Christi. Beatus Petrus apostolus et princeps
ecclesie.

Beatus Petrus apostolus et princeps
ecclesie. Beatus Marcellinus presbyter et confessor
Christi.

Beatus Marcellinus presbyter et confessor
Christi. Beatus Petrus apostolus et princeps
ecclesie.

Beatus Petrus apostolus et princeps
ecclesie. Beatus Marcellinus presbyter et confessor
Christi.

Beatus Marcellinus presbyter et confessor
Christi. Beatus Petrus apostolus et princeps
ecclesie.

Beatus Petrus apostolus et princeps
ecclesie. Beatus Marcellinus presbyter et confessor
Christi.

Beatus Marcellinus presbyter et confessor
Christi. Beatus Petrus apostolus et princeps
ecclesie.

Martyni

34
29
Nota **MARTYRIUM**
SS. MARCELLINI
ET PETRI

^{pluribus}
EX ^{vetustis} ^{M. S.} ^{codicibus} ^{et} ^{notis}.
conaviter conscriptum

1. **B**enignitas Salvatoris nostri Martyrum
perseverantiâ comprobata, eo usq; processit,
ut et fidei amicos coronaret, et inimicos eo-
rum ex ipsis inferorû claustris erueret. ^{Eodem} ^{tempore},
dum Roma à paganis teneretur Petrus, Exorcista, ^{f. Petrus} ^{capus}
officium gerens, ^{et} multis vicib; cæsus, missus ⁱⁿ ^{obscurum} et carceri in-
crissimam habitadonem, ^{carceris} ^{alibi} ^{maneret} in vinulis ferreis ^{im} ^{clusus},
motus, ^{custos} ^{carceris} Arthemius Paulinam Vnicam habens
filiam ^{noe} ^{Paulinam} Viroinem, quam ^{amico} ^{diligebat} ^{affectus} ^{ambabat} ^{cum} ^â
Dæmonio vexare ^{et} ^{quotidie} ^{plano} ^{eret}: dixit ad eum Vir
Dei **Petrus Exorcista**: Audi Consilium meum Arthemius,
et crede in unigenitum ^{filium} ^{Dei} ^{vivi} ^{Dominum} **Jesus Christum**
qui e liberator oïum in ^{ipsum} ^{crede} ^{ntium}. Si
enim verè credideris mox ^{eris} ^{salva} ^{filia} ^{tua}. ^{suadet Ar.}
cui Respondit Arthemius: Miror valde imprudens ^{consilium} ^{tui} ^{teme} ^{fulere},
^{quoniam} ^{quod} ^{cum} ^{te} ^{ipse} ^{Deus} ^{tui} ^{liberare} ^o ^{potes} ^{proptet},
in ^{ipsum} ^{licet} ^{credas}, et quotidie pro eio nomine plagas
et vinula

et vinula perferas, ^{711 Martyrium} ~~quod potes filiam meam liberare~~
~~mihi persuadere vis liberatur illi~~
filiam meam, si ego in eum credidero. Dixit ei Petrus ^{et} dicit
pote me liberare doming meus, et de his vinculis et de pa-
nis tuis: sed o vult impedire coronam meam. Vult enim
ut perficiam cursu meum perferendo hos cruciatus tempora-
rios ut possim adipisci gloriam sempiternam. Arthemig ait:
si vis me tuo credere Deo, da operam ut fiat quod dictum
sum. Ecce ego hodie supplicabo super te catenas, et clau-
stra carceris omnia communiam, neq in ima hac et obscura
custodia solum includam: et si ex his tuis te eripue-
rit Deus tuus, credam equidem in illum, sed tunc semum
cum videro incolumem filiam meam.

Tum beatus Petrus subridens ait: infirmitas fidei
tuae poterit curari, si quod dicis feceris. Arthemig dixit:
Credam plane in illum, si et te his vinculis absolverit et
meam filiam curaverit. Petrus ait: Vade in do-
mum tuam, et prepara mihi mansionem, et te neq absol-
vente me his vinculis, neq ostium aperiente, neq periter
deducente, ad te perveniam in nomine Domini mei Iesu
Christi: cum eo venero palpabunt me manus tuae, spici-
ent me oculi tui, atq hos eosdem sermones tecum
oferam. Et si vel sic credideris, habebis sanam filiam
tuam. Hoc vero fiet o pro libidine tentationis tuae
sed ad declarandam divinitatem Domini mei Iesu Chris-
ti. Haec ut ille dixit Arthemig caput agitans: Hic
domo, inquit, nimis confectus afflictionibus se laxat et
aliena loquitur: sicq discessit. Veniens autem domum
narravit

narravit ea candida uxori suae, quae dixit ei. Miror
 te illum hominem existimare insanum, qui et tibi san-
 tate promittit, et nostra filiae sospitate: An vero
 longum ille tempus tibi praefixit? Hodie dicit se
 venturum, sed si factum fuerit? ^{Arthemius} Artemius: Horrori
 est mihi fabulitas tua. Ipsi ^{Dei} si de caelo descen-
 dant, o eum solvent a vinculis: immo si vel Jupiter
 ipse ad eum veniat, aperire illi carcerem o poterit.
 Candida respondit. Nimirum idcirco magis habebitis
 quod nec ipse, ut ais, Jupiter facere poterit. Haec et
 plerumque alia cum inter se loquerentur et oumbeante sic
 lumine nox initium suum stellarum ortum indicaret
 abe homo Dei Petrus; Artemio et Candida se
 offerens, candidis induto vestibo trophaeum crucis tenens
 in manu sua. Mox igitur ad eius vestigia corruunt.
 Artemius et Candida exclamantes: Vere ungue
 Deus omnipotens Jesus Christus. Statimque filia eo-
 rum Paulina Virgo ab immundo vexata spiritu Dei
 affitens, et ad pedes eius proiciens, purgata est ita ut
 Damon clamaret in aere. Virtus Christi quae in te
 est Petre me ligavit, et expulit a Virgine.
 Cumque haec fierent, ^{qui} oes in domo Artemii erant, crediderunt.
 Pervenit autem fama ad eos, qui in vicinia morabantur et
 convenere ibi amplius trecenti plures vero faminae: qui
 oes una voce clamabant: Frater Christum o e alio
 Deus omnipotens. In conspectu enim illorum, et a demo-
 nibus obsepsi liberabantur, et infirmi omnes sanabantur.
 Cumque

miro modo e
 carcere liberati

3

Paulina
 sanata

Multi credunt
 in xtu.

Martyrium

Cumq[ue] oēs qui ad aedes Arthemij confluerant, cuperent fieri Christiani, abiit vir Dei Petrus, et adduxit S. Marcellinū Presbyterū a quo oēs in domo Arthemij baptizati sunt.

Porro Arthemij ingreſsus ad eos, qui erant in vinculis, dixit eis; si quis vult credere in Xpū, exeat liber, veniatq[ue] ad domū meam, et fiat xpianus. At illi oēs promittentes se in Xpū credituros, egreſsi sunt.

S. Marcellinus venientesq[ue] ad aedes Arthemij a S. Marcellino Presbytero baptizati sunt, et sancta osecratione illuminati.

Interea dum hac agerent, pestilentissim[us] iudex Serenus in morbum incidit, et toto spatio aegritudinis eius, datum ē temp[us] baptizatis oib[us], ut sermone

baptizatos in fide
confirmat

* qui custodias scribit

quotidiano Marcellini et Petri in fide Domini confirmarent per 40 et eo amplius dies. Post hac misit Comentaricensis ad Arthemium custodē carceris indicavitq[ue] seſsurū eē vidariū, ^{pro tribunali} cumq[ue] iussisse, ut nocte proxima praesto sit ipse cū illis, qui erant in carcere. At ille baptizatorū oīū osculabatur manū

dicebatq[ue] eis, si quis vellet venire ad Martyriū, faceret id intrepid[us]: si quis ^{vero} mallet recedere, illis sus abiret. Cumq[ue] ad limen pullorū cartū sederet Serenus Vicari[us], iuberetq[ue] personas audiendas intramitti ingreſso Arthemij coram oib[us] dixit: Petrus exorcista xpianorū, quem casu et tortu et semi-

vivum

vivum in carcere servari iussisti, in nomine Dei
sui omnia vincula solvit, ostia omnia patefecit, cun-
ctosq. efficiens Christianos, quo vellent, eis fecit abeun-
di potestate. Ille vero cum Marcellino Presbytero nus-
quam abscedere voluit; sed quoties ego eum custodire
volui ^{mox} comparuit. Tunc Sereng immani furore
incens, iussit Arthemium plumbatis cadi et trudi in
custodiam. Sanctos autem Dei Martyres Marcellinum
et Petrum intromitti sub voce quaestoria, itaque intro-
missi ait. Mitis vobiscum agerent carnifices, si
sacrilegos Religionis vestrae ritibus abiceretis, neque homines
noxios, et criminum reos in carcere egeri iussissetis
Marcellinus Presbyter dixit. Dum diu criminum reg
manet in suis criminibus quam diu in Christo credit:
porro simulatque crediderit, mox omni culpa abluta, et
absoluta, Summi Dei filius appellatur. Cum hac et
his similia diceret Marcellinus Presbyter, iussit eum
Sereng pugnis cadi in arteriis. At ubi cadentes de-
fecerunt, praecepit separari Marcellinum a Petro, et
mitti nudum in carcerem, illicq. vitru stritu spargi,
sicq. vinctu inclusuq. relinqui, lumina et aquam
ei negari.

Ad Petrum inde conversus ait: Nolo te existimes equi-
leo et lampadibus iterum torquendum: sed ad palum cras
ligaberis, ferarumq. morsibus ligato lacerato vitam amittes,
si hodie deus sacrificare contempseris. Respondit Petrus.
Cum sis

S. Petro in
carcerem ducti

Martyrium

Cum sis seren^{us} nomine totum te tenebrosum et tetrū
atq; nubilū factis ostendis: et cū homo sis mortal^{is},
penas atroces intentas, minis et terrorib; te perturbā-
turū sperans immortalem fidem, quæ regnat in mentib;
Christianorū. Tum em Summi Dei Sacerdotem Marcelli-
num, quem te rogare oportebat, ut tui miseretur et
oraret pro te, ut incredulitatis tuæ criminib; posses
absolvi, pugnis cædi voluisti, et duro carceri manipa-
sti: quo qm nomine ille gloriatur, et gaudet, te am-
lucty accipiet sempitern^{us}. His dictis, em Petrus
iussit Seren^{us} in vinula sibi, et pedes eig in cippo
artissime stringi.

Cum sic am ab invicem separati essent, et Marcellinus qm
nud^{us} in vitreis fragmentis iaceret, Petrus v in cippo te-
neretur, angelus domini apparuit Marcellino oranti, in-
duity eum vestimentis ipsis, et dixit ei. Sequere me.

Angelus ambos li-
berat ē carcere

Sequens ergo Angelum, ingreditur cū eo, ubi Petrus in
cippo et ferro vinct^{us} aservabatur. et cum illum quoq;
absolvisset Angel^{us} iussit ambos se sequi, atq; ita pari-
ter venerunt in Domū illam, in qua baptizati oēs
unanimit^{er} in preces incumbēbant. Dixitq; Angelus
ad eos, ut dieb; 7 confirmarent populum qui per ipsos
crediderat; ac deinde ostenderent se Sereno Vicario.

Postero die mittunt^{ur} quidam ad carcerem et neg^{us} Mar-
cellinum, neg^{us} Petrum inveniunt, idq; Judicii renuntiant.

Tum Judex iubet acciri Præthorium et uxorem eius
candidam

candidam cum Filia Paulina Virgine: cumq; venis-
sent, urgere eos capit, ut Dys sacrificarent. At illi
dixerunt. Nos Dominū Jesum Christum confitemur
filium Dei vivi; et ideo nulla raone possumus sacri-
ficiorū vestrorū ritū nos polluere. Eos igit̃ des
Serens iubet via Aurelia imēsa ruderum mole obui.

Ea t̃m hora qua ad passionem ibant in eodem loco ^{Marcellinus et Petrus}
cum Christianorū magna copia occurrerunt Arthemio.

~~am~~ ^{satellitē} ~~et carnifices~~ ^{et carnifices} tam multū populum fuerunt.

currebant ṽ post eos quidam iuniores de populo Dei

tenueruntq; eos, et blandis sermonibus invitabant ad

fidem. Sed cum nolent credere, tam diū a populo re-

tenti s̃t, donec Missas faceret S. Marcellinus Pres-

byter in crypta in qua puniendi erant Sancti. Cumq;

completa eēnt, quū Dei iussū Presbyteri dis popu-

lus discessit: factoz silentio Sancti M. M. Marcelli-

nus & Petrus, dixerunt ad eos, qui credere nōle-

bant. Eue in p̃state nostra fuit, ut laderemz vos

neq; in id fecimz: in potestate nostra fuit ut tollē-

remz ē manibz vestris Arthemiu, & Candidam, fili-

amq; Virginem, nec fecimz. Est em̃ in p̃state nostra

ut si velimz, hinc abire possimz, Dei gratia id agente.

sed neq; hoc facimz. Quid vos igit̃ ad hac? Tum illi

frementes in homines Dei, Arthemiu gladio percusse-

runt: porro Candidam et Paulinam per praecip̃s in

Cryptam impellentes lapidibz oppresserunt. Marcelli-

num t̃m Presbyterum, et Petru exorcistā manibz

retro

Ea hora, Mar-
cellinus et Petrus
cum Christianorū
magna copia
ocurrerunt Ar-
themio

Arthemio cū
uxore et filia
perimitr.

Martyrium

ratio ad arborem alligaverunt, donec referrent se
iis ad vicariū. Qui ut reshas cognovit, iussit eos sui

Sylva nigra sita in sylvam nigram, quæ hodie in honorem idorū sylva
candida.

Candida appellati, atq; illuc ambos ^{partes} decollari. Vbi
ad mediam sylvam ventū ē, ipsi suis manib; mundave-

runt eorum ā spinis: ac deinde orantes, et paucis os-
culo invicem se salutantes flexis genib; capite plexi

Capite plectunt. 34. Qui am eos decollavit, testatū ē, se vidisse aas
eorum exeuntes ē corporib; tanquam Virgines auro et
gemmis ornatas vestib; indutas splendidissimis, An-
gelicisq; manib; in cælum sublatis, per auras iusse
gaudentes. Per id tempus Lucilla, & firmina Chri-
stianissima femina propinqua stī Tiburtij Martyris
cuiq; nobilitas inter senatores insignis fuit in terris
et inter martyres illustrior ē in cælis, amore beati
Martyris ā sepulchro eig o recedebant, sed instructo
illuc cubiculo, die noctūq; ibi permanebant. his
35. in visū apparuit S. Tiburtig cum his duob; stī Mar-
tyrib; eduxitq; eas, quemadmodū corpora eorū ē
nigra sylva absportata iuxta ipsū in parte inferiori
sepeliunt in Ba- in crypta sepelire deberent. Fuerunt am adiutorio
silica S. Tiburtij. eis duo Acolythi Cælia Romana. Hæc omnia
Damasus cum Lector eet puerulus didicit ab eo
qui eos decollaverat: et postea factus Epus in
eorum sepulchro his versiculis limina decoravit.

Marcelline

Marcelline tuos pariter Petre nosse triumphos
 Percussor retulit Damaso mihi cum puer essem
 Hæc sibi carnificem rabidum mandata dedisse
 Sentibus in mediis, vestra ut tunc colla secaret
 Ne tumultum vestrum quisquam cognoscere posset
 Vos aletæ vestris manibus fodisse sepulchra.
 Candidulo occultè postquam iacuiistis in antro.
 Bostea comonitam vestra pietate Lucillam.
 Hic placuisse magis sanctissima condere membra.

Is vero qui eos decollavit nomine Sorothaus, postea
 sub Sto Julio Pontifice publicam egit poeniten-
 tiam, et oî populo indicans, quæ vidisset, baptiza-
 tus est in senectute sua, et per bonam confesio-
 nem pervenit ad misericordiam Salvatoris, qui
 vivit, et regnat in sæcula sæculorū Amen.

Passi sub Diocletiano et Maximiano Imperatoribz
 302. Horum Martyrium
 præclara monumenta reddidere spiciunt. Ad notatū
 enim hîc in Eulasticis tabulis, in super eorum nomina
 sacro canoni Missæ inserta; Memoriam quoq; illorum
 Constantinus Imperator via Lavicana erecta Eulia am-
 plissimis datis ~~inimicis~~ muneribz prosecutus e
 in qua tē S. Helena Matris suæ corpꝰ sepeliendū cura-
 vit; sed et eorundem nomine fuit Romæ titulus insti-
 tutus. Similiter locus ubi passi sūt, accepit Episcopalis
 cathedræ ornamentū, ut stat ex veterū Romanorū ci-
 viorum monumentis, sed postmodū à Calisto secundo
 unita

unita e ecclia portuensi. Quodenim admirandis et planè
egregiis quibusdam signis fuerit à Deo ipsorum Martyriū illustra-
tum, celebrioribz quoqz officiis Romana ecclia illorū gloriā
illustravit. Videt̃ qđ olim horū solemnitas mense iobii
agebatur, ut stat ex inscriptione Homilia 6ta S. Gregori in
evang: habita ad populum in Basilica SS. Marcellini &
Petri dominica 3tia Adventū die Natali ipsorū, nisi sit
mendum in codice: nam hodie rōū oia Martyrologia 4to
Nonas Junij observat.

AD SS. MARCELLINVM ET PETRVM

M. M. De mutatione nominis Sylva Nigra
in albam in qua martyrium fecerunt;
et Mulin Lemij superioris in quo hodie
humulati sunt in Seligenstadt.

Quae vestro rubuit cruore sylva
Quondam nigra fuit; sed alba post hoc
Perstat. sanguine nempe tincta vestro
Feralis posuit notas Cupressi

Ornavitqz comas diemqz Catē
Sparsitqz gentibus. Inde sua remoto
Theatro limine vos stitit recenti

* urbs beata. * Coelestem loqz ille nuncupari
Et mole veto et laboriosum
Cepit protinꝰ improbare nomen.
Ast belli mola, nos adhuc maligz
Moles undiqz Lugubris fatigat:
Si votis locus ē utriqz Divi
Tandem vertite: Nec molam hanc deinde
Nec permittite Nos gravare molem

Cecinit Adm R. S. Ing Joes Reinhardt
Marx Canon: ad divam Virginē in
monte Francofurti Ao 1647

Teutatis madidos cruore postes
Hinc Vasti horribiles Moganis aras
Et quam multa pigra ferocia cultu
orbis Septentrionalis ~~Arctorum~~ improbitas regebat orbem:

Vertistis procul, et sereniora
Nostro sydera collocastis axe
Sed iam parcite caelites, Videtis
Quam saevo gravis Haeresis duello
Quanto funere mactet ortho doxam
Orbi progenies cruenta matrem.
Jam castos aditu pigra vano
Intactos pede polluit recessus;
Qua vix templa cinis, tegitq; cana
Hostilis rogos albicans favilla:
Pulsis scilicet hinc inde Mystis
Vastat pervig imber humidoq;
Ignem perimit situs Vaterno.
Jam sacros cineres, et ante rubris
Divum Lipsana variora gemmis
Aut ignis vorat, aut bibit procella,
Aut calcat pede Barbarus; trucidq;
Vastator terit ungula Caballus
Et quisquam satis hac et illa fando
Et sicq; referat! sed o' supremum
Jam divi precor amovete probum.
Vivat qua vixit, suosq; rursus
Victrix Religio triumphet hostes,
Et qua vos pietas, et ille qui vos
Huc illexit amor, furore nullo hic
Nulla hac impietate Victa cedat.

Posuit affectuosè Am: Rdo Dno
Joës Reinhard, Marx Collegiatae Ecclesiae
B. M. Virginis in Monte Francofurti Canon:
Ao 1647

LIBRI . III
DE TRANSLATIONE
SS. MARTYRUM
MARCELLINI
&

35
PETRI
AVTORE
EINHARDO, sive
Eginhardo, qui fuit Cancellarius
Caroli Magni Imperatoris, et
postea primus Abbas Monachii
Seligenstadiensis ad Mo-
rum, quod Imperatoris
Ludovici II, suisq; im-
pensis in honore m. dic-
torum Martyrum condi-
dit, circa annu Do-
mini Octingentesi-
mu vigesimu
septimum.

LIBR. III
DE TRINITATE
S. MARCELI
MARCHII

x

DE TRINITATE
S. MARCELI
MARCHII

to
p
e
o
e
p
a
h
s
x
f
m
of
ac
fr
u

64
36
PROLOGVS AVTORIS
In Libros de Translatione

SS: MARTYRVM MARCELLI
& PETRI

Veris veri Dei Cultoribus, et Jesu ^{scopus}
CHRISTI Dni Sanctorumq; eius ^{sacrarū histo-}
fictis amatorib; ^{riarum.} Enhardus Peccator.

Qui vitas et facta iustorum ac sōū divina mandata
versantiū hōū, literis ac memoria mandaverunt
o aliud mihi ^{voluisse} efficere ^{videtur}; nisi ut ad emendandōs
pravos mores, et collaudandam Dei oīpōā per eīgmōdi
exempla quorūcūq; animos incitarent. Feceruntq; hoc
o solum qā livore carebant, sed qā charitate quā oīb; cupit
eē usultū granditer abundabant. Quorum laudabile
propositū, qā tā in propatulo ē, ut pter ea quā dixi, nil
aliud eos moliri voluisse lucidissime clareat, cur ā multis imi-
tari o debeat, omnino o video. Ac proinde qā mihi oīcig ^{et} hujas scrip-
sum, qd libri, quos de Translatione Corporū Beatorū Martyrū ^{et} ticonis.
xii Marcellini & Petri signisq; et virtutib; quā
p eos dñg ad salutem credentiū fieri voluit, quā potui
facultate scripsi, eādē s; voluntate ^{atq; intentione} composui, atq;
intentione eodē edere, ac Dei Amatorib; ad legendū
offerre decrevi. Arbitror enim qd hoc opp o solum inane
ac supvacuū cuilibet fidelīū videri o debeat, sed em
fructuosē atq; utiliter me laborasse psumo, si efficere potuero
ut in laudem sui Conditoris animigilla legentis asurgat.

LIBER PRIMVS

CAPVT. I

Missi ab Eginhardo Romam ad procurandas Reliquias. Obstante S. Charfya Charcellini et Peli.

*Eginhardus^{2.}
Solicitus, cui
sancto dedicaret
Ecclesiam.*

Dum adhuc in Galatio positus, ac nego-
tiis secularibus occupatus, otium quo aliquan-
do perfrui cupiebam multi-moda cogitatio-
ne meditarer, quendam locum secretum, atq;
a populari frequentia valde remotum, natus
atq; illig, cui tunc militaveram, Principis Ludovici
liberalitate inuentus sum. Is locus est in saltu Germanie, qui
inter Neccarum et Moenum fluvios medius interiacet
ac moderno tempore ab incolis et circumiacentibus Oclana
Wald appellatur. In quo cum pro modo facultatum
ac sumptuum, non solum domos et habitacula ad manen-
dum verum et Basilicam divinis officiis ^{faciendis} congruente
et maiori operis adificassem, dubitare ceppi, in cuius
potissimum Sancti vel Martyris nomine atq; honore
dedicari deberet. Cumq; in hac animi fluctuatione plu-
rimum temporis esset evolutum, atigit, ut quidam Diaconus
Romana Ecclesia nomine Deg=Dona pro suis ne-
cessitatibus Regis opem imploraturus ad Galatiam veniret.
Ibi aliquamdiu moratus, cum peracto propter quod venerat ne-
gotio Romam redire pararet, quadam die humanitatis causa
velut peregrino ad prandium nostrae parvitatibus a nobis est
invitatus: ibiq; inter prandendum plura locuti eo usq; sermo-
cinando pervenimus, ut de translatione Corporis S. Sebastiani,
ani, ac neglectis Martyrum sepulchris, quorum Romae ingens copia est,

*cum Deg=Dono
agit de reli-
quiis oblinen-
dis.*

6

62
37
mentio fieret. Inde ad dedicationem novae Basilicae
nostrae sermone verso praecantari capi, quoniam modo ad id
pervenire possem ut aliquid de veris Sanctorum reliquiis,
qui Roma requiescunt, mihi adipisci otingeret. Hic
ille primo quidem hesitavit, et qualiter id fieri posset
se nescire respondit. Deinde cum me hac de re solli-
citem, simul et curiosum esse animadverteret, altera
die se praestioni meae responsurum esse respondit et promisit.

CAPVT II

3. Post haec cum iterum a me fuisset invitatus, pro-
tingens sibi libellum mihi porrexit, rogans ut eum solus
plegerem, sibi de his, quae in eo scripta erant, quid
mihi placeret, indicare o desionarer. Accepi libellum, et
ut ille petiit, solo secreto plegi. Continebatur in eo esse sibi
domi plurimas Sanctorum reliquias, easque se mihi dare
velle, si meo fultus adiutorio Romam reverti potuisset,
comperit sibi fore, quod duos Mulos habere, quorum si
alterum sibi darem, ac secum hominem meum fidelem mitte-
rem qui illas reliquias ab illo recipere, mihi deferret
statim eas mihi esse missurum. Complacuit mihi suadentis
osiliu, statimque fidem sponsionis incerta celeriter experiri:
ac proinde dato quod petebat iumento, addita et propter via-
ticum pecunia, Notarium meum Rattaium, quia et ipse orandi
causa Romam eundem votum habebat cum eo pergere iussi. *Rattaius
Eginhardi Notarius*

CAPVT III

Ititur de Aquisgranii Balatio profecti: nam ibi eo
tempore Imperator cum suo comitatu erat. Augusta Suebica
venerunt: ibique cum Hildoino Abbate in Monio S. Medardi
locuti sunt, quod memorato Diacono ei pollicitum esset, se efficere posse
*Hildoinus
Abbas.*

Adjungit eundem
Hilario Abbas Hu-
na presbyterum.
Huius presbyter
n. s. n. d. n. d. n. d.

uni e comitibus
Reginbaldo
febris patienti
apparens sancto
habitu diaconi

ut corpus Beati Tiburtii Martyris in eis veniret potate.
Quibus ille promissionibus illectus, misit cum eis quendam
presbyterum hominem callidum nomine Thunum iubens ut
acceptum ab eo memorati Martyris corpus deferret. Inde
iter ingressi, Romam quanta potuerunt celeritate perve-
runt. Contigit autem postquam Italiam intraverunt, ut
puer Notarius mei, nomine Reginbaldo tertiana febre
corruptus, o modicum profectioem eorum suis laboribus
faceret impedimentum: quoniam his horis, quibus ille
febricitantibus tenebatur, iter agere o potuerunt.
Erant enim pauci, ac pro hoc ab invicem separari nolu-
bant. Cum hoc incomodo iter illorum o mediocriter
fuisset retardatum, illi tamen prout poterant illud accelera-
re stenderent, tribus diebus priusquam ad urbem vene-
runt, apparuit in visu illi febricitanti, quidam homo
in habitu Diaconi perquirens ab eo, qua obrem domum
suum Romam iter faceret. Cum ille et promissa dia-
coni de reliquiis Sanctorum michi mittendis et de his, quae
Hilario Abbati pollicitus e, prout illi comperta erant
exponeret, Non ita erit, inquit, sed longe aliter, ac vos
existimatis, causarum propter quas venistis, exitum adimplebit.
Nam Diaconus isdem qui vos Romam venire rogavit, aut parum
aut nihil de his, quae vobis promissum fuerat, facturum e: ac proinde
volo ut sequaris me, atque ea, quae tibi ostensurus sum, atque dictu-
rus, mente sollicita cures advertere.

CAPVT III

S. Tunc manum comprehensum, ut sibi videbatur mon-
straret Romam his quibus caecum se ostendere fecit: in quo cum simul positi
et Ecclesiam assisterent, Convertere inquit, ad orientem, et subiectos oculis

33
38
suis campos intueri. Quod cum fecisset, et campos de
quibus sibi dixerat, fecisset intuitu, vidit in eis molis
intensa fabricas, in modum magnae ^{curiam} civitatis constructas.
et interrogato ab eo, si sciret quid hoc esset, se nescire respon-
dit. Tum ille Roma est, inquit, quia vides, statimq; addi-
dit: Dirige oculos in ulteriora civitatis et contemplare si
aliqua tibi in his locis appareat Ecclesia. Cumq; sibi
quamdam Ecclesia ^{et} apparere dixisset, Vade ait, et Rat-
clauo nuntia, quoniam in ecclesia quam modo vidisti,
illa res est recondita, quam ille domino suo debet adferre:
et ideo des operam, ut eam quanto celerius fieri possit
accipias, et ad dominum suum revertaris. Cumq; ille
diceret, quod nemo de his, qui secum venerant in huiusmodi
re fidem veritatis suis esset habiturus, respondit et dixit:
Tu nosti, quod omnes qui hunc iter agunt, tibi assensum
quod complures dies in febre tertiana laborasti, et totum
te ab illa ulla habuisse ^{remissione} ~~ratione~~. Et ille ita est
inquit, ut scis. Quapropter ait volo, ut pro signo
tibi sit, atq; his quibus verba quae dixi relaturus es,
quoniam ex hac hora febre, qua usq; modo detinebaris,
sic per dei misericordiam cariturus es, ut te ulterius
in hoc itinere non contingat. His dictis exprobrato
diagona sibi vidisse vel audisse videbatur, Ratclauo ^{atq; infirmum} ~~refere~~ ^{curat}
curavit. Quia cum Ratclauo Presbytero secum pergenti
exposuit, visu et ambobus, ut experimentum somnii
ex veritate promissae sanitatis approbarent, Nam
eadem die iuxta qualitatem febrium, quibus laborare
osueverat, febri citare debebat, is qui somnium vide-
rat. Et ut non vana illusio, sed potius vera revelatio
fuisse ostenderetur, neq; illa die neq; ceteris, quae illa
secuta sunt, ullum in corpore sub iuvetate febri sensit
indicium. Significatum est, ut et visioni crederent fidem, diagonis praesentis non haberent.
et

Cap. v

CAPVT V.

6. **I**gitur Romam venientes iuxta Basilicam Beati Petri Apli quae dicitur ad vincula, in domo ipsius, cum quo venerunt, Diaconi hospitium acceperunt, manseruntque cum eo per aliquot dies operientes promissorum eius adimplentionem. Sed ille, qui suas pollicitationes perficere non valebat, ipsum quod non poterat, quibusdam procrastinationibus palliabat. Tandem locuti cum illo, cur eis ^{illo} modo vellet illudere, perstrati sunt: rogantes simul, ne se diutius fallendo detineres, et reversionem suam variis speciebus impedires.

His ille auditis cum cerneret se huiusmodi calliditate ^{eis iam} ~~ipsis~~ amplius non posse imponere, timo Notarium meum certi fecit de reliquiis mihi promissis, quod eas habere non posset, eo quod frater suus, cui et domum, et cuncta quae habebat inde abiens commendaverat negociandi gratia, Beneventum cum se ad Deum esset profectus, ac se penitus ignorare quando esset reversurus. Et quia ei reliquias illas, sicut et ceteram suppellectilem ad servandum commiserat, nec omnino se scire posse, quid de his fecisset, quoniam eas in eadem domo nusquam invenisset: proinde videret quid faceret, quia de parte sua nil restaret, quod sperare posset. Postquam haec Notario meo dixit et ille se ab eo illusum ac male sibi impositum quereret, resicio quibus variis ac frivolis, cum et Presbyterum Hilborni allocutus, spe simili animatum a se fecit abscedere.

CAPVT VI

Postidie vero cum valde tristes videret
 hortato ē, ut simul cum illo ad camiteria Storu pergerent
 videri sibi, qd in eis aliquid tale inveniri posset, quo eorū
 desideriis satisfaceret; nec fore ullā necessitate, ut in patriā
 vacui reverterentur. Cumq; eis hoc consilium placuisset vellentq;
 ut quantocy id, ad qd faciendū eos hortabatur, inchoarent
 more solito, negotiū dissimulavit, et eos quorū animi tūc
 paululū erant erecti, in tantā desperationē hac dilacōne
 deiecit, ut omisso illo, statuerent in patriā, quamvis infecto
 negotio reverti. *¶* Sed Notariū neg recolens somnū *¶* Explorat Lat.
 qd puer suus viderat, cepit comitē suū hortari ut sine hospi- *leicus Basilica*
 te suo irent ad camiteria, qua visenda ille eos seducere velle *f. Libanū*
 promisit. Itaq; invento, atq; adducto duce, locorūq; mon-
 stratore, primō ad Basilicam beati Tiburtii martyris in
 viā lavicanā, tribus ab urbe passuū millib; distantē ve-
 niunt, martyrisq; tumbam, quantā possunt diligentia stem-
 planti, et utriū sic ut aliq; sentirent, aperiri posset
 tantā circumspectione considerant. Deinde in cryptā
 eidem Basilica adiguam, in qua Beatorū Xti martirū
 Marcellini & Petri corpora erant humulata *invenitūq; ibi re-*
 descendunt atq; explorata tūc illig monumenti quali- *liquis p. charcat.*
 tate discedunt, atq; aestimantes hoc factū Hospitē suū *et Petri*
 posse latere; Sed aliter evenit, atq; arbitrati sunt.
 Nam licet ipsi nescirent, quib; indiciis illō tū ad illū
 huius facti notia pervenit: veritq; ne sine illo voluntati
 suae satis facere potuissent, statuit consiliū eorū festi-
 nando prevenire. Et qā ille eorundem locorū plenariā
 atq; omnimodam notia habebat, blande illos alloquitur hortatq;
 ut illuc simul veniant, et si Deo votis eorū favere
 dignaretur, comuni consilio facerent, quicquid eis videretur faciendū.

CAPVT VII

8. **A**ssensi sunt eius voluntati tempusq;
 cogit hospitem illuc se comitari
 id aggrediendi pari assensu instituerunt. Tunc pacto ieiunio
 triduo, noctu ad locum, nullo Romanorum civium
 sentiente perveniunt; ingressiq; Basilicam S: Tiburti
 primo altare illud, sub quo sacra eius corpus situ credeba-
 tur aperire tentaverunt. Sed parum successit eorum voluntati
 molitio operis inchoati; Nam monumentum durissimo marmo-
 re extructum, inermes id aperire conantium manus facile repelle-
 bat. Igith omisso illig Martyris sepulchro, ad Tombam beato-
 rum Marcellini & Petri descendunt, atq; ibi invo-
 cato Dno nro Jesu xto, et adoratis sanctis Martyri-
 bus Lapidem, quo summitas sepulchri regebatur, de loco
 suo levare moluntur. Quo sublato vident sacratissimum
 S: Marcellini corpus in superioribus eidem sepulchri
 partibus positum, tabulamq; marmoream ad caput positam, qua
 titulo quem ostendebat, evidens indicium dabat, cuius in eo loco
 et auferret. Marcell. Martyris, membra iacuisent. Quod ut par erat, cum sum-
 ma veneratione suscipientes levant, et munda Syndone
 involutum Diacono ferendum, atq; servandum tradunt.
 Ac ne ulla sublatis corporis indicia remanerent, lapidem
 loco suo reponentes, in urbem ad Hospitia sua rever-
 tuntur. Diacono am corpus beatissimi Martyris, quod
 auceperat, iuxta Basilicam Beati Petri Apli, qua vocatur
 ad vincula, ubi et ipse domus habebat, se servare velle, ac
 posse affirmans, fratri suo ^{no}Lunisoni ad custodiendum com-
 misit. Arbitratq; Notario meo hoc satisfactum esse, coepit illi
 hortari, ut accepto corpore beati Marcellini rediret in Patria.

Luniso

9. Sed ille longe aliud meditabatur ac mente voluebat. Nam ut mihi postea retulit videbatur illi nequaquam sibi licere, cum solo Beati Marcellini corpore in patriam redire ac regredi, quasi nefas esset ut corpus Beati Petri Martyris, qui ei socius in passione fuerat, et per quingentos, et eò amplius annos in eodẽ sepulchro una cum illo requieverat, illo inde transeunte ibi remaneret. Atq; hac cogitatione mente cepta, tantum animi sui perturbatione, simul et parturitione laborabat, ut nec cibum capere, nec somno acquiescere dulce sibi videretur, atq; iucundum, nisi Martyrum corpora, sicut in passione ac monumento coniuncta fuerant, sic em peregre profectura iungerentur. Sed de hoc qualiter fieri posset vehementer ambigebat. Noverat enim neminem à se Romanum inveniri posse, qui sibi ad hoc ullum ferret auxilium: sed ne talem ^{quidam} cui hac animi sui secreta auderet ostendere. In hac cordis anxietate constituto reperit quendam monachum peregrinum nomine Basilium, qui ante biennium de Constantinopoli Romam venerat, atq; ibi in monte Palatino apud alios graecos qui eisdem professionis erant, cum & discipulis suis hospitium habebat. Hunc adiit, atq; ei quam patiebatur sollicitudinem aperuit. Tum assiliis eiq; animatus, et orationibus fretus, tantam accepit in corde suo constantiam ut statueret rem quamvis cum periculo capitis sui celerissime experiri. Vocatus ad se comite suo Hildoini presbytero, cepit cum eo tractare, ut iterum ad Basilicam beati Tiburtii, sicut prius fecerant, clauulo pergerent, ac tumulam, qua Martyris corpus reconditum credebatur, aperire denuo molirentur.

optans et
S. Petri reli-
quias nancisci.

consultat eho.
nacham graecam

11. **H**is ita transactis atq; dispositis, cum rebus quas auceperunt ad hospitium sua reversi sunt. Post hac Raticus cum hospite suo locutus, rogat, ut sibi sacros Beati Marcellini cineres, quos ei ad servandum comendaverat, reddat, seque in patriam recire volentem nulla o[mn]i[n]ia dilatione detineat. Cui ille o[s] solum q[uo]d repetebat, sine mora et alias quas restituit, Verum em de sanctoru[m] reliquiis in una ligatura tam ab h[ost]e collectis, haud parvam portionem mihi deferendam obtulit: p[er]ice accipit et requisitus de nominib[us] eorum, mihi se illa dicturum, quando ad me venisset respondit. Monuit tamen, ut eadem veneratione, qua cetera s[an]ctoru[m] Martyru[m] reliquia colerent, eor[um] non minoris caput Deum e[ss]e meriti, quam Gerasi Marcellino & Petri: et hoc me de crediturum cum primu[m] ad me nominu[m] idoru[m] notia pervenisset. Suscepit ille munus oblatu[m], atq; id ut sibi persuasum erat, Sanctoru[m] Martyru[m] corporib[us] sociavit.

C. II. 12. Innotuit ostilio cum hospite suo, sacru[m] illu[m] ac desiderabilem thesauru[m] in scrinijs residere atq; signatu[m] per Lunisonem fratre[m] eius, Raticus cuius superius fecimus mentione[m], necnon presbyteru[m] Hildoini, qui secum socios papiam venerat, Papiam usq; deportari fecit ipse cu[m] eodem hospite suo p[re]missos se. Roma substitit, opperians atq; auscultans per continuos 7 dies, si de sublati[s] Sanctoru[m] corporib[us] aliquid ad notitiam civium pervenisset. Cumq; vidisset nullam a quolibet extraneo de hoc facto fieri mentionem, catere illud existimans, post eos, quos p[re]miserat sumpto secu[m] hospite suo profecto e[st]. Quos cum Ticin[um] affat Basilicam Beati Jo[annis] Baptista, qua vulgo Domnana vocatur a actum ex beneficio Regum ad mea[m] pertinuit p[re]stare adventu eoru[m] prastolantes invenissent, statuerunt em, ut et ipsi aliquot dieb[us] ibi morarentur, et propter iumentoru[m], in quib[us] venerant, refectionem, et propter se ipsos ad longiore[m] via[m] p[re]parandos.

CAPVT XI ^{fama}

13. In hoc morarum suarum articulo ^{rumor} Legatos ^{Ita} Romana Ecclesia à Pontifice ad Imperatorem directos, illo brevi
 6. et venturos. Itaque veriti de adventu illorum aliquid sibi in com-
 # Legati sedis Romana ^{ad imperatorem mittunt}odi, vel em impedimenti accidere posse, si se ibi deprehenderent
 et Deusdona cū ^{quando praevenirent}erant, diligenter investigatā, post eorundem legatorum abscessu
 socios suos, quos p̄miserant, sequi properarent. Cum ita inter
 socios suegionas eos de hac re constitisset, Deusdona cū Presbytero Hildoini
 Legatos Romā venientes p̄cessit, et Augustā Svestorū, ubi
 Hildoinū eē rebat, quanta potuit festinatione stendit. Rat-
 laing vero cum thesauro, quem secū habebat, Bapia remansit
 expectans donec legati sedis apostolicae p̄serirent ut illis
 alpes transgressis viam suā securis carpere potuisset. Verito
 itaque ne Presbyter Hildoini qui cū Deusdona p̄cesserat, quibz
 om̄ quae apud eos gesta, vel tractata fuerant, plenariā atq;
 Ratlaing timens fraude ^{integram notiam habebat, quia vaser, ac lubrica fidei videbatur, ali-}
 6. evitabat iter p̄franciā quid impedimenti sibi in via qua ire dispositū habebat, machi-
 ipse cum reli- nari debuisset, alterā sibi eundem indicavit: misitq; ad me
 quibus Agauno Procuratoris nri Ascolfi puero cū litteris, quibz me et de
 reversione sua, et de allocatione thesauri, quem divinitus adiu-
 tus invenerat certū efficeret: ipse postquam romanos
 ex coniectura mansionum, quae eis parabantur Alpes
 venit ad S. Mauritium superasse putavit, Bapia relicta, sexto die ad Strun/c/
 C. Mauritium venit. Ibiq; comparatis quae ad hoc
 necessaria videbantur, sacra illa corpora loculo
 inclusa, feretro imposuit, atq; inde promo-
 vens palam et aperte cum adiutorio populi occu-
 rentis portare cepit. —

14. Vbi autem locum, qui caput Laci vocatur, praeter
 gressus bivium, quo itinera in Franciam ducentia diri-
 muntur, attigit, dexteriore viam ingressus, per Alemanno-
 rum fines, usque ad Solodurum Burgundionum oppidum venit.
 Ibi obvios habuit, quos ego post indicium advento illis
 mihi facti, de Traiecto ei occurrere iussi. Nam ego tunc Traiectum ad Mosam
 temporis iuxta Scaldim Fluvium in Monrio ^{h. g.} ^{intelligit.} Bavonis era-
 quando litterae Notarii mei per puerum procuratoris nri
 cuius superig mentione fecim, mihi redita sunt: ex quarum
 lectione de adventu Sanctorum certior facti, illico unum ex
 familiaribus nris, Traiectum ire ibique presbyteros, atque alios
 clericos nec non et Laicos secum sumere, ac sanctis venien-
 tibus, ubicumque primum potuisset, obviam festinare pra-
 cepi. Et is nihil moratus, cum his, quos secum duxerat
 in loco memorato, post paucos dies his qui sanctos
 adferebant obviam: iunctique simul comitantibus iam
 atque hinc inde concurrentibus hymnidicis populorum tur-
 mis cum ingenti omnium letitia ^{et} Argentoratu urbem i. Argentoratu
 quae nunc Strasburgum appellatur celeriter veniunt. ^{et} ^{veniunt} ^{Strasburgum}
 Inde per Rhenum secunda aqua navigantes, cum ad locum
 qui porto vocatur venissent, orientalem fluminis ripam egressi
 quinta mansione ad locum Michilinstadt nuncupatum
 cum immodica hominum in Dei laudibus exultantium multi-
 tudine perveniunt. Is locus est in eo Saltu Germania qui
 tempore Moderno ^{mod.} Bonowaldt appellatur, et distat
 a Rheno flumine circiter Leugas sex. In quo cum Basilicam
 noviter a me constructam, sed adhuc dedicata invenissent
 in hanc illos sacros cineres intulerunt, et velut ibi per-
 petuo mansuros deposuerunt. —

CAPITULUM XIII

15. Cumq; id mihi fuisset allatum, confestim illuc quan-

*St. Martyres in n.
visione induant, se
nolle manere in
Nichtlinsta.*

¹⁵¹ In potui celeritate venire festinavi: ubi cum triduo post adventu nru ex-
alto, quidam puer Ratleici, iubente eo officio vesperarum completo, ex-
teris exeuntibus solo in ecclesia remansisset, et clausis ianuis iuxta illa
sacra corpora in parva fellula, quasi vigilaturus sedisset, subitaneo
somno depresso vidit quasi duas columbas per exteriorē absidē fenest-
ram volando intrare, et in culmine lecti, super ipsa Sanctorum cor-
pora sedere: Quarum altera tota alba, altera cani, & albi coloris
mixture varia videbatur. Cumq; in eodem culmine diutius deam-
bularent, et assueti columbis gemitu vixsim velut colloquentes
ederent, rursus per eandē fenestrā egressæ & comparuerunt: secu-
tag; vox supra caput pueri sonuit: Vade inquit et dic Ratleico
ut inducat domino suo, quia isti Sancti Martyres nolunt, ut eo-
rum corpora in hoc loco requiescant; Alii enim elegerunt ad
quem celeriter migrare dispositi habent: Huius vocis auctor
ab eo videri & potuit: quia in finita exiguavit, somnoq; excitus
reverso ad Basilicam Ratleico, quid vidisset indicavit. At ille
in crastinu ubi me primū venire potuit, quēd sibi puer suo
rethulisset, mihi nuntiare curavit. Ego am licet huius visionis arua-
rum spernere & audere, statui in operiendū alicuius signi certioris
indiciū: atq; interim illos sacros cineres de lintheis, in quib; ligati vene-
rant sublato, seriis ac novis pulvinis insuere feci. Cumq; in eorū
inspectione reliquias B. Marcellini minoris quantitatē quā
S. Petri ee cernerem arbitrato sum eū in statura corporis
sui minoris fuisse mensura quam S. Petrum. Sed hoc aliter se
habere, fuit postea patefactū approbavit: quod ubi, vel quando
vel ā quo, vel qualiter accessit, ac provēit sit, sub loco dicturū
sum: nunc ordo narrationis inchoate texendo atq; tenendo est.

*Vide lib. 2. c. 2.
c. 3. c. 4. c. 5. &c.*

16. **I**gitur postquam illum magnum atq; mirabilem, omniq;
 auro pretiosiore ^{inspecti} ~~metallum~~, Loulū in quo idem stinebat, ppter vilitatē
 mē de qua compacto erat, caput mihi oppido displicere. Quem emendare
 cupiens quadam die post completū vespertinū officium, pcepi uni ex
 aditūis ut mensuram louli virga collectam mihi afferret. Cum
 ille hoc facturus cerēt accenderet, et circumpendentia pallia quib;
 idem loulū tegebatur subleuaret, aduertit loulū mirū in modū
 humore sanguineo, undiq; distillantē, et rei novitate perterritū
 hoc quod viderat, properē mihi nunciare curavit. Tum ego cum
 eis, qui aderant sacerdotib; accessi, et istud stupendū, atq; oī
 admiratione dignū miraculū affexi; Nam ut columnae, atq;
 abaci, vel signa marmorea plura instante sudare, ac circum
 fluere solent: sic loulū ille, qui sacratissima corpora stine-
 bat, vero cruore madens, et ex oī parte perfusus inventū ē.
 Terruit nos insolita, et nunquam prius audita mirandi species.
 Quapropter iusto osilio triduanū ieiunium cū supplicatōib;
 facere decreuim, ut ex revelatōe divina, scire mere^{remur}
 quid sibi vellet, quidve faciendū moneret, magnū illud et
 ineffabile prodigiū. Itaq; peracto illo triduanō ieiunio cū
 iam advesperasceret, humor ille cruoris horrendi subito caput
 arescere, ac mirū in modū, qui per stinuos 7 dies more perens
 nis aqua sine intermissione distillabat, sic intra paucissi-
 mas horas exsiccatus ē, ut eo noctis tempore (nam Dominica
 erat) quo signo dato, ad antelucanū officium celebrandū ecclia
 intravim, nullū iam in loulo vestigium illig posset inveniri.
 Linthea verō, quae circa loulū pendebant, ut eodē fuerunt hu-
 more repleta, ita ut erant sanguineis maculis infecta servare
 iussi: in quib; adhuc magnū illig inauditi portenti patet indicium.
 Constet enim humore illū saporis fuisse subsalsi, ac lacryma-
 rum videlicet qualitātē: et tenuitatē quā aqua, colōre am-
 veri sanguinis habuisse.

Loulus in quo
 se ipsa recon-
 dit ipsa pallia circum-
 pendebat sanguis
 nem stillantem per
 7. continuos dies,

qui post tri-
 duanū jejuniū
 dissolutus quidē

CAPVT XV

2da vice apparent
et seriò movent de
s. reliquiis aliò
transferendis

17. **E**adem nocte cuidam ex pueris nostris nomine
Nicotando, per quietem duo fuvones visi st et adstisse, qui ei ut ipse tes-
tatur, de transferendis sanctorum corporibus multa mihi dicenda mandave-
runt, et ad quem locum, vel qualiter id fieri deberet ostenderunt. et
ut hoc mihi sine mora fuisset nuntiatur, terribiliter comminando, prece-
runt. Qui ut me ^{mox} adire potuit omnia, quae iussus fuerat, mihi inti-
mare curavit. Quibus auditis curis ingentibus astuare, et quid mihi est
agendum animo tractare coepi: utrum iterum ieiunia, et supplicationes
celebranda, ac Deo rursus pro nostra curiositate sollicitando: an ali-
quis Deo devote, ac perfecte serviens esset quarendus, cui anxietate cordis
nostri, et curarum nostrarum querimonias indicare, quemque rogare potuissemus
ut rationibus suis à Deo nobis huius rei manifestationem impetraret. Sed ubi
vel quando ille talis Christi famulus, à nobis posset inveniri, praesertim in
illa regione, in qua tametsi quaedam canebia ab eo loco, in quo eramus
haud longe posita esse ostabat, tamen propter rudem in his locis eius
conversionis institutionem, aut raro, aut nullo erat, de cuius sancti-
tate tale quid, vel tenuis fama loqueretur. Interca dum his anxietatibus
curis sanctorum Martyrum suffragiis implorabsem, atque oēs qui una no-
bis erant, ut idem facerent, sedulo commouissem, factum est, ut
per otinuos dies nulla nox preteriret, in qua vel uni vel duobus
vel omnibus sociorum nostrorum in somnis revelatum officisset, quod illa
sanctorum corpora de eo loco in alium essent transferenda. Ad extre-
mum autem cuidam presbytero, de his qui nobiscum erant, nomine Hil-
frido apparuit in visione ut ipse fatebatur vir quidam habitus sa-
cerdotali, canitie veneranda speciosus, candida veste indutus,
qui eum talibus verbis compellavit: Cur, inquit, Einarde tam
duri cordis, tantaeque obstinationis es, ut tot revelationibus credas
ac tot monita agere divinitus missa arbitreris esse stemnenda? Vade
et dic ei, gaudeat Beati Martyres de suis corporibus fieri deside-
rant, infectum remanere non poterit quamvis ille hactenus voluntatem
eorum in hac re facere distulisset. Etiam nunc, si non vellet, ut
huius facti meritum ad alium transeat, festinet eorum
adimplere iussionem et ad locum, quem ipsi elegerunt,
corpora illorum deportare non negligat.

apparent sapienter
urgenter trans-
lationem.

18. P
niti
offe
fies
vent
pri
ma
cor
pir
ob
m
Br
ci
ne
id
di
si
se
qu
m
ce
eg
di
ce
19. et
ne
di
ce
L
ini
dis
et
pe

CAPVT XVI

44

18. Post has aliasq. multimodas ad me perlatas admo-
nitiones, visum ē mihi illam sacrorū cinerū translatiōem oē diutius
differendam: ac proinde inito consilio, decrevimo, ut id quāto celerius
fieri potuisset, perficere certaremo. Igitur oībz, quæ ad hanc de-
votionem nrā videbant, raptim et cum summo studio preparatis
prima luce post completum matutinū officium, sacra illam et inesti-
mabilem thesaurū cum ingenti luctu ac dolore illorum, qui in
loco erant remansuri, sustulimo, atq. iter ingressi portare co-
pimus, comitante nos pauperum turba, quæ illo per eos dies
ob eleemosynam accipiendam undecumq. ofluxerat. Nam circa
manentes populi, quid apud nos ageretur penitus ignorabant. *in ipsa translatio-
ne aura graviter
pluviosa subito
mutatur in matutinā
serenitatem p.*
Erat coeli grave sordidū nubibz, et quæ in ingentē pluviam
cito resolvi possent, nisi id divina virtus prohiberet: Nam tota
nocte illa in tantū sine intermissione pluebat, ut nobis iter
illud ea die inchoari posse minimè videretur. Sed illā nostrā
dubitatiōem, ex infirmitate fidei venientē, superna grāa per
suorum merita sanctorū longe aliter atq. existimavimo habere
se fecit, quando viam per quam incessim, in aliam quā sperabam
qualitatē vidim, fuisse commutatā: Nam et luti parū inveni-
mo, et rivus, qui in tam grandi, et iugi pluvia ut ea nocte erat
crescere solebant, penē nihil crevisse reperim: Vbi verò de saltū
egressi, proximas villas auestim, frequentibz obviōrū ac Deo laudes
dicentū turbis excipimur: qui nos per octo fere Leucurū spatium
comitati, nobis ac nrīs et in sacro onere ferendo devoti adiutores
et in divinis laudibz dicendis, impigri fuere cētores. *19.*
ubi vidim qd ea die ad locū destinātū pervenire o poteram
divertim ad villam Osheim¹⁰ appellatā, quæ via nrā stignā
cernebatur: et inclinante iam vespēra, in Basilicā
Beati Martini, quæ in eadem villā est, sancta illa corpora
intulimur: et sociis nostris ad excubias duendas ibi
dimissis, ego cum paucis ad locū quo tendebam, festinando præsepi
et ea, quæ ad receptionem sanctorū corporū usus postulabat
per noctem præparavi.

istis motus
auctor

illam dicitur
ferenato re-
pente calo

ad eas in
Osheim.
Depositas
o.

CAPVT XVII

Ad Basilicam vero in qua illum sacrosanctum thesaurum divinis
 santimonialis quoddam paralytica nomine *Rodolph* de monio *Mathes-*
bach, qd ab ea *Eulia* unigleuga fratio separatu erat, ab amicis suis
 ac propinquis in carro adducta, cum iuxta feretru storu inter ceteros
 vigilans, atq orans pnotaret recepta oiu sanitate membroru, propriis
 pedibz nullo sustentante vel quolibet modo ad miniculante, ad locu
 unde venerat, in crastinu regressa e. ²⁰ At nos albescente callo surgen-
 tes, sociis nrz venientibz obviam ire perexim, habentes nobiscu
 immodicam vicinoru nroru multitudinē, qui fama adventu storu ex-
 citi, ad hoc primo diluvulo pro floribz nrz ostiterunt, ut una nobiscu
 Sanctis obviam procederent. Et occurrunt eis in eo loco, ubi Gaspre-
 n-
 p. fia fluviole Mæno misceat. Inde pariter incidentes, ad Dni *Tri* *IC* *SV*
Ch *R* *S* *S* i misericordiam collaudantes sacras illas Beatissimoru Mar-
 q. tyru exuvias, ad *Mulinheim* superiore (sic enim moderno tempore
 locus ille vocatur) cum magna oiu, qui ibi adde potuerunt, letitia, et
 coram iis missa exultatione detulim; sed præ nimia multitudine, qua pcedens cuncta
 sub dio celebrat compleretur, neq euliam adire, neq feretru in eam inferre valuim;
 Ad circo in campo adiacente, atq in loco editiore altare sub dio
 erexim ac feretru pone altare locato, Missaru solemnia celebra-
 vim. Quibz expletis, ac multitudine ad sua redeunte in euliam
 a Beatis Martyribz iussam eoru sacratissima corpora intulim; de
 feretru propter altare disposito, iteru missam celebrare curavim;
 ibiq inter celebrandu puer quidam annoru circiter 15, nomine
 et puer misere Daniel de pago portiano, qui illuc inter alios pauperes mendi-
 cando venerat, atq ita curvus erat, ut nisi suping, atq iacens
 colum afficere nequivisset, ad feretru accessit, ac subito velut
 ab aliquo impulsus corruit: cumq, diu velut dormienti si-
 milis iacuisset, correctis oibz membris, et recepta firmitate
 nervoru coram oculis nostris surrexit incolumis. Facta
 r. sunt hæc decimo sexto Calendas Februarias, et erat eig
 diei tanta, et tam clara serenitas, ut æstivi splendore solis
 adæquaret: atq, ipsiq aëris, tam mitis, atq, iucunda tranquilli-
 tas, ut veris temperiem apricitate blanda præcederet.

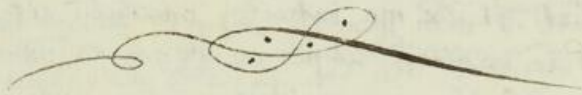
paralytica
 sanatur:

20.
 tandem in
 shallenheim p.
 ferantur
 Stockst.

coram iis missa
 sub dio celebrat
 et puer misere
 stractq revalef-
 cit.

21. **P**ostridie verò Sacra Beatorum Martyrum corpora
 novo loculo recondita, in abdita Basilica locavimus, *eadem recon-*
 et sicut in Francia mos est superposito Ligneo culmine *illis adjungi-*
 lintheis, ac sericis pallijs ornandi gratia conteximus, appo- *tur Clericorū*
 nentes altare, ac duo vexilla Dominica passionis, quæ *Collegium.*
 in via feretrum præcedere solebant, hinc atq; inde erigen-
 tes, locū illū divinis officiis celebrandis pro modulo
 paupertatis nostræ idoneū atq; aptū facere curavimus:
 ordinatisq; clericis, *S.* qui inibi assidue et ex cubias
 ducebant, ac divinis laudibus dicendis, curam solerter
 impenderent, ipsi non solum nostrā sponte, sed etiam
 Regali Diplomate, quod nobis in via obviam venerat
 evocati Domino iter nostrū profferante ad Palatiū *t.*
 sumus cum magnā exultatione regressi.

FINIS
LIBRIS *PARIS.*

DE TRANSLATIONE S.S. MART. MAR- CELLINI & PETRI.

Cap. III.

Liber II.

Alquisgrani ed. 22.

loquens cum Hilario

de reliquiis auctor.

C. 1. Cap. 3. a.

Albus Hilario

LIBER II

Transactis admodum paucis, postquam
ad comitatum¹ veneram diebus ego secundum fretu-
dinem artium maturis surgens, primo mane palatium
peti. Ibi cum ingresso Hilario cuius libro superiore mentione
feci ante fores regii cubuli sedente atque egressu principis operi-
ente invenisse ex more salutatum surgere, atque ad quandam fenestram
de qua in inferiora palatii prospectus erat, meum accedere rogavi. Ad
quam pariter stando incumbentes de translatione sanctorum Martyrum Marcelli-
ni & Petri, nec non et de miraculo quod influxum cruoris, quo loculi
eorum 7 diebus sudasse commemoravi, ostensum est, mirando multa sumus
locuti. Cumque ad id loci sermone venissemus, ut enim de vesti-
mentis, quae cum corporibus eorum inventa sunt, mentio fieret, atque
ego mirae subtilitatis vestem Beati Marcellini quippe dicere
ille velut qui rem agere, ut ego notam haberet, vera me de vestibus
dixisse respondit. Hic ego stupefactus, atque admirans, percontari
capi, unde illi haec vestimentorum, quae nunquam viderat, notitia
stringere potuisset. At ille me intuitus, paululum siluit: ac dein-
de ait, inquit, esse arbitror, ut per me cognoscas, quod me tacente
tamen per alios celeriter es cogniturus: et ego illius rei sim pro-
ditor simplex, quam fortasse alter si providerit, o simpliciter
enuntiabit: Neque enim potest; quia sic natura comparatum est, ut
hoc quispiam veraciter dicere nequeat, cuius notitia o per se
ipsum, sed aliorum relatione fuerit assecutus: Tua tantum
fidei committo, qualiter inde mecum acturus sis, postquam
meo relatu omne rei gesta veritatem agnoveris.

CAPVT II

46

23. **C**ui cum me non aliud acturum, quam quod inter nos ueniret, breui sermone respondissem: Presbyter inquit, ille qui ad deferendas Beati Tiburtij reliquias Romam meo iussu profectus e, cum id ppter qd ille venerat ita ut volebat, pficere nequisset iamq; Notarij tui auctis, de quib; loquimur Storij Martijrū eccl- quis domum redire statuisset inijt cū illo osiliū ut illo Romā pau- culum moras faciente ipse cū Lunione fratre Degdone et cum hominib; eig, qui illos sacros cineres ferre debebant, Papiam pcederet, ibiq; illis ac Degdone praetolarchi adventū. Placuit am- boby ista uentio, illisq; Roma substantib; Presbyter cū Lunione ac Hunus li. c. 3. pueris reliquias ferentib; Papiam proficisunt. Quo cum eet peruentū partem earū scrinia sacros cineres stinentia in Ecclia tua pone altare et posita Papiae ablata atq; ab excubantibus in eadem Basilica clericis, et laicis diligenti solertia audet custodita. Quadam verò nocte, cum et ipse inter ceteros ad easdē excubias in Ecclia vigilaret, atigit ut ipse aperit, circa mediam fere nocte, ut obrep- ente paulatim somno universi, qui intra eandē Basilica vigilandi grāa uene- rant, pter se solum obdormirent; Tum sibi in mente uenisse, visūq; fuisse Sic Annus men- sitis egi. vide sequenti c. 4. o sine magna quadam cāa factū, ut tot hominib; tam subitanēq; sopor obrepserit; atq; sibi oblata occasione utendū, surrexit atq; accenso lumine ad scrinia silenter auepsit. Tum filis sigillorū ad mota cerei flama crematis, scrinia sine q; clave celeriter aperuit ac de utroq; corpore portionem, quae ei videbatur accipiens, sigilla ut erant integra et ipsi Hic loci- filorū crematorū summatib; annectit, nullog id factū sentiente in no allentam: loco suo recedit. Post haec sublatis tali furto storij reliquias, cū ad me fuisset reversus, etulit: primaq; illas o storij reliquias Marcellini & Petri, sed Sti Tiburtij ee asseueravit. Deinde, cum nescio quid vereretur secretē mecum locutus quorum Sanctorum essent reliquiae, quoz modo eas fuisset adeptus patenter aperuit. Et habemus illas apud Sanctum Medardum in loco celebri honorifice collocatas, ubi ab omni populo cum magna veneratione coluntur: sed utrum eas nobis habere liceat in tuo manet arbitrio.

24. **H**is auditis recordatus, quid in itinere, quo
quod quia jam proximè ad palatium proficiscebar, à quodā hospite meo audie-
fama frangere rim. Qui inter cetera quæ mecum loquebatur, Nunquid noscitis,
ceperat; qualis de Sanctis Martyribus Marcellino et Petro, per hanc
c. regionem fama diffusa sit? Cum, id me nescire responderem, fuit
 ille: Dicunt, inquit, qui de S. Sebastiano^{1c} veniunt, quod Presby-
 ter quidam Hilvoini Abbatis, qui una cum Notario tuo
 Romam profectus est, cum inde reverterentur et in quodam loco
 comuni diversorio uterentur, tuis omnibus ebrietate, ac somno
 depreſſis, et id quod agebatur penitus ignorantibus, scrinia
 quibus Storū corpora continebantur, aperuisset, eaque inde sustulisset
 atque abiens Hilvoino detulisset, et modo apud S. Medardum
 sint: in scrinis vero tuis, parū quiddam sacri pulveris remansisse
 quod ad te per Notarium tuum perlatum sit: Horum reminiscens,
 eaque cum his quæ ab Hilvoino dicebantur, conferens, o modica
 mentis perturbacione commotus sum: ob hoc precipue quia o dū inventū
 habebam osiliū, quo illā execrabilem, atque astutia Diaboli ubique
 divulgatam famam extinguere, ac de cordibus deceptæ multitudinis
restitutionem depellere potuisset. Illud in optimū iudicavi, ut Hilvoinū roga-
petit, rem id ipsum mihi reddere, quod de meis scriniis subla-
 tum, et ad se delatum, atque à se acceptum post illam
 spontaneam confessionem negare non poterat.
 Quod etiam quanta potui instantia facere
 curavi: et licet ille paulo durior, ac difficilior, quā
 optaveram in assensione fuisset, victus tamen est
 sedulitate precum mearum, cessitque improbitati meæ
 qui se paulo ante nullius iussioni, in hac præsertim
 causa cessurum pronuntiaverat.

25. Interea missis ad Radlaicum et Lunisonem ^{litteris} aliis ^{litteris} factum
 ris si erant enim in eo loco ubi Martyrum corpora collo cavi: / qualis per Roma se consci-
 totam perie Galliam de eisdem sanctis Martyribus fama est, eis is factu asse-
 indicare curavi: comonefaciens eos, ut cogitarent si aliquid rentibz.
 tale, vel simile his, ^{que} Hilboing dicebat fabulam detule-
 rat. Nam imprimis oia, ^{que} Presbyter ille Hilboino retule-
 rat, falsa esse testati st, neqz ullam postea quam Roma exie-
 runt, vel illi Presbytero, vel cuilibet alteri datam fuisse
 occasionem, per quam ad eimodi faciendz ppetrandu aditu
 habere potuisset. Sed hoc ipsum, qd de sacris Martyru cineribz
 aliter ac deconerat, audivisse stabat, Roma in domo Degdona: per
 avaritiam Lunisonis et vafritiam memorati Presbyteri stigisse:
 eo videlicet tempore, quo corpus Beati Marcellini de tumba subla-
 tu in domo Degdona servabatur, modiqz facti talem fuisse dixe-
 runt. Memoraty ille Hilboini Presbyter fuit, qua de Sti Tiburtij
 corpore adipiscendo neperat, frustrato, ne omnino vacuus ad
 domum suam reverteretur, qd fide o poterat, fraude assequi
 molitus e. Nam Lunisonem aggresso, qz paupere, ac proinde
 cupidum esse cognoverat, oblati ei q numis aureis, quinisqz argen-
 ti solidis ad provisionem faciendam illuxit: Auipiens enim oblata
 pecuniam, arcam, in qua corpus Beati Marcellini erat, a Deg-
 dona depositu atqz inclusu aperuit, et illi requissimo nebuloni
 auferendi ex ea quod vellet, quale ipse optaverat pstate fecit. Vel
 ille in ea rapina parcos fuit: nam tantu de sacris Bea-
 ti Martyris cineribus sustulit, quantum vas Sextarij Sulba manj.
 mensuram habens, capere posse videbatur. Hoc eo modo fac-
 tum esse, ipse qui id cum memorato Presbytero machina-
 tus est Luniso pedibus ^{meis} provolutus flendo testatus
 est. ^{26.} Tum ego rei veritate comperta, Radlaicum ac Luniso-
 nem eo, unde venerant, redire precepi.

26.
 mittit in Suescio-
 nas, qz oblata
 Aquisgranu ferant

que Hilboinas de facto Presbyteri fuit asseruit, in sua enim factum asserere
 vel reminisci potuissent, qd statim ad me in palatium venientes nate disparat fieri,

Liber. 2. **CAPVT**

Ac deinde cum Hildoino locutus conven-
tione inter nos facta, quando sacra mihi reliquia redderentur,
duos clericos de domo nostra Hiltfridum videlicet ac Tilmarum:
alter Presbyter, alter Diacono erat: ad recipiendas eas ^{et} Augustā
Svefionis pergere iussi, mittens per eosdem ad lout, de quo eadem
reliquia auferenda erant, benedictionis grā, numos aureos numero
centū. Qui ubi ad Monrū S. Medardi in diē Palmarū ve-
nissent, per vicum ibi morati ^{supra} et recepto illo ppter quē mihi
fuerant incomparabili thesauro comitantibus seum duobus ex
eodem Monrū fratribus, quanta potuerunt celeritate ad palatū
reversi sunt; reliquias tñ o mihi sed Hildoino detulerunt.
Quas ille recipiens in oratorio domo sua fecit custodiri, usquē
transactis paschalis festi occupationibus vacuū tempus haberet,
quo mihi id qd reddendū erat, priusquā redderet, ostendere po-
tuisset. Completisq; post Sctū Pascha 8 vel eo amplius diebus
cum rex venandi grāa de Palatio fuisset egressus, Hildoino
secundū qd inter nos ovenerat memoratis reliquiis de oratorio
suo, ubi servabantur, sublatis, atq; Basilica sctā dei genitricis
idatis, altariq; suppositis, me, ut eas suscipere fecit avari.
Tūc Capsam, in qua reliquia stinebant, aperiens ostendit mihi
ut inspicere quid eet, qd et ille redderet, et qd ego reciperem? Ex in-
sublata de altari eandē capsā manibus meis imposuit, dataq; oratione
competenti, pcentoris etiam officio functus, antiphonā laudi
Martyrū ovenientem, Clericis ad psallendum paratis im-
posuit, Nosq; cum illo inastimabili thesauro recedentes usq;
ad ostium Basilicae conueniendo prosecutus est. Processim
inde paulatim cum cruib; et cereis, Laudantes Domini mi-
sericordiam usq; ad oratoriū, qd erat in domo nostra, vili opere
constructū, eiq; quia aliud ibi non habebat, illas sacras
reliquias intulimus. —

ubi ab Hildoino
altari imposita
recipit

27.
et ad oratoriū
suum deferit

In illa vero processione nra, quam de Basilica usq; ad oratorium nrum nos fecisse dixi, quid miraculacum dicitur censeo, non esse latendum. Egreredientibus enim nobis de ecclesia, laudemq; Dno Deo nro excelsa voce canentibus tanta vis suavissimi odoris eam parte vici Aquensis quae ab ecclesia ad occidentem respicit, totam implevit, ut fragrantia illa per se oes eidem partis habitatores, itemq; universi, qui pro quibuslibet causis, atq; negotijs eadem in parte fuerant constituti, ita divinitus commoverentur, ut omnis, qui in manibus habebantur operibus curati cursu rapidissimo primo ad ecclesiam, deinde quasi per vestigium ad oratorium nostrum, in quo illas reliquias illatas esse audierant sum opere festinarent. Fit immodicus intra septuaginta annis exultantis, simul atq; admirantis populi concursus: et cum magna pars eorum, qui confluxerant, id quod agebatur quid esset ignoraret, gaudio tamen et exultatione repleti Dei omnipotentis misericordiam collaudabant. Postquam autem fama crebrescente divulgata est, reliquias S. Marcellini Martyris in eum locum esse delatas, o solus de eodem vico Aquensi et vicinis atq; adiacentibus Villis, verum etiam de longinquiore locis ac pagis adeo frequenter atq; immanis multitudo congregata est, ut nobis ad officium in eodem Oratorio celebrandum praeter vespertinas horas, atq; nocturnas laud facili pateret ingresso. Adducebantur undiq; debiles et variis affectu languoribus circa oratorij parietes a propinquis suis atq; amicis collocantur. Videres ibi pene oia infirmitatum genera per virtute Christi Domini et per meritum Beatissimi Martyris in oia sexum et aetate curari: caecis visio, claudis incepto, surdis auditio, mutis sermo, redditus paralitici em, et qui totius corporis viribus destituti, alienis manibus apportati sunt, sanitate recepta propriis pedibus ad sua revertebantur. 91.

Miraculum.

odore suavissimo
viam implente

28.

crebra ibidem
pahanlor mi.

racula

in recuperatione
reliquiarum S.
Marcellini fuisse ab
lustrum variis morbis
per miraculum
curati sunt.

9.

Lib. 2. **CAPVT VII**

29. **H**ac ubi ad Regias aures relatione

Hildoini perlata sunt, statuit primo, ut ad Palatium
regressus, Oratorium nostrum, in quo hac fiebant,
Martyrem veneratundus accederet, sed ne id fieret
eodem Hildoino suggerente prohibitus, ad maiorem Ba-
siliam reliquias deferri precepit. Ibiq; delatas humili
supplicatione veneratus est: celebratisq; Missarum so-
lenniis obtulit Beatis Martyribus Marcellino
& Petro quoddam pradiolum situm iuxta fluvium

h. aram, vocabulo ^{h.} Ludovicesdorf habens mansos is et
Imperator ^{offert} vinearū aripennes 9. Obtulit et Regina cingulum
suum ex auro, et gemmis factum pensans libras tres.
i. Quibus expletis relata st reliquia ad locum suum
in oratorium videlicet nostrum fueruntq; ibi dieb; 40
vel eo amplius, usq; dum Imperator Palatio egrediens vé-
nandi grāa solenni more sylvas peteret. Quo facto
et nos comparatis, quæ ad professionem nostram neces-
saria videbantur, cum eisdem reliquiis de Vico agdensi
promovimus. In ipso autem nostræ egressionis articulo
cum missarū solennia celebrarentur, anus quædam
in palatio notissima annorum circiter octuaginta,
nervorum contractione laborans, in conspectu nos-
tro curata est. Quæ ut ipsa narrante didicimus, per
quingenta annos hoc morbo detenta more quadrupedū
genibus manibusq; reptando, nitendo officium ambulandi
reptando impleverat. —

contracta 20
annis sanatur,

Miraculum

Caput 8

CAPVT VIII

30. Inde iter ingressi suffragantibus Sanctorum meritis
 sexto decimo die Mulinheimi vicum in quo sacros Beatorum Marty-
 rum cineres ad comitatu profecturi dimisimus Dno adiuvante pervenimus.
 In quo itinere quantum gaudi, quantum latitiae de illarum adventu
 reliquiarum populis in eadem via assistentibus auferret, ne mihi silen-
 tium e, nec in ita ut fuit plene dei atq. enuntiari pos. Dicendum in
 e, ne res ad Dei laudem maxime pertinent, quasi per desidia
 silentio suppressa videat. At primum quidem gestit animus id referre
 qd palatio egressi in multorum praesentia nos vidisse reminiscimur,
 Nam dicitur fluidius duobus fere passuum millibus ab Aquensi
 palatio distante habens pontem, ad quem venientes ppter multitu-
 dinem, qua nos eo usq. de palatio prosequeretur, iamq. redire ve-
 lebat, ut orandi locum haberet parumper constitimus. Alii quida
 de orantibus, cu alio ad reliquias accedens, sociumq. respiciens
 ppter amore, inquit, atq. honore huius Sancti ore alieno, prop-
 ter quod te mihi obnoxium esse non ignoras absolvo: Debebat enim
 ei, ut ipse fatebatur dimidiam argenti libram. Itemq. alter socius et filius mortem
 suam manu comprehensu ad reliquias trahens, Patre inquit patris inimico
 meum occidisti, ac proinde inimici eramus ad invicem: Nunc am
 propter amorem atq. honorem Dei et huius Sancti, deposita simultate
 facto tecum iungere atq. inire volo ut ab hinc in futura
 ppetua inter nos amicitia permaneat: sitq. hic socius idicte
 in invicem charitatis testis et ultor in eum, qui hanc pace
 prior irrumpere tentaverit. Hic illa turba, qua nobiscum
 de palatio fuerat egressa, adoratis atq. osculatis sacris reliquiis,
 cum multis lachrymis, quas pra nimio gaudio stinere non
 poterat, domum revertitur alia multitudine, qua ibi nobis
 obviam nos comitante, atq. Kyrie eleison sine intermissione
 cantante usq. ad eum locum, in quo simili modo ab alijs occur-
 rentibus excipiebamur: Quae tunc similiter ut prior, supplicatio
 ne facta ad sua reversa e.

in occursum reli-
 quiarum
 recuperata
 Iude B. Reliquie
 de Aquisgrano
 ad Mulheim h. e.
 Seeligenstadt per
 ipsum Eggenhardi
 in publica pompa
 translata sunt.

49

R.

creditor debitor
 absoluit,

et filius mortem
 patris inimico
 donat,

St.

illa magna
 devotione defe-
 rantur in Cha-
 lenheim

Lib. 2. CAPVT IX

Hoc modo per singulos dies à prima luce usque
ad vesperam comitantibus ac domino xpo laudem dicentibus populorum
urbis, ab Aquensi Palatio usque ad memoratum Mulinheim vicum
domino iter nostrum prosperante pervenimus. Atque ibi illas reliquias
super altare, ponere quod loculus sacros Martyrum cineres continens, positus
erat, gematam capsam redditam collocavimus: fueruntque ibi sic posita
usque dum nos mense Novembrio ad Palatium ire parantes, per
revelacionem admoniti sumus, ne prius de illo loco proficisceremur
quam eas corpori, de quo sumptae erant, iungeremus. Qualiter
am revelatum fuerit, ut hoc fieri deberet, o silentio transe-
undum: quia o solum somnio ut fieri solet, sed et signis quibusdam
ac terroribus, ad vigilantium curam pertinentibus ostensum est. Beatos
Martyres omnimodis voluisse ut in hac re iussio illorum fuisset ad-
impleta. Erat unus de clericis, qui ad excubias Basilicae, de-
putati fuerunt, nomine Landolphus, cui tunc signi tangendi cura
commissa fuerat, habens stratum suum iuxta Australem Basilicae
ianuam. Qui cum sua consuetudine Nocturni ac Matutinalis
officii solenni more surgeret, signumq. moveret completorum, ante
lucem eodem officio rursus dormire vellet clausis Ecclesiae foribus co-
ram sanctis Martyribus supplicandi gratia se prostravit. Quicum
psalmum eo ut ipse asserit, dicere inciperet, audivit iuxta se in pari-
mento velut sonitum pedum hominis, huc atque illuc ibidem deambulantis
ostentatorem, pavore omnino, erexit se paululum in genua, et in aere
partem circumspicere cepit, astimans aliquem de pauperibus, clausis Ecclesiae
ianuis, in quolibet angulo delituisse. Cumque nullum alium quam se solum
intra parietes Basilicae cerneret, iterum se ad orationem inclina-
vit, ac psalmum, quem prius inchoaverat, repetivit: Sed antequam una
eis versum complere potuisset, capsam quae altari imposita sacras
reliquias Beati Marcellini continebat repentino crepitu, tam
vehementer insonuit, ut quasi malleo percussa dissiluisse puta-
reti. Duo quoque ostia Basilicae, quae iam clausa erant, occidentale videlicet
atque australe, velut aliquo pulsante, atque impellente simili modo sonuerunt.

et in gematam cap-
sam recondit,
Sancti Martyres
per revelationem
graviter monent,
ut eorum Reliquias
in uno loco conju-
gantur loculo.

32.
S. Marcellinus
cognovit, se velle
facio coniungi

32. Q
age
sua
sibi
com
p
p
se h
eig
p
E
sibi
se
d
i
car
qu
L
at
p
sen
rep
E
ita
uk
f
ita
it

33. Quibus exterritus, ac stupefactus, cum quid sibi
 agendum esset penitus ignoraret, surgit ab altari, et in lectum
 suum se prostrando proiecit: subitoque sopore depresso vidit
 sibi quendam ignoti vultu virum assistere, qui se talibus verbis
 compellaret: Certumne est ait, Einhardum suu ad Palatium
 sperare velle ut reliquias S. Marcellini, quas hui detulit claris verbis id
 prius in locum de quo sublata fuerant, & reponat? cum ille
 se huic rei ignarum esse respondisset, surge inquit primo siliculo
 eius ex auctoritate Martyrum precipere ne hinc abire, vel alibi
 peregrare presumat, antequam reliquias illas loco suo restituat.
 Expergefactus surrexit, et ubi ne primum venire potuit hoc quod
 sibi fuerat imperatum mihi intimare curavit. Sed ne ego
 segnitè in huicemodi negotio aliquid agendum arbitrato, imò
 id quod iubebatur sine ulla morarum intermissione adimplendum esse
 iudicans, ipsa quidam die ea qua ad hoc nra videbantur, propa-
 rare iussi: sequenti vero sacras illas reliquias, corpori de
 quo sumptae fuerant, cum summa diligentia sociare curavi.
 Quod factum quam gratum Beatissimis Martyribus foret
 attestazione miraculi subsequenter liquido comprobatur. Nam
 proxima nocte cum ad matutinum officium in Basilica solamiter sederem,
 senex quidam gressuum officio destitutus, genibus, ac manibus nitens
 reptando ad orationem intravit. Is coram omnibus nobis, per virtute
 Dei et merita Beatissimorum Martyrum eadem qua ingressus hora
 ita perfecte curatus est, ut ad incedendum, ne baculi quod sustentatione
 ulterius indigeret. Qui enim et surdum se per totum quinquennium
 fuisse, simulque cum officio pedum auditum sibi redditum affirmabat. His
 ita per actis, ad comitatum, sicut superius me facere voluisse retuli
 ibidem hyematurus multa meum reputando profectus sum. —

iterati monent,
 ut ss. offa in uno
 sociarentur loculi.

ac dein etiam
 mandat

quamprimum ss.
 offa coniuncta fue-
 rant, miraculo
 comprobant
 hanc coniunctio-
 nem.
 quo facto iudex
 et claudus fene-
 sanatur

FINIS
 Libri Secundi.

DE TRANSLATIONE S.S. MARCELLINI

& PETRI MART LIBERⁱⁱⁱ

Cap. IV.

Lib. III. Auctoris præfatio in duos libros sequentes

Prologus de or-
dine in narracoe
miraculorum

24.

Scripturus virtutes atq; miracula quæ
beatissimi Martyres Christi Marcellini
& Petri postquam eorum sacratissima corpora
de Roma in Franciam delata sūt, per diversa loca
fecerunt, imō quæ per illorum beata merita et pias orā-
nes ipse Rex Martyrū Deo et Dñg noster JESUS CHRIS-
TUS ad salutem hominum operari dignatus ē: nūc indi-
cavi brevi præfatione pstringere, qd ex his quæ scribere disposui
maior pars ad notiam meam aliorum relacōe perlata ē: quibz
in ut fidem haberem, ex his quæ ipse vidi, et coram posito agnovi, tam firmiter
michi persuasū ē, ut sine ullo dubitacōis scrupulo vera ēē crederem, quæ ab his di-
cebant, qui se illa vidisse testati sūt, tametsi personarū, à quibz hoc audierā,
aut parvam, aut nullam eateng notia haberem. Ceterū de his oibz ea
primū scribenda videntur, quæ in eo loco gesta, et à me ipso visa sūt, ad quæ
suos sacratissimos cineres idem Beatissimi Martyres transferri præ-
ceperunt. Deinde illa quæ in Aquensi Palatio, sub ipsis Anticorū
obstitibz facta memoranti. Tum ea quæ per diversa loca ad quæ
religiosis viris petentibus, ac me tribuente, sacra illorū reliquia
delata sūt, gesta referunt, censui ēē ponenda: ut hoc ordine in
relacōe servato nil remaneat ex oibz signis, atq; miraculis, quæ
ad nostræ parvitatis notitiam pervenire potuerunt. Sed iam nunc
præfatione completa, ipsa quæ dicenda sūt miracula proferamus. —

LIBER III

CAPVT I

51

55. **P**OSTOquam SACRA BEATISSI^{ss} *sanantis*
adolescentis stac-
 morum Martyrum corpora sicut iam in *tus,*
 superioribz demonstratū ē, ipsis iubentibz, et nobis
 morem gerentibz, ad locum in quo nunc requiescunt cum ingenti
 fidelium populorum exultatione perlata, et celebratis in campo
 missarū solennijs, manibz sacerdotū, quorum ^{ibi} tunc o parvz numerz
 erat aggregaty in Basilicā depositata et feretūqz quo vehentē
 iuxta altare positū ē; et iterū aliud officiū ibi celebrari
 capti: subito quidam adolescens renū dissolutione affecto, atqz dei
 curaz, ac baculis innitens, de media circumstantis populi multitu-
 dine prorupit, seqz ad adorandū inclinare cupiens in genua procubuit.
 sed mirū in modum velut aliquo se ^{repelle} impendente, vel potigz retrahente
 supinū cecidit, similisqz dormienti diutissime iacuit. Tum quasi evi-
 gilans, in seipsum se erexit, ac deinde post paululū, nullo adminicu-
 lante, surrexit, stanqz in medio circumfusa multitudinis una cū
 ceteris de recepta sanitate gratias agendo Dei misericordiam
 collaudavit. Hic se de pago Portiano^{al} cū alijs pauperibz, ac peregrin-
 nis illuc venisse, Danieleqz vocari nobis perstantibz indicavit.
 Eadem fere hora eodēqz ut ita dicam momento, quo is, de quo nunc diximz
 intra Eclia, et coram ipso Altari per virtutē Xpi, et intercessionē *paralytica,*
 Martyrū, sanitatē ē consecuto, Mulier quādam Paralytica, et penē
 oīū membrorū officio destitutā prae foribz Eclia iacens in auxi-
 lium sui Sctos Martyres invocavit: et mox cunctis cernenti-
 bz, qui circa steterant, caput comotis visceribz velut nausearū
 bunda concuti, ac deinde magnam vim phlegmatis, ac bilis
 vomendo proiicere. Quo facto paululū aqua frigida sumens
 de loco in quo iacebat se levare rogavit, et baculo nitens Basilicā
 introivit adoratisqz Martyribz, ac recepto membrorū vigore ad
 propria repedavit. —

Lib. 3. **CAPVT II**

languore lethali
corruptus,

Qui cum a nobis fuisset interrogatus, quis esset,

26. **I**nterea quidam homo Williberthus nomine haud longè
à Basilica, in qua nunc Beatorum Martyrum corpora re-
quiescunt, domum habens inter ceteros, qui ad venerationem
sanctis exhibendam venerant, ad feretrum accessit, et
quasi pro dono 40 denarios obtulit, quidq. sibi vellet
huiusce muneris oblatio, retulit, se ante paucos dies gra-
vissimo Languore corruptum ad extrema fuisse perductum
adeo ut ab oib. qui ~~in se~~ ^{ante} ~~vide~~ ^{de} ~~se~~ ^{se} desperato ad mone-
re, ut res facultates suas pro remedio aë suæ celeris-
ter erogaret: seq. ita fecisse: Jamq. oib. quæ habebat, ad
quæ pia loca danda forent dispositis, unum ex servis
suis cum ingenti gemitu fuisse querentem, qd. perperam et
valde negligenter ab eis factum eet in eo qd. nihil de
bonis eis sanctis nuper de Roma venientibus datu. eet.
Tum se circumstantes interrogasse si aliquid de rebus suis
sup. ee scirent qd. ad Martyres mitti potuisset. Erant en-
adhuc in Michlunstadt, et odum aliquibus signis inclaru-
erant, qd. inde migrare deberent. Tum quendam sibi
respondisse, quoniam de oib. rebus eis uno tm porcus re-
mansisset, et non ee deputatum, quo dari deberet;
Tum sibi complauisse seq. præcipisse ut venundaret
et post obitu suum pretiu. illud ad Martyrū luminaria
mitteret. Quibus verbis expletis tam subita se asperit
sensisse medelam, ut protinus oī dolore fugato, em-
edendi desiderium habuerit, cibos sumpto, in tantu.
breui confortato sit, ut in crastinum ad opus, qd.
rei familiaris necessitas postulasset procurandum vel
faciendum per commode ire potuisset. Post hoc porcu. illu.
fuisse venditu, et hoc ee pretiu. eis, qd. ex voto Beatis Martyrib.
offerebat. —

37. Reliquas virtutes, atq; miracula, quae eos Domingo
 ad salutem hoīū operato ē, quoniam quo ordine dicanti
 nihil referre video, ita ut memoria occurrerint, censui de-
 scribenda: qā in earum relacōne magis quid et quare quā
 quando aliquid gestū sit considerandū est. Collocatis igitur
 in eadem Basilica more solenni Beatorū Martyrū reliquiis
 cum secundum Eclīastica institutionis consuetudinem sacra
 missarū solennia, quotidie celebrarent, atigit ut quadā à nativitate
 die, cum divina res ageretur, et nos in superiorib; eidem
 Eclīae locis constituti, super subitū atq; in inferiorib; constituti
 tū populum intenderem; ^{clericus} quidam seminud; qui ^{parvus ac natus}
 inter ceteros ad idem officium venerat, atq; in media multitu-
 tudine consistebat, tam gravi ruina subito collapsus ē, ut
 mortuo similis in pavimento diutissime iacisset. Quem
 cum stertentē aliqui ex circumstantib; levare atq; erigere
 conarente tanta vis sanguinis ex ore et narib; erupit, ut tota
 anterior pars corporis: id est: pectus et venter, et usq; ad ves-
 tem, qua inguina regebant, hac est exuberantia p̄fusa. Qui
 cum allata aqua fuisset refocillato resumptis virib; clare
 locutus ē. Nam postmodum à nobis interrogatus, testatus ē
 se ab infantia sua usq; in praesens, neq; audire aliquid, nec
 loqui potuisse. Patriam sibi ēē Britanniam, se naone
 Anglum matre suam visitandi grāa, quae Roma peregrina-
 ret, iter arripuisse atq; ita inter ceteros peregrinos, qui
 una Romam ire volebant in illū locū pervenisse: sed suis ab-
 untib; se substituisse, ipsūq; diem quo sanus factus est,
 Septimum esse, ex quo in locum illum venerat. Cumq;
 ab eo nomen eius quæreremus, respondit se nomen suum
 penitus ignorare, pro eo quod ex eo tempore, quo obsue-
 ruit, nunquam nomen suū audierit. —

similiter ma-
lier,

b.

Exim post aliquot dies cum more solenni ad
vesperinum officium in Ecclesia fuisset congregati puella
quidam surda et muta, quam de B. agd. Bituricorum pater eig
ac frater salutem querendi gratia, per multa Storum loca
trahentes, tandem illuc perductam inter ceteros in Ecclesia
stare fecerunt, subito velut insania quadam excitata, ta-
bularum, quarum crepitu ad Eleemosynam petendam utebatur, quan-
ta potuit virtute percussit, atq. in populum ante se constitutum furis-
cunda proiecit. Tum ad sinistram Ecclesiae parietem accurrens
velut in eundem ascensura trium vel eò amplius pedum
saltu in altum dato, supina corruit: et cum ibi paululum mortuo
potius, quam dormienti similior iacuisset, atq. eruptione sangui-
nis, qui ex ore et naribus, nimis profleuebat, eel penè tota rez
persa, à circumstantibus sublata, atq. in medium Basilicæ deportata e.
Cumq. ibi aliquomdiu iacuisset velut de gravi somno expe-
cta resedit: ac deinde manus his, qui astiterant, porrigens
ut in pedes erigeretur, quibus poterat nutibus oravit. Erecta ad
altare ducitur: ubi cum Rattlaicu inter alios clericos, qui iuxta
altare constituerant, stante ac se respiciente cerneret, protinus in hac
verba prorupit, inquit tu es Rattleicu: tu, ait, hoc nomine vocitaris: tu es seruo
horum Storum. Quam cum ille perstaret, unde hoc scisset, vel quis
ei nomen suum indicasset: Ego, inquit, isti, qui hic requiescunt, quan-
do velut dormientes, accesserunt ad me et miserunt digitos suos
in auriculas meas dixeruntq. mihi: Cum surrexeris et ad altare auos-
et gesta Rattleicis, Clericus ille iuuenis quæ coram te consistere, ac te intendere videris
scito q. ille Rattleicu vocati et ille seruo noster e: nam ipse e, qui adhuc
corum corpora nra detulit. Et revera ita erat. Siquidem ipse erat
quem propter Storum reliquias, à quodam Diacono suscipiendas no-
bisq. deferendas Romam nos misisse in limo libro memoravimus.
Et hoc p. hoc modo coram nobis per virtutem Beatissimorum Martyrum
depulso infirmitatis spiritui integerrimam corporis sui sanitatem
e seculum: quam Pater ac frater, qui eam illo deduxerunt, à
tempore Nativitatis suæ, surdam et mutam semper fuisse testati sunt.

CAPVTV Lib 3.

39.

Miraculum autem, quod nunc narraturus sum, ego ipse ^{item solo corpore} non vidi, sed verbis eorum, quorum hoc relatu mihi compertum est, breuiter mercator
 o minus quam propriis oculis credere possum: Ideo, o ut auditum, sed
 potius ut a me ipso visum incunctanter ac sine ulla dubitatione proferre
 decreui. Mercatores quidam de civitate Moguntiacā, qui fru-
 mentum in superioribus ^{scilicet} Germaniæ partibus emere ac per fluvium Menū c.
 ad urbem devehere solebant, cecū quendam natione Aquitanū
 nomine Albricum mercedis à Deo promerendæ grāa navis suæ
 impositum sicut ipse petierat, ad Basilicam Beatorū Martyrū
 deduxerunt: Qui cum ibi egressus, atq; in domo custodis Ecclesiæ
 et hospitio receptus, 7 vel eo amplius dies ibi moratus ē. Habe-
 bat enim plerāque cecitatem: quæ ei propter ^{ea} quod oculis carebat, etiam
 naturalis ēē videbatur: horribilem ac fixam totius corporis infirmi-
 tatem. Erat enim cūm membrorum ingens tremor, qui eundē
 tam gravi quatiebat incomodo, ut propriis manibus cibum ori suo impossi-
 gere penitus non valeret. Is cū die quadam horis ante meridianis
 in hospitio iacens obdormisset, vidit per soporē quendam sibi assistentē
 seq; monentem ut cito surgeret, ad ecclesiā festinaret, tempus dicens
 advenisse quo de illa miserabili passione per virtutē Storū liberari deberet.
 Expugnatus, atq; ad ecclesiā ductus, præ foribus in quodā lapide sedit.
 Agebat tunc in Ecclesia more solito officium divinum, et expletis orationibus
 quæ sacram Evangelii lectionem præcedere solent, ipsū legi ceptus ē.
 Cuius cum vix 2 versus fuissent legendi completi, eue repente velut vim
 patiens, tremulosq; volūferatus ē dicens: Adiuva me S. Marcelline,
 Quo clamore, etsi oēs, qui in Ecclesia erant, hanc parvā forent perturbatione
 commoti, maiore In parte, ^{propter} reverentiā Evangelicæ lectionis in loco remanente
 plures ad videndū, quā cōmuni clamoris existeret auerterunt: et ut
 postea testati sūt invenerunt eundē in eo quo sederat loco, extento ac resupinato
 corpore iacentē, mentis ac pectus amore ex naribus pfluente inundatū. Qui cū
 ad oēs eratus et paululū aquæ frigide sumens fuisset recreatus, retulit sibi visū
 fuisse hunc, cum illam vocem emisisset, quod aliquis eū pugno in cervicem percussisset, atq; deo in
 Beatorū Martyrū auxilium implorasset. Ceterū hunc ictū ita salutare ei fuisse ostendit, ut ex illo
 temporis momento nullū illi fūdā agitationis vestigiū in eo corpore ulleris appareret.
 Postea per octiduum in eodem loco mansit, Et ut ipse testatus ē nulla nox in hoc biennio
 fuit, in qua p̄ omnem eodē, qui eū salutū fecerunt, Martyres non vidisset, multa quoque ab eis audisset, quæ
 alijs dicere iubebat, ex quibus plerag nunc impleri cernimus, quæ illa tunc futura ēē prædixit.

40. Lib. 3. CAPVT^{vi}

et Clericus,

Post paucos dies vidimus & alium quendam simili morbo implicitum in eadem Basilica per eorundem *Storum* merita & dissimili modo curatum. Nam quadam nocte cum ad matutinum officium celebrandum, et divina legis lectiones audiendas in Ecclesia sederemus intravit quidam habitu clericali, trementibus membris: baculoq; nitens, titubantia vestigia agere gubernabat. Cumq; se ad orandum iuxta parietem inclinaret, ingenti voce emissâ repentino casu cernuus ruit, ac parvâ temporis morâ interpositâ ab eo quo tenebatur incommodo sano surrexit. Quis cum ab eo quareremus si aliud aliquid, præter qd nos videri potuimus, sibi visum fuisset ea hora, qua salutem esse secutus, dixit se paulo ante quam Basilica fuisset ingressus ad ecclesiâ veterem, quæ occidentem versus à nova Basilica in qua Martyres tunc quiescebant, parvo spatio distabat: orandi grââ venisse, et cum eam clausam invenisset præforibus orasse; Deinde cum se erexisset, et ad Ecclesiâ ire capisset, vidisse quendam Clericum veneranda canitie, stola albâ indutum, eo quo et ipse ire volebat, se præcedentem. Quem ut ipse asserit secutus est, usq; ad officium Basilicæ: quorum ambo venissent, is qui præcedebat, substitit, sinistro posti se applicans, quasi vellet, ut ille prius ingrederetur quem ipse paulo ante præcesserat: cunctantiq; ut ante se intraret, annuendo imperavit. Qui cum intrasset et ad orandum se inclinasset, post tergum eius stetit et eum pugno in cervicem percussit, atq; prostravit et confestim evanuit. Quem tamen nemo alius, nisi solus ille, qui sanatus est videre potuit. —

41. **S**ub idem fere tempus, cum quadam nocte surgentes ad ecclesiam iremus, invenimus pro foribus ecclesiae quendam puerum in portui iacentem, adeo miserabiliter stractum, ut mento genua iungerenti. Qui unum ex his qui nos sequebantur rogavit, ut se in Ecclesiam deportaret. Et ille misericordia motus, sustulit eum, et in Ecclesia iuxta cancellos iacere fecit. Qui postea irrumpente sopore, ubi iacuit obdormivit nec prius evigilavit plenè, quam de illa miserabili stractione, per suffragia sanatus est, ut evigilans, per se de loco in quem alio portante delatus est, surgeret, atque ad altare Deo gratias acturus accederet. Et tunc ubi dies illuxit, et nos cum eo loqui potuimus, retulit se huiusmodi, priusquam signum Ecclesiae sonuisset, à quodam sibi ignoto Clerico excitatum, atque admonitum, ut nequaquam intermitteret, quin tempore matutini officii in Ecclesiam veniret: se quoque ita fecisse, ac postea sicut nos vidimus in Ecclesia dormientem integram sui corporis sanitatem recepisse. Et huiusmodi annorum circiter 18 esse videbatur.

CAPVT VIII

42. **A**lium itidem vidimus o puerum ut hic erat, sed senem atque decrepitem, pari morbo affectum, eodem in loco similimodo simili in tempore curari. Quam et ipsa nocte quadam, cum propter matutinum officium celebrandum ad ostium Ecclesiae venissemus, in ipso limine repetimus, qui genibus nitens, duobus baculis sustentabatur ac sic idolo tardissimo motu ad ingrediendum nos morabatur. Cum post tergum eius constituti illam pigram promotionem postularemur, tanta varissimi odoris fragrantia de Basilica procedens, nares nostras implevit, ut omni aromatum ac thymiamatum artificiosam compositionem sua praestantia superaret. Intra vit tandem, et coram nobis iuxta cancellos quasi ad dormiendum prostravit. Nos quoque Basilicam ingrepi nris locis constitimus, ac simul cum alijs psalmos, qui decantanti solenni more cantavimus. At ubi prima lectio recitari coepit, audivimus eundem senem genere et quasi qui vim pateretur, auxilium implorare. Ac deinde interiecto parvi temporis spatio, vidimus in seipsum se erigere, ac protinus baculis quibus in seipsum regere solebat assumptis eum in pedes constituisse. Et nos quidem hac vidimus: ipse autem fatebatur sibi visum fuisse, quod se iacentem, quasi a quidam apprehendissent, uno per humeros et brachia, alter per crura, et pedes ac sic trahendo nervos suos, qui stracti erant, extendissent. Et quia propter hanc stractionis incommodum eum surdum se fuisse assererat, dixit sibi cum in seipsum fuisset erectus, velut ictu pugni validissime ferientis in caput supervenisse vocem, simul ut in futurum audiret, imperantis audire. Huiusmodi hoc modis sanatus, de pago Helvetiorum, quinquaginta triginta vocatur se venisse, et natione alamanum esse testatus est.

et senes etiam
surdus.

Q.

Lib. 3 **CAPVT ix**

43. **A**lius autem simili modo nervorum debilitate stractione
 e. qui se de vico Leodico, ubi S. Lambertus corpore requiescit,
 venisse dicebat, quadam Dominica nocte post primum matu-
 ronale officium, nobis iam de Ecclia regressis, cum propter
 eos, qui de longe venerant, et ad sua redire festinabant
 hostia salutaris sancta Presbyter ex more celebraret, iura-
 tibus qui aderant in pavimentum cecidit, ibique parvo tem-
 poris spatio, velut soporatus iacuit. Dein quasi de somno
 expergefactus, nemine se sublevante surrexit. Cumque, unus
 ex circumstantibus baculos quibus ante solebat uti, et cum
 caderet, de manibus eius elapsi procul iacebant, sumeret, eique
 porrigeret, renuit, dicens: absit a me, ut eos ulterius atting-
 am. Sed et iste ad hunc modum curatus in patriam repe-
 davit, de qua reptando potius quam incedendo ad Martiri
 limina pervenerat.

ac Leodienfis
 Quilam,

CAPVT x

44. **N**ec multo post cum ego mense Novembrio secundum
 consuetudinem Aulicorum in Palatio hyematurus ad comitatu-
 ire disponerem, iamque iter ingressus, transmissis flumine Rheno
 in villam Regiam, cui Sinciacum vocabulum est, ad manendum
 venire, et post canam, qua aliquam noctis partem occupa-
 verat, in cubiculi secretum, ubi quieturus eram cum fami-
 liaribus meis me recepissem, Minister qui potum nobis porri-
 gere solebat, quasi novi aliquid nuntiaturus, festinanter
 intravit. Quem ego intuitus, Quid tu inquam narrare vis?
 Nam ut video habes nescio quid habes, quod ad me vis perferre
 notitia. Tum ille, signa inquit suo coram nobis modo facta
 tataro Sinciaci sunt, qua vobis indicare veni. Cumque, quid vellet, iussisset:
 nuntiatur,

Auctori pernoct.
 tataro Sinciaci st,

Non
 ego e
 macu
 ty de
 sicut
 qui c
 quon
 po ca
 pona
 ne d
 et si
 vide
 ingre
 iste
 vint
 fto
 fto
 vora
 45. f
 obis
 cua
 hui
 per
 non
 pri
 cel
 cer
 tes
 egi
 loy
 San
 am
 one

Modò ait, cum de cana surgentes hoc cubiculum intrastis
 ego cum sociis meis Descendi in cellarium: quò huic ra-
 naculo subiectum est. Vbi cum cerevisiam Ministris petenti-
 bus distribuere cupissem, supervenit puer missus à quodam
 seruo nro, flascionem ferens quem sibi impleri flagitabat,
 qui cum esset impletus, petijt ut em sibi de eadem cerevisia
 quantulumcumq; daretur ad bibendum. Datum est in vase
 quò casu vacuum supra cupam, in qua cerevisia erat positum
 fuerat: sed ubi hoc hausturus tri adnovit, cum ingenti admirao-
 ne Vinum hoc o cerevisiam ce clamao. Cumq; eum is qui
 et flascionem impleverat, et idipsum, quò illi datum fuit, de
 eodem foramine traxerat mendacij cupisset arguere, sume
 inquit et gusta, et tunc me o falsum, sed potius verum dix-
 isse probabis. Sumpsit ille atq; gustavit, sibiq; similiter
 vinum hoc o cerevisiam sapere testatus est. Tunc tertius et
 quarto ceteriq; qui aderant, singillatim gustando, et mirando
 totum quò in vase erat ebiberunt, quotquot autem inde gustas-
 verunt, merito cerevisia id saporem habuisse testati sunt.

45. Interea cum in huius signi admiratione attoniti stuperent
 stigit, ut cereus cuius lumine ibidem utebatur, et tunc propter
 cupam parieti affixus ardebat, nemine stingente in madens
 humore pavementum caderet, atq; ita esset extinctus, ut ne
 parvissima quàm in eo scintilla remaneret, quem unus eorum
 arripens ad ostium cucurrit, sed horrore tenebrarum ^{promoto}
 priusquam crederetur in ipso limine stans. Ibi inquit Mar-
 cellinus & Petro nos adiuvant. Ad quam invocationem ^{epidulges} et cereus divi-
 cesus ille quem manu tenebat accensus est. Haec ubi audivi nitq; accensus
 festim Des omnipotenti, ut par erat laudem dixi et gratias
 egi, qui sanitos suos semper et ubiq; glorificat, et nos famu-
 los suos, qui sacras eorum reliquias tunc nobiscum habes-
 samus, de tantis virtutibus latificare dignatus est. Illu-
 am qui huc mihi ^{an} nuntiavit, expleta narratione ad mansi-
 onem suam secedere iussi. Ceterum cum me ad quiescendum

Lib. 3. in lectulo collocassem capri mecum multavolvendo tractare atq; mirari quidnam sibi vellet, quidve portentare posset illa cerevisia in vinu. ^{et} deterioris potionis in meliore facta mutatio: aut cur in eo loco, in Regia domo, ac o potius in eo ubi Beatoru Martyrum, qui hac prodigia per virtutem Christi fecerunt sacratissima corpora reposita st, huiusmodi miraculu evenisset. Sed licet ad huius investigationis certam indaginem, longa ac sollicita cogitatione pervenire require certu habui, et certu semp habeo illa divina ac supra virtutem p quam hac atq; alia huiusmodi miracula fieri credunt, nihil unqua sine causa vel facere, vel fieri sinere in creis quas ad suam providentia et gubernatione p tinere o dubito. —

Cap. V.

CAPV TXI

46. **I**gitur inde digressus sicut superio dixi ad comitatu ^{perexi}. Nam imperator Ludovic, eo tempore. Aguingrani Palatio Procerum Aguingrani profecto ^{et ego inter ceteros ad hoc iussu} ^{ya de vicinia Beatoru Martyrum} quanta possem celeritate ab eo coebar, parum iucundas in palatio moras faciebam. Porro, post unu ex quo illo venera mensem exactum, misi quendam ex nris, nomine Ellenhardu, precipiens ei, ut ad limina Beatoru Martyru quanta posset celeritate festinaret, visitatisq; fratribz nris, quos inde digrediens ad divinu servitiu faciendu ibi dimiseram, atq; oibz quz ibidem agerenti diligenter exploratis ad nos celeriter recurreret. Qui cum illuc venisset, tribz ibi mansit diebz. Quarto vero cum iam ad nos reverti disponeret, cecidit ille nomine Albrico, cuius in superioribz ^{ferimus} mentionem detinuit abire parantem, affirmanis eum o prius iter suum inchoaturu, quam tale signum fieri vidisset, cuius relatione me latum atq; oppido gaudentem nuntiatur gibbo ^{in somnis apparuisse}, atq; hoc in mandatis dedisse ut pquire: sus et eurg curaret quendam pauperem nomine Gisalbertu imani Gippo deprebu ac proinde curam et brevibz baculis innitente atq; inventu in exacuulo, p supra porticum Basilicae, tempore matutini officii iuxta reliquias, quz ibi erant collocaret; Ea qd ibi p menta

* num. 39.

tas,

et virtutem. Porro quorum illa reliquia essent, de ipsis Gippi
deportitate atq; civitatis incommodo liberari deberet, paruit
illud praesentis atq; iter qd aggredi paraverat, distulit in cras-
tinum. At eadem illa insu pauperem perquirens invenit et ubi sit
fceptum erat, in superioribus ecclesiae partibus, iuxta praedictas reliquias
reliquias officii matutini tempore collocavit. Erant autem illae reliquiae
sacrosanctae ^{6.} Beati Mary Martyris et uxoris filiorum eius Mar-
tha videlicet Audifacio, et Hatabum, quae utiq; simul cum Sacerdote Mar-
cellini & Petri corporibus et in eodem loculo ad nos perlatas
sed is, qui eas detulit, cuius essent reliquiae nescivit: Nam ille
qui eas miserat mihi, promisit se ad me esse venturum, ac Nomina Sacerdotum
quorum haec reliquiae essent per semetipsum mihi indicaturum qd postea
factum est. Pater ^{vero} qui iuxta illas a memorato loco fuerat collocatus
cum rda lectio ad Nocturnum officium ex more legere, edito ingenti
clamore o modicum pavore audientibus incussit. Ad quod cum omnes
clericorum, una cum illo, qui hoc ibi operari iussu fuerat, accurrissent,
invenierunt eum prostratum, atq; extantem prope altare iacentem, pavi-
mentum, qd ori eius subiectum erat plurimo sanguine madens, huc
levantes, et ad data aqua refocillantes sanum et rectum, neq; ulla torti-
tudinis illius Lancelina signa retinentem, in inferiores Ecclesiae partes
gratulabundi deduxerunt. Quo Miraculo in hunc modum peracto, is
quem illuc miserat, ad me cum summa festinatione regresso, cum ea quae
viderat retulisset, magno nos gaudio, atq; exultatione replevit.

CAPVT XII

47. Nec multo post Rallais, qui sacros Martyrum
cineres sicut in superioribus demonstravimus Roma detulit ut ipse
asferret, iussu venit, deferens libellum complura capitula continentem. Huius
modo facimus mentionem, ex auctoritate ^{Martyris} praecipisse, ut ea capitula de-
scriberet, mihi deferret, ac diceret, ut ea susceperem, atq; Imperatori legen-
da offererem. Suscepi ab eo libellum, atq; legi emendatum, ac noviter
scriptum Imperatori ut iusserat obtuli. Et ille qm suscepit, atq; legi
sed de his, quae per hunc libellum facere iussu, vel admonitis fuerat,
per pauca adimplere curavit. Quid autem illa capitula continerent aut quid
ab eo factum, quidve dimissum sit alio potius in loco, quam in isto
comemorandum est. Illud tamen o solus o plerumque quin inno aperte et
dilucide consilio scribendum, qualiter revelatum et iussu sit, ut libello
ille fieri atq; regi dari debuerit, quae Rallais hoc modo scripse
retulit. Ante paucos inquit dies, cum in Ecclesia ad agendum negoti-
um officium ex more venissem, adijt me eadem illa, quae ^{supra} rogans
ut partem secretiore cum illo secretum. Tunc ut volebat, et cum eo sedu-
lam in qua quiescere solebam ingressus sum. Tum ille prior, Haec inquit nocte
+ cujus rationem talem esse retulit, dicens, sibi cacum illud,

libellum quendam
Laboris Imper.
officium

Supra c. 5.

paulo antequam sono signorum excitati surgerem, apparuit mihi p. visum
quidam vir canitie venerabilis veste candida iuncto virgā auream
manu tenens, ac talibus me verbis compellavit: ^{venit} Vide inquit Albino ut
cuncta, quae tibi dixerō intelligas, eaq. adeo tenaci memoria retineas
ut em alijs, qui illa scripturi sūt, exponere valeas. Volo enim ut
scribantr, et Ludovico imperatori, ad legendū per seniores vestrum
ostendanti. Et quippe valde nria, ^{et} solum ad cognoscendū verum
em ad faciendū principi, in cuius regnū isti Martyres Divina iubi-

C.

48.

Angelus Gabriel
jubet scribi

Archangelus
Gabriel.

et veritatem vi-
sionis

ultronea accensio-
ne duorum cereorū
pbari

one venerunt. Tunc incipiens duodena vel eo amplius capitula p ordine
pronuntiavit, mihiq. praecepit, ut tibi et alijs q. quos tibi dicturū fū,
illa enumerē, atq. exponam, et post hac tu libellū facias, cuiq. seniori
tuo, qui nunc in palatio morati deferas, eiq. ex Martyrū auctoritate
picipias, ut eundem quantō celeriq. possit Imperatori offerat. Deinde
subiungens Nostine inquit, quis ego sim, qui tibi ista picipio? Tum ego
nichil hasitans Sū Marcellinum eū ei respondi, Et illa o ita ē inquit, ut
opinaris: sed Gabriel Archangelus ego sum, personāq. ac fōā Mar-
cellini idcirco assūpsi, q. Ing des oīū rerū atq. caarū ad istos Martyres pti-
nentū curā mihi comisit: et nunc veri ut hac tibi indicare quā scri-
bere pcepi, quoniam divina voluntatis ē, ut ex ea auctoritate eorū ad
noticiā Regis sine morarū interposicione pveniant. Tu vero sicut tibi pce-
pi, imo diluculo post completū matutinū officiū nuntiā quā audisti his
quibz ea nuntiare iussi. Tum ego nemo ē, inquit, qui credat, qd Ange-
lo meū lōcutū sit, aut me ista nuntiare mandaverit: Non erit
inquit ita sed dabo signum qd facias coram eis: quo viso nulla ultra
dubitatio habebunt, de his, quā ad eos ex mea iussione puleris. Pro-
inde voto dicas Rutilio ut exhibeat tibi duos cereos novos, qui dū
accensi fuissent, et unū ex eis dextera, alterū sinistra tenens, Sta
coram altari, et cum oīa, quae tibi pcepi narrando compleveris, dic
eis, qui hac audiunt, ut in hoc credant vera, et ab Angelo Dei ēē
mandata, quā dixisti, si hi cerei in manibz tuis sine adhibitione
ignis visibiles fuerint videntibz illis illuminati. Quo facto scriptū
est libellus, mihiq. allatus, ac per me Regi oblatas, ab illo
quoq. acceptū atq. plectus est. Idcirco visum est mihi
inter cetera miracula libelli huius facere mentionem:
quia per occasione, quā ille scribi iubebatur, Agit illa mira-
bilis, et inusitata cereorū accensio, quā p merita Beatorū Martyrū
fieri Sebere, ipse, qui eos illuminavit Angelus pronuntiavit.

Cap. 13. Sub

49. Sub idem tempus fere cum Ratlaicg à nobis ad
 Basilicam Martyrū regresso ē, allato ē nobis inde alter libellg, continens
 verba et ratiōnem cuiusdam Dæmonis, qui Wiggonē nominavit.
 quæ facta ē ab eo coram multis testibz ante altare iuxta qd sacri
 Martyrū cineres repositi sūt ad integritatē interrogatōne Presbyteri
 qui exorcismū super eum legerat: qd hoc modo stigisse narrat.
 Prædictū ē in Dago Nithagone ^{se} vocabulo Hecotat, p̄tinens ad d.
 moniū Scti Nazarij. Et qd puella quidam annorū circiter id, ab e.
 eodē erratico spiritu ^{propria} ad Basilicam Martyrū à parentibz suis
 adducta ē. Quæ cum ante Tumbam sacra corpora continētē venisset,
 et Presbyter sup caput eig exorcismū r̄duſuetudinē p̄legisset, ai
 deinde Dæmonē, qualiter et quando fuisset in eam ingreſſo p̄tari Diabolus p̄ ob-
 capisset: d̄ Barbara lingua, quā solā puellā noverat, sed Romana lau-
 fione Presbytero respondit. Cūqz Presbyter miraret̄ atqz interroga-
 ret, unde illi Latina lingua notā, cum parentes eig, qui ibi p̄sentes adha-
 bant, cuiusmodi sermonē penitus ignorarent. Parentes inquit meos nunquā loquitur.
 vidisti. Tum Presbyter, tu ergo inquit Unde es, si isti d̄ sūt Parentes
 tui? Et Dæmon per puellā, Ego ait sūt Satelles, atqz discipuli Satanae aſferens se ad
 et multo iam tempore apud inferos ianitor fui: sed modo p̄ annos aliquos populi et ma-
 cum folijs meis undecūqz Regnū Francorū vastavi, frumentū et vinū gisitalg peccata
 et oēs alias fruges, quæ ad usū homī de terra nascunt̄ iuxta qd iussu p̄nienda de-
 erant enecando deleuim; pecora morbis interfecim; Quam de pes-
 tilentiā in ipsos homines imisi, oēs quoqz aduersitates et cuncta mala putatum
 quæ iam diu pro meritis suis patiunt̄ nobis facientibz atqz ingerenti-
 bus eis acciderunt. Hic dū Presbyter ab eo quæreret, Quā de cā
 ei fuisset huiusmodi iussa p̄stas: Propter malitiā inquit populi
 huius et multimodas iniquitates eorū, qui sup eū constituti sūt: qui
 munera et o iustitiā diligunt, qui plus hāc, quā Deū metuent;
 qui pauperes opprimunt, viduas et pupillos ad se vociferantes audire
 nolunt, nulli iustitiā nisi mercanti faciunt. Præter hæc sūt, et alia
 multa, ac penē innumera bilia, quæ tam ab ipso populo, quam
 à rectoribz eig, quotidie comittunt̄: ut sūt periuria, ebrietates,
 adulteria, homicidia, furta, rapina; quæ nemo fieri prohibet.
 et cum facta fuerint, o ē qui videt. Oken ^{bonis} quibz turpi-
 bus liris inferviunt, et loco superiore, quæ propter regendos

inferiores auerunt, ^{ad} maiorem gloriam abutuntur: odium et inuidiam, o tam inter extraneos quam inter propinquos et affinitate iunctos exercent: amicus amico o fides nec credit, frater fratri odium, pater filium o diligit. Rari sunt qui fideliter, ac devote decimas dant: rariores qui Eleemosynam faciunt; Et hoc ideo, quia quidquid Deo vel pauperibus dare iubentur, id sibi perire arbitrantur, iniquas mensuras, et iniusta pondera contra Dei praeceptum habere o verentur: Fraude se alterutrum circumveniunt, falsa testimonia dicere o erubescunt. Dies Dominicos ac feriatos o custodiunt, sed in his, ac si in ceteris, prout voluntas eorum tulerit operantur. Propter haec et alia multa, quae Deus aut praecipit hominibus ut facerent, aut prohibuit ne facerent, quia populo hic per studium mandatis eius inobediens effusus est, promissi immo iussi sumus ea facere in rebus humanis quae superius enumeravi, ut perfidia sua penas luant. Sunt enim perfidi, atque mendaces, cum hoc seruire o curant, quod in Baptismo promiserunt. Haec oia Daemon per os barbarae puellae Latinae locutus est. Et cum Presbyter imperando urgere capisset, ut exiret, exibo inquit, o propter tuam imperium, sed propter horum potatem, quia in illa diutius permanere late cogi ad deum permittunt. His dictis puellam in pavementum proiecit, atque ibi aligantulum velut dormientem prono corpore iacere fecit. Post paululum vero illo recedente quasi de somno exigilans per virtutem Christi et merita Beatorum Martyrum puella cunctis qui aderant cernentibus, atque mirantibus sana surrexit, nec post exaltum a se daemone Latinae loqui potuit: ut palam posset intelligi, non illam per se, sed Daemonem per os eius fuisse locutum. Heu pro dolor, ad quantas miseriae tempora nostra sunt devoluta, in quibus non boni homines, sed mali Dæmones doctores sunt; et incentores vitiorum, ac pervasores criminum de nostra nos correctione admovent. —

CAPVT XIV

St.
sed storu potes-
late cogi ad de-
um

52. **E**odem fere tempore Sapientimontalis quoddam nomine
Marcellianus de pago ^{Caprae} Lucetaria, quae dira paralytici agri-
tudine per 10 annos tam inaniter tenebatur, ut tanto temporis spatio ^{paralytica}
humano usque corporis officio fungeretur. ^{et} a parentibus suis erat desperata
quoniam ad omnia Sitorum loca, ad quae ipsi poterant pervenire, eandem ^{paralytica}
duxerant. Sed tandem ab eisdem tunc ad Basilicam Martiri adducta ^{annis 10}
et tempore nocturnalis officii iuxta cancellos posita, per merita et inter-
cessionem eorundem Sitorum sui desiderata sanitas, sine mora donata e-
st, ut ^{rescit}
ad eam integre, ac perfecte ut omni membrorum firmitate recepta, quae
illuc lectica venerat, pedibus ad propria remearet. Sed ubi domum redire
cepit, in ipso itinere eadem, qua liberata se gauderat infirmitate
corripitur. ^{testis} ^{reversionis} suae pariter agens, iterum se ad Martiri limen
redire rogavit. Mox, ut rediit, eam quam discedendo amiserat,
sanitatem sine ulla dilatione recepit. Voto igitur facto, ut sua sponte
de Sitorum obsequio iam amplius se discedere deberet, parvam sibi cellu-
lam hanc prout ab Ecclesia ad manendum obtinuit, ac deinceps reli-
giosè versata, in obsequio Beatorum Martyrum cum magna devotione
permansit.

CAPVT XV

53. **A**liam quoque feminam constat non multo post perisse ^{egre}
Hiberniam, Martyres magno incommodo liberata: quae res hoc modo gesta ^{femina os}
est. In pago ^{Caprae} Vithagariae fundo e Urzella vocato, qui a Basilica Mar-
tyri sex fere Leugarum intervallo dirimunt. In quo mulier quaedam mane
facto de somno exilans in lecto suo resideret, et iuxta ostendit expulsi-
onem protensione brachiorum, et assidua oscitatione ad discutendum marcore se ex-
tenderet, os paulo diducit, quae debet aperuit, distansque iuxta aures
maxillam fragmentis hians rictu ostendit inobilis: nec ita os claudere valens
personam huiusmodi similior efficitur, gravissimas incantationis peras sub-
bat. Hoc ubi mulierculis in eodem fundo habitantibus innotuit, avarum, hacten-
us et frivolis incantationibus male habenti succurrere moliente: Sed o habet
et vana ac superstitiosa praesumptio vexata, potius laborante atque cadebat
quidquid imperita manus velut studio medendi, eidem adhibuerunt. Interdum
frater mariti eisdem mulieris supervenit, salubrique consilio rogavit, ut ad Basilicam
Martiri sine mora duceretur, ibi affirmans sanandam, si unquam foret re-
ceptura sanitatem. Statim iumento imposita ducere incipiunt: appropin-
quantes ad Basilicam de lumento depositam pedibus incedere faciunt. Cumque
eo loci ventum esset, ut iam turricula, quae signa Basilica ostendebat, ab eis aspici-
retur, eique ad eam vivenda oculos levaret. At qui eam ducebant, imperarent
aperit, dicit, ac sine ulla interposita mora sanitatem recepit. Ibi ses pariter
in terra corruunt, divina misericordia, quibus valent laudibus extollunt, surgen-
tes ad Basilicam properanter pergunt: et adoratis Sanctissimis Martyribus
aliquis pro modo facultatibus solutis, ad propria cum multa exultatione
revertuntur. Vidimus nos eandem feminam, et cum illa locuti sumus, et ea
quae circa illa gesta fuerunt, ipsa narrante didimus.

Lib. 3. CAPVT XVI

54.

*furdus et mutus
biennio ibi no-
ralus*

*lanatur et la-
tine loquitur*

Nunc illud referre volo, quod ipse in die natalitio Bea-
torum martyrum stigisse vidi. Prior quidam surdus et Mutus, qui ante
biennium illuc venerat et in domo custodis ecclie ostiaris abesse fuerat
ta ostia sederet, repente surgens Basilicam intravit, et a Sextis
altaris prorsus corruit. Cumq; eum aditus, qui candelabrum cum
cereo ante altare ponebat, ibi iacentem inuenisset, stinuo hoc mihi in-
care curavit. Nos autem, qui tunc una eramus ecclia celeriter
ingressi, eundem sicut ab aditu reperto et iacentem inuenimus.
Quem cum levare iuberemus, velut gravissimo sopore depressus,
excitari non potuit: Tandem igitur ^{quasi} vigilans exivit se, cernens
nos circumstantes surrexit, atq; ad eos qui prope sibi assiste-
bant latine locutus est. Sunt quidam ex nostris, qui dicunt eundem
puerum fere ante sex menses, cum in cuiusdam huius nri domo
nocturno dormisset, duo quadam verba per soporem fuisse locutum
et auditum, quo catens, ibidem ut loquela carebat, in illa hora
recepisse. Quod ita factum inde sciiebatur, quia postquam de
illo somno experrectus est, cuncta quae ei a quolibet imperaban-
tur, ac si intelligeret facere curavit. Sed hoc videtur in hac
virtute praecipuum, quod idem o latine, sed barbarice sibi loquente
intelligebat: curatus am, o barbaro sed latino sermone loquebatur.
Qui etiam Beatos Martyres se vidisse, et multa quae aliis
dicere deberet, ab illis se audisse narravit. Sed cum ea
velut in crastinum dicturus, et in presenti inferre distulisset
in tantum illi per oblivionem deleta sunt, ut nihil de his se
audisse recoleret. Hunc ego quia nomen suum ignora-
bam propter propterum virtutis effectum prosperum vocari
iussi. Qui adhuc super est, et apud custodem ecclie in eodem
quo prius fuerat permanet officio. —

Pridie vero, quam hic prosper loquelam receperat, ^{h. e.} in vigilia
eiusdem festivitatis, venit quidam iuuenis similiter surdus, et mutus in Basis-
licam, et cum supplicii gestu opem Sctorum imploraret adiuvante Dno, et
ipse plenariam de utroq. morbo meruit recipere sanitatem. Hunc itidem,
ut priorem, qm nomen suum nunquam audierat, Godescalum appellavi.
Is in o ut prosper, sed ut sibi gentilitium erat barbaro sermone loque-
batur, postquam ei per merita Sctorum copia fandi cepta e. —

CAPVT XVIII

Cum me quaedam necessitas secundum consuetudinem co- ^{roctu difficil-}
mitatum Regis adire compelleret, mense iobris, in ipsis si benereido ^{limu iter ag-}
Calendis, de loco martyrii promovens, sequenti die ad castrum, qd moder- ^{gressi}
no tempore Wisibada ^{h. e.} vocati, ibi mansionem habiturus adveni. Ibi cu ^{h.}
propter saltum, qui eidem loco stiquis esset comodis, transcendu solito
maturis surgeremus, profecti st pueri, qui nos cum impedimentis pre-
cedere debuerunt. Sed postquam de vico, in quo mansimus, egressi via carpere
caperunt, tanta eos tetra noctis caligo circumdedit, ut quo se vertere
deberent omnino scire o possent; Erat pterea frigus ingens, et tanta
pruinis terra videnda via copia deregabat. Ipsa quoq. montium iuga
per qua eundem erant nubibus obsepta, qua longe vel propè eant, videri
o poterant. Auepsit adhuc em Vallibus insidens nebula, qua sua
opacitate visu impediens, iter moliri cupientes, remorabatur.
Qui cum tot obstaculis se impediri cernerent, nec quid agerent, in
promptu haberent, equis dissiliunt, et viam quam videre o pote-
rant, palpando quare tentant. Sed ubi hoc parum successit, ascensis
denovo equis, errori, que abominabanti, se potius committere, quam
moras facere decernunt. Igitur paululum per tenebras proceden- ^{ad crucē f. Mar-}
tes, ad crucem, ^{na in via} per qua ituri erant ob memoriam Beati Marcellini ^{cellino positam}
erat posita, perveniunt. Causa autem eiudem crucis ibi ponenda ^{orant.}
erat, qd in eo loco habitatores vici, in quo eadem nocte mansimus
michi ante biennium de Balatio revertenti, et reliquias Beati

Martyris Marcellini, quæ tunc mihi reddita fuerunt, deferenti
 occurrerunt, eamq; ob recordationem huius facti ad venerationem
 Beati Martyris, quasi pro titulo, vel monumento ponere curarunt.
 Quo cum prædicti pueri errando potius quàm iter agendo pervenissent
 inierunt consilium, ut ibi socios suos, qui sequebantur operiri de-
 berent, eosq; ne aberrarent sonitu buccina ad se congregarent:
 ac deinde cum simul essent, Beatos Martyres, ad opem sibi feren-
 dam invocarent, sublatiq; in altum vocibus Kyrie Eleison ter
 57. decantarent. Quo facto, tanto super eos totide vicibus caligine
 missi luminis fulgor emicuit, ut diurna claritatis candorem
 adæquaret. Quæ coruscatio tantum eis comodi ad iter suum
 agendum attulit, ut consumpta nebula, tenebrisq; discussis,
 via quoq; qua ire debebant, clare spectata, iter suum quamvis p-
 syloas, et opacos nemoribus montes, absq; erroris impedimento
 usq; ad ortum aurora peragerent. In prima siquidem corrus-
 catione tantus calor una cum illo lumine venit, ut eum, sevelut
 auctuæ fornacis vaporem sentire faterentur: Cuius
 aflatu non solum nebula, verum etiam illa, quæ tunc et
 montes, totamq; silvam operuerat, pruina ita consumpta
 est, ut tertia coruscatione peracta nullum illius algoris ves-
 tigiū penitus appareret. Hæc nobis ad vesperam, eisdem diei
 postquam ad mansionem venimus, hi qui viderunt, atq; experti
 sunt, narraverunt. Quorum verbis fide adherentes Dei om-
 nipotentis misericordia, cum gratiarum actione laudavimus, eo
 quod nos per merita Sitorum suorum in omni necessitatibus nos-
 tris adiuvante, et consolari Signatus est. —

CAPVT XIX

58. *Prefbyter furio.* Quamquam omnia magna sint, et ad divinam
 sus

Debeant referri potius, quæ propter mortalium salutem, ex Meritis
 beatorum Martyrum gesta cognovimus: in eo tamen miraculo, quod nunc
 memoria mandare decrevi, tam patenter Dei virtus clare cognos-
 citur, ut nulli dubium relinquatur, quin in omni æra sua quicquid
 voluerit facillime possit efficere. Sunt illigita ^{et} dicitur villa in pago i.
 Vitalgonne, in qua presbyter quidam, nomine Walbertus tenebat
 Ecclesiam. Is mente capto magno suorum dolore, ad Basilicam
 Martyrum adductus est. Ex quibus tres erant fratres eius. Unus Pres-
 byter et duo Laici: quartus erat Monachus propinquus ipsius
 de Monrio Hornbaco, in quo et ipse Presbyter à parva ætate H.
 fuerat aducatus. A quibus cum requirerem, si adhuc aliquid me-
 la à quolibet medico eidem fuisse impensum; statim inquirunt, cum
 eum hac passione comperimus fuisse correptum, ad Monrium, in quo post irritam
 nutritus fuit à nobis adductus est. Ubi cum ei Medici, sicut artis chirurgorum cona-
 sue peritia multa fecissent, nec morbum ab eo pellere potuissent, tunc ad Charlyres
 præsenserunt nobis amici nostri, ut eum ad horum Sæborum misericordiam Daculus;
 duceremus: Confidimus enim, quod illi salvare possint, sicut alios multos
 accepimus hic fuisse salvatos. Post huc hospitio recepti, et diebus fue-
 re nobiscum, Suentes eum quotidie ad Ecclesiam, et coram sacris Marty-
 rum cineribus iacere facientes. Quinta vero die frater eius presbyter, et
 Monachus, qui eum venerat, petierunt, ut eum cum fratribus suis laicis
 reciperem donec ipsi reverterentur: Nam post triduum se dicebant
 se reversuros. Feci ut voluerunt, eumque presbytero nostro Hil-
 frido commendavi. Is cum à presbytero receptus, et in cellulam in qua
 ipse morabatur, fuisse induitus, circa vespertinam eisdem diei, comota
 vehementer, qua tenebatur infania, unum ex fratribus suis, qui eum custodie-
 bant, arrepto cultro, quod furenti casu obtulerat, voluit occidere: sed ille
 necem fugiendo declinavit, et nostris hominibus qui propè erant de
 resanatione illius indicavit. Tum presbyter cui cura eum custodiendi à nobis
 erat iniuncta, suggestit, mihi simulque persuasit, ut eum vinciri permittere.
 Vincit igitur catenis ferreis in lecto collocati, observatisq; foribus, solus in
 cubiculo relinquitur. Excubant ante ostium fratres eius et velut erumpere
 valentem pervigili cura custodiunt. Ceterum vincula quibus tenebatur
 adstrictus, eodemodi erant, ut dum in his esset, non in dextrum aut sinistrum
 latum se convertere, neque aliter nisi supinus corpore iacere potuisset.

sq.
menti redit
ablatis alio
vinculis

citra solutio-
ne honoru

Dormivit itaq; ut ipse testatur, neq; ante mediam nocte evigilavit. At
ubi Galli cantare coeperunt, exprope facto vidit se o solū vinculorum
nexib; solutū, verū em infania morbo quā laboraverat liberatū: statim ad
laudes Deo dicendas tota mente versū, psalmis et hymnis, quos p̄ximia
gratulatione, tametsi solū erat, satis clare decantabat, oēs in vicinia eiū
cubiculi dormientes excitavit. Tum surgens ad ostiū accessit, fratresq;
suos, qui ibi excubabant, ut se ad requisita nāe foras exire permi-
ttere rogavit. Illi am hunc infanientis dolū rati, nequaquā ei apen-
tire ausi sūt: sed aversito hospite suo, qui eū ibidem incluserat, ut eū
eo loquatur exorant. Qui postquā cum eo locutū ē, atq; ex ratione
responsionum suarum sana mentis eē intellexit, aperto ostio
quo volebat ire permisit. Reversū recipiens, quid de vinculis
quib; eum onerati incluserat factū eēt inquisivit: Et ille, Cate-
na ^{Inquit} qua me vinxisti salva est: et si vis scire ubi sit, quare eam
et invenies. Averso itaq; lumine, invenerunt eam ante lectū
in quo ipsū quiescere fecerant, iacente eo modo compositam, atq;
eisdem nodis adstrictam quib; tunc fuerat, quando eū ea in eodē
lecto collocarunt, ac solum in eodē cubiculo dimiserunt. Quis
hoc fecisse credendo ē nisi ille, qui de nihilo creavit oīa et
qui in rebus quas edidit talia p̄t facere, quae nec illū comprehendī
nec humanis possunt sermonib; explicari? Quis enim aut cogi-
tatione dicere, aut verbis valeat enarrare, qualiter ille Presbyter
his vinculis fuerit absolutus, cum nobis certissimū sit, neminē
eē, qui se solo possit eīmodi nexib; exuere, si eis fuerit similimodo
afflictus, sicut idem Presbyter fuit, quando solū in cubiculo inclusū ē.
Hi vero qui cum ibidē dimiserunt, postquā reversi sanū et men-
tis et memoriae suae compotem, invenerunt, laeti ac laudantes Deū,
simul cū eo ad propria regressi sūt. Hoc ita gestū, o quorūlibet
testiū relatione didicim; sed ipsi per nos, qā ibidem tunc eram;
Deo volente cognovim;: atq; idē fiducialiter scribim;, qd nos sta-
git oculata, ut dicunt fide cognoscere.

Verum qā cuncta, quae de Martyrū virtutib; scri-
benda suscepim;, nequaquam possunt praesenti sermone compleri.
Hic liber ille finē accipiat, ut quae restant ab alio rurs; exor-
dio contōdis inchoet.

FINIS Libri Tertij

DE TRANSLATIONE

SS: MAR^{trum} MAR-

CELLINI & PE-

TRI LIBER IV

CAPVT I.

61

Cap. IV

Lib. IV.

60.

In Relatione signorum atq; virtutū quas me in hoc libro scribere velle proposui, illa in capite ponenda videntur, quae in palatio factū osdū ad plebis, verū em ad ipsos principis, ac procerū eig omnium, ut ita dicam, dulcorū pvenire notitiam: et o tantū ppter hoc, sed em ppter illud, qd in oratoriolo nostro, ubi eadem miracula gesta sūt o alia tunc temporis quam Beatorū Marcellini & Petri reliquiae fuerunt: ut quidquid ibi sanitarū, atq; signorū factū ē cognoscit, singulariter ac ppter ad illos ptinere ac referri debeat quorū solas pstat ibi fuisse reliquias. Secerunt iidem Beatissimi Martyres, sicut in sequentib; demonstrabim; in aliorū Sctorū locis, multas virtutes, atq; miracula, quae quib;dam velut communia illis cum his sctis in quorū Basilicis facta sūt, o imerito videri possunt, ob hoc ppter quoniam qui apud Deum aequalis credunt meriti o absurde putant in patrandis miraculis coiter operari. Sed hoc aliter ē ea rāone vincit, qua liquido demonstrat nullas in his locis factas ē virtutes, antequam in illa memorata Beatorū Martyrū eēt delata reliquia, sed iam nunc ut promissim; ea quae in pdicto Palatio sūt gesta miracula, proferam;.

positio de ordine
sequentia mi.
racalorum.

a.

61.

CAPVT II

Erat quidam iuuenis inter cubicularios Regis natione Graeco nomine Drogo, qui febre concept; aut negligentia suorum aut inscitia medicorū iam p aliquot menses, longa atq; aduersa valetudine laborabat. Is posteaquam Hildoin; Abbas reliquias S. Marcellini sicut in 2do libro demonstratū ē, nobis reddidit, admonit; in somnis ut ad oratorium nostrū veniret, ibiq; cereum 4 denariis emptū accenderet ac S. Marcellinum Martyrē cuius caput ibi ē aberebat, sibi in adiutoriū invocaret: sciret; se si hoc faceret ea quae iam diu laboraverat infirmitate cito ē cariturū: credidit admonenti, et id qd imperatū fuerat quanta potuit celeritate complerit. Statim sang fact; et recept; membrorū virib; p priis pedib; ad sua regress; ē.

b.
curantur febris,

CAPVT III

62. *contractio nervorum in viro*

Erat ibidem alter ^{q^{uo}d} juvenis nomine Gerlacus de urbe Rhenoru inter eos, qui ppter officia Palatii struenda iussi de illa civitate venerunt. Is ante dimidium fere annu in eode vico tam valida, atq; inani nervoru stractione correpto e, ut pedes natis, et genua mento adhererent. Hunc sibi atq; propinqui in ulnis suis ferentes, ad memoratu oratoriu detulerunt, et qd aliter o poterat pronu iacere fecerunt, Scilicet Martyre ut ei sanitas redderetur cum magna devotione rogaverunt. Dies erat Dominica atq; hora diei 3tia, quando iduc adlatu e: iacuitq; ibi usq; ad hora nona. Cumq; officiu eiq; hora a clericis eet sollemniter impletu, ecce de capsula qua sacras Beati Martyris reliquias continebat, tanta suavissimi atq; insueti odoris fragrantia egrediens, sic totam oratory cellula implevit, ut in admirandam eiq; oes, qui aderant incitantanter absurgerent, ac semutuo an idem oes aqualiter sentirent, curiosa interrogatone perquirerent. Tum subito vident eu, qui iuxta iacebat, velut a quibusdam tenentib; trahi, et membra quae morbo erant stracta extendi: intelligentesq; divina ad ee virtute tulerunt hoc et ora altari collocaverunt. Qui cu ibi positu cum multis lacrymis divinuu imploraret auxilium, cunctis cernentib; ita correptu e ut qui manib; alienis subvectu in oratoriu venerat, p prius pedib; de oratorio pcederet. Testimoniu tu, quem p ppsu e passiois adhuc insuo corpore circumferre cognoscite. Nam crura ei pede sinistro, sic postea claudicavit, ut ad regendu ingessu baulos semp indignerit. Hoc cur o sit pcuratu, dicant qui velint: Ego enim id me video o aliter posse dicere nisi ut existinem interiori eiq; nam. 63. *id in pagsaluti competere, ut aliqua in eo exterioris debilitatis vestigia remanerent.*

CAPVT IV

Erat in eodem vico caecus quidam proventa aetatis qui ut ipse assererat, ante trienniu subita caecitate percussu inter alios pauperes stipem ostiatim mendicare solebat. Is cu fuguriolo suo dormiret, vidit per sopore quendam sibi assistente, atq; dicente, ut si videre vellet, ad oratoriu nostru iret: ibi ee mediat, qui ei roganti lumen reddere posset. Renuit ille, et lumen qd offerebati abominatu, Quid ait

michi nunc cum visu quem iam olim perdidisti? melius mihi est, si
eo caruero quam si habuero, Modo mendicantem oes exaudiant
et ea quae necesse est praestant: Nam videntem mendicare o Secret senex
am et debilis operari o posui. Tu ille qui ut eo loquebatur, Vade
inquit, et noli morari, Nam velis nolis visu recepturus es; Baruit
ille imperanti, perexitque ad oratoriu, atque in eo pernoctavit. Et
cum illa nocte nihil esset factum, ad tuguriu suu reversus est. Cui
denique is, qui prius, per sopore apparuit, et similiter ut ante
imperaverat, ad oratoriu pergere praecipit, fecit ille utriusque
fuerat, sed ne tunc quid aliud factum est. Tertio videri
natus venit et tibi coram altari ad orandu se prostravit visu
recepit. Hunc nos dum adhuc caecus est, inter alios pauperes ac
debiles multoties in domo nostra mendicantem vidimus. Quod
alium illuminationis teste o quasivimus, quia sufficere nobis credebam
us testimoniu o fallentis scientiae nostrae.

illuminantur
caceus inquit

65. CAPVT

Cum ex his atque compluribus virtutum operationibus per circu-
positos vicos et pagos salutaris fama crebresceret, mulier quaedam *et ceca*
de pago Riburigeni, multo iam tempore ceca, visu recipiendi et
desideriu simul et fiduciam habens ad memoratu oratoriu se roga-
vit adduci. Cumque illuc venisset, tres totos dies totidem noctes ibi-
dem orando et ieiunando stinnavit. Sed cum ad praesens nullu
in se exoptata sanitatis sensisset indiciu, domum reduitae: pau-
cisque interpositis diebus se recipiendi luminis, haud vane recepta
iteru se ad sacras reliquias deduci rogavit. Quo cum ab uno puero
duceretur: nam qui prius eam illuc deduxerunt, ipse eis velut hanc
ac supervanu indicantes, ulterius cum illa ire noluerunt: et ubi ad
camiteriu Aquensis Balatij, quod in monte, qui eodem vico ad orien-
tali parte iminet situ est, eodem comitante atque ducente pervenit
ibi quasi obviante sibi divina gratia diu desideratu lumen rece-
pit. Tu mirans atque attonita constitit, puerum ducenti, ut se
sequeretur imperavit: Haec inquit, quo tu praecedens ducebas
secuta sum: modo am tuo ductu o ego: gratia quam ire debemus
video, et hunc vicu in quo sacra reliquiae sunt, ad quas venire dispo-
sum. Non adiuvante officio, Tu tantu vide et cura ut me resta-
via ad oratoriu Martiri in ipso vico adducas. His dictis ad ora-
toriu perexit, gratias agens, factique in se miraculi notitiam fecit
vivensque et gaudens ad propria remeavit.

et ceca
c.

CAPVT VI

69. ^{c.} **I**uliacus vocatur antiquum municipium à Vico Leugarum
et in puella spatio disparatum. De cuius territorio puella quadam simili morbo, si-
 milis modo affecta à Matre alijsq; propinquis suis ad memoratum
 oratoriū adducta cū prae multitudine hoīū, qui tū forte propter
 missarū audienda solennia iduevenerant, introferri o posset extrin-
 eam ad orientalem oratorij fenestrā collocarunt, expectantes op-
 portunitatē, ut recedente populi frequentia, facilius oratorio inferri
 potuisset. Sed ubi ad mediū fere officij ventū ē, et expleto
 evangelio, hostia salutaris oblatio parata ē, cernunt eā angus-
 tiis affici, et eripente p totū corpū sudore, velut in somnū labi.
 Quibz signis Divina adēc virtutē laud inaniter sicientes, de
 illo ^{loco} levata quadro lapidi, qui prope iacebat soporata similē
 supponunt. Ibi corā oībz qui huius miraculi efficiendi gratia
 currerunt, integerrimā oīū membrorū sanitatē in unig hora
 momento Dño opitulante recepit. Erant ibi inter ceteros
 spectantes et Iudaei, quorū uno David nomine, post signi huius
 expletionē ad fenestrā cubiculi, in quo ego tūc erā celeriter
 accurrens, meq; compellens, miraculū qd viderat, indicavit, gratias
 agens deo, qui per Martyres suos tanta miracula ad salutē morta-
 liū operari dignatus ē. **CAPVT VII**

e. 66. **A**scuilarē vocant fundū Regiū ab Aquensi palatio & Leugarum
levatur de cubina detentis atq; laborans spatio distante. In quo quidam homo erat, diutina pīdiorū infirmitate
pediciorū infirmitas. levatur de cubina detentis atq; laborans: iamq; à suis eo modo desperatū, ut o aliter nisi
 pediciorū infirmitas curari posse videret. Quare ad hoc medicū, et uestioni o
 profutura dies ostendit. Interea quida famula in eodē fundo habi-
 tanti in somnio revelatū ē, o debere illū ad suā curāone eiꝰmodi
 medelam accipere et admittere, quā et pro sui molestia vix tolerari
 posset, et ga sup vacua cet, salutē patienti o offerret. Ceterū si sang fieri
 vellet, ad Aquensē palatium iret, oratoriū nostrū inquireret, in eo se
 collocari faceret, et ante tridū completū inde o recederet: hoc moro
 plenariam cū osecuturū sanitatē. Quod ubi ei annuntiātū ē, vocatis
 amicis ac proximis petiit, ut erga se illig revelatōis iussa complerent.
 Qui mox iumento impositū ad oratoriū adducunt atq; in eo utriusq;
 fuerat collocantes abeunt, post tridū reversuri. Ille aut ibidē
 dimisq; p 3 dies et noctes, Dño pro salutis suae recuperāone laud inaniter

Supplicans ita perfecte sanatus ē, ut nullū in suis visceribz morbi
quo multo tempore tenebatur, assereret remansisse vestigium. Suis
igitur, sicut promiserant, ad se reversis, ac sanū sicut optaverant
invenientibz o dorso iumenti ut venerat, sed pedū suorū officio
ad propria cū ingenti et sua atqz illorū gratulatiōe ac letitia
regressus ē.

CAPVTVIII

67. **E**st item fundus Regius in pago Mosano & circiter
Leugariū fratis ab Aquensi vico separatus; Gangludensē habitatores
appellanti, ^{in quo} Mulier quaedam, quae & fere annorū filiam Sira pra-
lysis agitudine adeo effectam habebat, ut iam ex longo tempore
nullum penē membrū ad officiū suū movere potuisset: audita
virtutū fama, spem de recuperanda filiae salute pio corde ex-
cepit: protinꝫ sublata ulnis propriis, ad memoratū oratoriū de-
portare curavit. Quae cum illō ante meridiano tempore horavi-
delicet prandij pervenisset, et clericorū naminē ibi invenisset:
nam reficiendū eā paulo ante discesserat, tamen introgressa
filiam iuxta se in pavimento collocavit. Ipsa autē preparan-
cerent, quē pro munere detulerat, accendens, ante illā in eodē
pavimento posuit, se ad orandū corā sacris cineribz summa cū
devotione prostravit. Quo facto sine ulla interposita mora
puella per supernā grāā oīū membrorū sanata ac firmitate
recepta, matre o sentiente surrexit, cerentꝫ qui corā se iacebat
sustulit ac post tergū iacentis vititit. Quae cū oratione com-
pleta caput de pavimento levasset et nec cerent nec filiā
in eo quoposuerat loco se vidisset, surrexit, versaqz, filiā pone
se cum cereo stantem Deum laudans, ac letabunda effexit.
Igitur cum nullū ibi, cui de virtute quae gesta fuerat, referre
posset, videret: nam praeter pauperes qui ibi mendicandi
gratia excubabant nemo intra oratorij parietes excepta se
et filiā suā tunc erat, quando illud miraculū factū ē: votis
cū gratiarū actione solutis, domū cū filiā sana, atqz incolumi ex relatū pegū
repedavit. Cuius virtutis indicium qualiter ad nos platu sit bibliothecarii
paucis expediam. Gerwardus Palatij Bibliothecarius, cui auctori innotef.
tunc temporis em palatinorū operū ac structurarū auctori innotef.
Rege uia comissa erat, de Noviomago veniens, Palatiū aquen-
se petebat. Igitur in memorato fundo quādā nocte mansisset

f. paralyticae
curatio

cit g.

quasiuit ab hospite suo, si aliquid novi de palatio nuper audisset. Cui ille: nihil, inquit, modo apud Aulicos tam celebre e, quam signa et virtutes quae fiunt in domo Einhardi, per quosdam Sotos quorum reliquias in oratorio domus suae habere dicitur: Ad quarum veneratone oes vicini nostri, quotidia festinant, et quicumq infirmus idō fuerit, adducto, illuc curatur. Capiti ei de filia mulieris illig, qualiter ante paucos dies salva facta sit, intimare. Tum Gerwardus: vade ait, et eandē mulierē adduc ad me ut ipsa mihi dicat, qd audire desidero. Venit mulier et oia, prout gesta erant patenter exposuit. Gerwardus v; ut in crastinu ad regē venisset ea quae de hoc signo revelatōne illig feminā, compere^{erit}, eodē indicavit. Rex tū ut ego soti s'uetudinē ingressus corā ~~corā~~ illo stare, quid sibi Gerwardus de hoc miraculo retulisset, tā mihi quā ceteris sibi adstantibz, Divinā misericordiā atq potia admirando simul atq laudando, insinnavit. Sic nos Higit signū, qd nobis ignoran-

Cap. VII. Hic in domo nostra gestū ē, ex huiusmodi relatōne cognoscere.

CAPVT IX

Hac de miraculis Beatorum Martyrum, quae in Palatio gesta sunt, in presenti opere commemorasse sufficiat. Nunc ad eas virtutes veniendum, quae in his locis factae sunt, ad quae Religiosis viris petentibus, ac me largiente veneranda eorum Martyrum reliquia venerunt, et in quibus hastens cum magna reverentia coluntur. Quas tunc omni Georgius Presbyter, et Rector Monachorum Sati Saburi Martyris, qd in pago Sanomarkensi in Vico Valentianae appellato, in ripa Scaldis Fluvij situ ē, me dante suscepit et p. quendam Diaconū ad memoratū Monachū de Aquensi palatio destinavit. Is unū tantū comitem secū habens, cū in pago Hasbanio ad vicū Regiū, quem Vfasidiū vocant, venisset, atq in prato, qd vico proximū erat, reficiendorū iumentorū gratia descendisset, ecce unus de habitatoribz loci gibbo depresso, maxillis em ex nimio dentium dolore, quem ut ipse dicebat, diutinu patiebatur nimio humore distentis, furea ferratā in collo ferens, idem pratū furibundus intravit, et cur pratū suū depascerent, stomachando percontatur: Cui Diaconus, qui reliquias Martyrum ferebat et eas tunc in summitate virgae, quam ob hoc in eodem loco fixerat suspendere parabat, Melig, inquit, tibi ē, ut corā his Sotorū reliquiis, quas hic in manibz habeo, proster-naris Deū roges, ut te p. merita eorum de dolore quē pateris liberare

Sanomarkens
Monachum
a.
S. Silvii =
Valentiniani
pugni

curatur humor
faciei, dolor
dentium, et
gibbus

dignetur: Nam tumor, qui, in facie tua videtur, restat aliquē
 magnū ~~dolorē~~ in ore tuo. ^{et dolore} At huius homo proiecta furia, quam
 ferebat manū, ante reliquias prorsus corruit et ut Diaconus ei
 suavis pro salute sua dno supplicavit. Nec longa interposita
 mora, ita sanus ab oratione surrexit, ut nec tumor in facie, nec
 dolor in dentibus, nec gibbus quo premebatur remaneret in dorso
 ac proinde cito gratia viam ingressus, de propinquos, ac viuitos
 suos in eodem loco constitutos, ad laudem Deo dicenda et gratias
 xto dno referendas invitavit. Confluxit in pratum ingens
 populi multitudo, et pro eo qui sanatus fuerat, gratias actura
 circum iacentis regionis turba congregata ē. Rogant deus Did-
 conum, ut illa nocte ibi morarentur: nec ille eis hoc negare pote-
 rat, quia parati erant nisi assentirent em invitum detinere. Tunc
 cuncti deinde pervigilem nocte, et in Dei laudibus tota regio reso-
 nabat: In crastinum autem, cum Diaconus iter suum capere cepisset, vis
 illa congregati populi frequentia, abeunte eum ingenti devotione
 comitata ē, nec ante vel subsistere vel discedere voluit
 quā ab alijs quos miraculi huius fama comoverat obviam sibi
 venientibus fuisset exceptus. Hoc modo sacra Martyrum reliquia ex
 huius occasione miraculi, a populis illarum regionum exceptas et ad
 Basilicam S. Salvi, quo eas memoratus Georgius miserat dno
 ducente perlata sūt. Hoc signum ipsius Georgii relatione statim mihi
 esse compertum: De ceteris autem, quae nunc dicenda sūt ab eo libellum
 accepi, cuius ordo vel series hunc modum habere cognoscitur.

CAPUT X

69. **A**nno quarto decimo Christo propitio Imperij
 Ludovici Augusti, cum ad corroboranda Christiani populi
~~virtutem~~ fidem, sicut in initio nascentis Ecclesiae, signa et pro-
 digia in ipso Regis Palatio per merita Doctorum suorum dno Signaretur
 ostendere: petiit et obtinuit, Georgius Presbyter Aquisgranis pa-
 latio ab Eginhartho Abbate reliquias Beatorum Christi Martyrum
 Marcellini & Petri quorum corpora ipse de Roma per ho-
 mines suos allata nuper auceperat: easque in capsā quā auro et gemmis
 decenter ornaverāt, reconditas per Diaconum suum nomine Theodardum, ad
 Basilicam S. Salvi Martyris, quam ipse tunc temporis beneficio Regis tunc curationes
 tenebat dirigere curavit. Qui Diaconum ad istā regiam, quā Va-
 siliū vocati venisset, occurrit homo Gibberosus, et ex dentium dolore ita
 vexatus atque offensus, ut ita per dies is nullū aliū virtutē quā solā aquā potatā sumere.

quod et libello
 scripto de mi-
 raculis confirma-
 tur:

et go in referua-

qui adhortante Diacono corā reliquijs, quas ipse ferebat, se ad orandū
prostrasset, et Dñū dñū ut sui misereretur, devotē ac suppliciter invo-
casset p̄ intercessionē Sotorū Marcellini et Petri cuncta corporis in-
commoditate desulsa sang ab oratione surrexit. Factū ē hoc miraculū
3tio decimo Kalendas Julij a me superig plenig ē enarratū, gaudium iusta
relaōne memorati Georgij describere curavi. 1. 2.

70. CAPVT XI

e. Diaconus am cum reliquijs tertia die Valentianas
veniens, cū eas in Basilica Scti Salvi, sicut ei fuerat imperatū reve-
renter et honorifice inferret, quidā juvenis de Villa Regis quā Listina e.
vocati, Somnitijs nomine qui eo morbo quē Græcipassim frasmū appellant
iam p̄ annū integrū sic vexabatur ut manū eis dextra penitus trahi
anno tolerati, o posset, sed agitatione stinua quasi ^{que} mola verteret, moveret in Gyru.
Statim in ipso introitu p̄ merita Beatorū Martyrū corā oī populo ita
aratus ē, ut post hoc nullū illig horrendæ agitaōnis pateretur incomo-
dū.

CAPVT XII

et cecitatis. Exinde die 4ta in festivitate videlicet B. Joan-
nis Baptistæ, ang quoddam nomine Gerada, quæ se annum
unū cecam fuisse testata ē, cum missarū solennia celebra-
rent invocatis S. S. Martyribus lumen, quod ex fide petierat
cunctis qui aderant videntibus, per illorū merita recepit.
item surdi et muti, Similiter in festivitate S. Salvi, quæ evenit sexto Kalendas
Julij quidam homo surdus et mutus inter solennia missarū
per suffragia Martyrum et auditū et loquelam recipere
meruit. Eadem die ang quoddam de pago Laudunensi
Rodeltrudis nomine quæ per tres annos lumen celi non
vidit, in eadem celebratione missarū visu recepit.
caecæ vanni Quinto Kalendas Julij puer quidam annorum
circiter septem Bonitiani nomine, qui fuit
caecus a nativitate, dum divinū celebratur offi-
cium, per merita Beatorum illuminatus est.

Cap: 13 bn

CAPVT XIII

65

71. **I**n Violiā vero Beatorum Apostolorum Petri & Pauli et ceterarū hū-
 Lij. 4to Calendas Julij puella quādam parva nomine The- ac strachi
 odalva habens ætatis annos, ut putabatur q̄ quæ 3 annis
 nihil viderat, tempore salutis officij in media populi mul-
 titudine instituta Martyrū suffragantibz meritis Lumen
 amissum ex divina miseratione recepit. Eadem die quicū
 homo nomine Dado, de Villa ponticuli vocata, qui annos 9.
 6 curvus erat, et ad cælum se erigere n̄ poterat, ideoq; brevibz
 articulis sustentandi se grāa sub axillis positis kernug
 incedebat: is eadem hora, eodēq; in loco p̄ misericordiā Dei
 et p̄ merita Beatorū Martyrū erectus ac sanus effectus est.

CAPVT XIV

72. **D**ie 4to Nonarum Juliarum quādam vidua nomine
 Adalrada, quæ annis 4 oculorū lumine privata, nihil
 videbat, audita virtutū fama, spem visq; recipiendi, o vana
 fide cepit, arreptoz baculo sola sine ductore ad Valentia-
 nas ire stendit. Cumq; vico appropinquare cepisset, visus ē ei
 q̄ velut unū solis radium oculo dextro sp̄iceret: ac proin-
 de divinā clementiā puro corde deprecata ē, ut p̄ intercessionē
 Sctorū suorū Eulciā Scti Salvi se videre pmitteret. Statimq;
 exaudita ē, et q̄ optaverat, Dño miserante, sine mora ē
 consecuta. Ipsa quoq; die altera quādam famina de pago No-
 viomagensi nomine Ruotla quinquennio cæca, inter missarū
 solennia lumen q̄ amiserat, x̄to Dñe p̄ merita Sctorū suo-
 rum donante recepit.

CAPVT XV

73. **I**n octavis Apostolorum s̄. pridie nonas Julij quidā homo nec non para-
 Gunthardus nomine de eodem pago velut paralyti p̄ussus ad Ba-
 silicam Scti Salvi a suis adductus ē: qui, ut dicebat, iam unū
 annū habebat in eadem infirmitate et tam vehementer
 Cylicci,

in sinistra parte corporis sui debilitatq. ut nec manu ad os ducere, nec se vel lavare, vel calicare valeret. Hic p. misericordiam Dei, Meritq. Sctorū tempore matutinalis officii ipsa solennitate sung.

74. *h.* *offitio e.* Similiter et alig. Romo nomine F. Hildebong, veniens de monasterio, qd ad duos Gemellos appellatur, cum ab infantia cæcus esset, ac lumen cœli in tota vitā suā o. vidisset, in celebraone missarū eadē

item duorū cæcorū et cæcarum totidem

die in eadē Basilica per eosdem Sctos eadē Dno miserante, atq. auxiliante visu recepit et oia, quæ prius o. vidit, clare videre meruit.

Sic verò Nonarū Juliarū, puella quadam parvula nomine Reginaldis, quæ o. amplius quā septennis ætate videbatur, cū 3 annis oculorū suorū lumine caruisset, et inter ceteros in Basilica ad divini officii audiendū stitisset: Interveniētibz Sctorū meritis corā oī multitudine illuminata ē.

i.

Quarto idē July, cæca quadam nomine Alagia, quæ 2 fere annis visu carebat, intra sacra missarū solennia, suffragantibz sibi Sctorū precibz à Dno Jesu Dno illuminata ē. Eadē die cæcus quidam valde senex de villa Gauliacas, Ermenivardz vocabulo, qui annis iq. nil videre potuit, ad Vespertinum officium Ecclia ingressus, Beatos Martyres invocavit, ac statim, cecitate depulsa

75.

diu desideratā lucem Dno adjuvante recepit. Septimo Kalendas Augusti, puella quadam, quæ ab imundo spiritu vexabatur, in Basilicā adducta, dum sacra oblationis officii celebrat, per virtutē Scti, et merita Beatorū Martyrū, fugato Dæmone integerrimam mentis et corporis meruit recipere sanitatem.

abq. energumena

CAPVT XVI

Hæc sunt miracula atq. Virtutes quas Dno noster Jesus Christus per Merita Sanctorum Martyrum suorū Marcellini & Petri in vico Valentianas ad salutem humani generis operari dignatus ē: Quæ memoratus Georgius Presbyter brevis libello collecta nobis mittere curavit, et nos huic operi nostro censuimus inserenda. Hic est Georgius Veneticus, qui de patria sua ad Imperatorem venit, et in Aquensi Palatio organū qd. gracie hydraulica vocatur mirificā arte composuit.

h.

Capit. VIII.

CAPVT XVII

Notitium
S. Bavonis

76. **A**lter libellus mihi oblatus est: de Monrio S. Bavonis, qd. sitū ē iuxta Scaldim in loco Ganda vocato, ubi idem amnis

Lectio

legi flumini iungitur, a fratribus ^{a.} ibidem Deo servientibus: quo-
rum rogatu reliquias memoratorum Rti Martyru ad id Monrui inter miracula
missi, in quo hac ordinem gesta reperta sūt. Ad ab incarnatione ^{a.} gaudere facta
Dni nostri Jesu Christi 828 venerunt reliquia Sctoru Rti
Martyru Marcellini & Petri ad Monrui Scti Bavonis
die scto Monari Juliaru, feria 6, ^{b.} indictione sexta. 3tia vero
die s. Dominica proxima, qua fuit 3tio Nnas Julias, quada
puella caeca nomine Hartlanda, de Villa qua ^{c.} Tursenu appella-
tr, quam Pater & Mater testati sūt, 8 annis oculoru officio caru-
isse: cum ante Altare sup qd sacra Martyru reliquia erant po-
sita, fuisset adducta, coram oibz qui aderant, visum, Dno mise-
rante recepit. Inde post dies 8. 4to fcs Julij adducta est
altera puella, similiter caeca, nomine Helmrada, de villa Magle ^{d.}
nuncupata: cuig parentes de ea retulerunt, qd stiva die,
postquam baptizata fuit subita cecitate pessa sit. Quia et ipsa
statim coram sacris Martyribz ^{e.} lumen qd iam sudu perdidit, Dno
sibi reddente recepit. Exin die 3tia, qd fuit pridie fcs Julij, venit
illuc puella quada curva, nomine ^{e.} Blada de villa poderitio, qua
pertinet ad Monrui Scti Vedasti. Quia cum ante memoratas Sctoru
reliquias pro restitutione salutis suae Dnu Rtu suppliciter in-
vocasset, coram oibz qui aderant erecta e, et integrum corporis
sui statu in momento temporis recipere meruit.

CAPVT XVIII

77. **P**ostea vero duodecimo die Calendaru Augustaru femina ^{4 caci}
quada nomine Edelra ancilla Scti Amandi, de Villa Bacerod ^{f.}
ta, quada plurimis annis oculoru lumine caruisse dicebat ibidem
fideliter orans visum recepit. Eodem die Seru quidam Scti Bavonis
Eberatoz vocabulo, de Villa Millinio, qui et ipse p plures annos ^{g.}
lumen cali d vidit, cunctis qui aderant cernentibz eodem in
loco diu desiderata luce donato e. Ipsa quoq die, du videret
qua plurius annis caeca fuerant, ibidem illuminata sūt, quarum
altera ^{h.} Blada de villa Aupio, altera Rberta vocata de
villa Werminio fuisse narrat. Deinde post dies 20. f. in festivitae
78. de Assumptionis Sctae Mariae, femina quada vocabulo Angarikilda
de Villa Goiaio coram sacris Martyru reliquijs a populo cernente, ^{i.}

incurvata alia, et id qd evenerat admirante, ita incurvata e, ut penitus se ad
 caelum videndum erigere o posset. Eademq sequenti die .i. 17
 Calendas 7bris in eadem Ecclesia cum evangelium legeretur eode
 populo teste. ita creta e atq in statu pristinu restituta, ac
 si nunqua per ulla corporis sui lesionem ad terram fuisset incli-
 nata. Postea vero, rda et vicesima die mensis 7bris .i. Secundo
 Calendas 7bris homo quidam de pago Texandria, ex villa
 qua Appenia nominatur, vocabulo Lioldold qui propter sinis-
 tri cruris ac pedis imbecillitate duobz se baculis ad incedendu
 sustentabat: ita ibidem in aspectu populi pfecte curatus est
 ut alia iam in ambulando baculoru adminiculo o egeret.

claudg

l.

CAPVT XIX

79.

furdg et mutg

Quarto vero die post patrationem huius miraculi
 id e, 7tmo Calendas 7bris iuuenis quidam surdus et
 mutus sinistra quoq manu stractus, nomine Hunrualdus
 de villa Corvio nuncupata, cum ante sacras Martyru re-
 liquias venisset, atq ibi suppliciter orasset, statim p virtu-
 tem Xti depulsis universis quibz afficiebatur incomodis, ita
 sang effectus e, ac si nunquam aut surdus aut mutus, aut ex
 stractione nervoru in manu fuisset aliquando modo debili-
 tatus. Sequentiq die .i. 6to Calendas 7bris, femina qua-

malglica 2,

dam nomine Engilgarda, qua p multos annos dira paraly-
 sis passione tenebatur eadem in Basilica p merita Bea-
 torum Martyru coram oi populo e curata. Erat eadem
 ancilla ptenens ad Episcopiu Tornacense de villa qua Verecundia n.
 vocatur ^{nomine} ~~appellatur~~: In crastinu v, .i. 5to Calendas 7bris altera
 quaedam femina, nomine Ramburga de villa Betting'heim, simi-
 li passione in inferiore corporis parte valde debilitata, cunctis
 quidaverant videntibz coram eisdem Sctoru reliquiis pfectam memo-
 roru suoru firmitate recepit, atq a morbo quo p 10 annos labo-
 rasse videbatur et ferebatur, deo volente in momento temporis
 liberata e. ^{80.}

80.

Eadem die vir quidam Cezg nomine Germarg de villa
 Schallheim, qua iuxta ostium scaldis fluminis in maritima Friso-
 num regione posita e, cum ibi pro calamitate, quam patiebatur Dni
 misericordiam et Beatos Martyres invocasset, diu negatu lumen
 cum letitia recipere meruit; Quarta die postqua hoc signu

cacg

ps.

q. 67

Cap. IX

Trajecti
Museum S.
Sewalij ad Mezam
a.

trajecti ad
Chosam

post acceptas
deprec. reliquias
b.
sanantur cæci,
muti, surdi,

CAPVT **xxi**

89. **E**xodem quoque die puella quidam de familia Sibi Lamberti
Nepotallinda, quae non solum surda et muta, sed et in caeca, totoque corpore
tam miserabili modo ex nervorum contractione erat complicata, ut
genua pectori iungerentur: iuxta sacras martyrum reliquias

contracti

C.

ad suis posita^{et} visum et auditum, loquelam em omni membro-
rum rectitudinem ac salutem coram oibz qui aderant
mirabili celeritate divino munere consecuta e. Postmodum
f. 8to idz Junij quidam serus Regis nomine Bertholdus de villa
Cresciano in dextera sui corporis parte plecta ex nervorum
tractione debilitatus et inutilis factus cum ante memoran-
das Sctorum reliquias venisset statim erectus et sanitati
quam desiderabat sine mora e redditus. Similiter et puella
quidam de ipso Vico Traiecto^{procalylo} A. Theophilidis cuius dextera man-
erat simili tractione in tantum complicata atq. distorta ut
ad oem usum esset inutilis: hac eadem die ante easdem Sctorum

84.

reliquias pari modo curata e. Quibz visis miraculis populus
in Basilica congregatus, caput prae nimia exultatione atq. liti-
tia in hymnis et Litanij sublati in altum vocibus laudes Domino

et reliquis altis decantare. Cum subito intravit puer quidam surdus, atq. in
elevatis

media plebis multitudine stupefactus et attonito similis constitit.
Ac deinde cum ante altare Scti Salvatoris, qd in media
ecclesia positum e pervenisset erumpente protinus de naribus
eius sanguine, quo diu privatus fuerat, auditu officio donatus
e. In crastinum am. f. 4to idz Junij visum est nobis, ut feretrum
qd sacros Martyrum cineres continebat altis elevari deberet, ad
hoc videlicet, ut aliquanto eminentius esset, quam altare cui
appositum erat, et facilius ab eo accedentibus cerni potuisset.

paralytica et
muta

Idz nobis facientibus et inter faciendum Litanias cum Basilau-
de canentibus puella quidam de familia Scti Servatii a
nativitate sua pedibus ex tractione distortis, manibus em ex nervo-
rum distractione dissolutis, insuper muta, quam paulo ante in Baz-
silicam sui detulerunt et coram feretro posuerunt: subito
sanitati e reddita, ita ut eade hora et loqui et incedere et
manibus ad oia necessaria perfecte uti potuerit.

CAPVT XXII

85.

caca;

Femina quidam de Vico Traiecto cum haberet anellam
caecam, Noe Adalgardam, ingressa Basilicam tradidit eam Sctis
Martyribz Marcellino et Petro ut pro eorum suffragia visu recipe-
re mereretur, ibiqz dimisit. Quae cum post partum vesportinale
officium in eadem ecclesia substitisset, subito velut ab aliquo

impulsa in pavimentum cecidit atq; ibi diu volutata tandem cum
 ingenti circumstantis populi stupore, atq; admiratione clare videns sur-
 rexit. Contigit hoc idem fere ad vespertum ipso noctis incipiente cre-
 puscule. Homo quidam de provincia Burgundia ex territorio Genna-
 vensi Noë Theotgarig ea passione laborans quam medici graeco *D.*
 vocabulo *spasmus* appellant, latine *am ab assidua agitatione mem-* *spasmus patiens*
 broru tremulosa o in grue vocari pot, venit in Basilicam atq; in mediopo-
 puli turba qua ad audienda missarum solennia, ut in die dnico moris e-
 fuerat congregata constitit. Cum post recitatam Evangelii lectionem xia-
 pna credulitatis symbolum recitaret, tremulosq; ille ad terram corruit
 at cum divinū officium pagit, pene imobilis, ac mortuo quam viventi
 similior iacuit: multos ex naribus eius sanguine manante post comple-
 tu sacri officii cum magna inspectantis populi admiratione sang-
 uine sine ulla repudatione surrexit. Factū ē hoc miraculū 18 Calendas
 86. July die dnico sicut supig pphensū ē. *Subito* Itā am feria 1^a Calendas
 July puer quidā N: Solcharog de monrio p Meltradivocatur, quierat
 cruribus et pedibus miserabili stractione distortis eodem in loco coram
 populo curatus ē. 11 Calendas July venit quidam homo ad eccliam
 et inter ceteros intravit, cuius dextera manus simul cum brachio
 modo mirabili movebatur in gyrum ac si molam vertere deberet
 idq; incessanter agebat. Is dicebat ob hoc sibi hanc inquietudi-
 nem accidisse, qd die dnica ista vetitū moleret, et iam annū
 integrum evolutū ē, ex quo huiusmodi pena mulctatus ē. Qui
 cum ad sacras Martyrum reliquias appropiasset ibiq; fideliter eos
 invocasset, molaris illa comotio subitanea quiete sopita ē.
 Hic homo de monrio sctorū qd Fosbatoratur se venisse Gotthung, q.
 appellari dicebat.

CAPVT XXIII

87. In Vigilia S. Joannis Baptiste, qua ē die 9 Calendarum Juliarum venit quidam vir Traiectū ad Basilicam S. Servatii qui
 se de civitate Tornaco ee fateretur. Is ut ipse aiebat fuit ab
 infantia surdus et mutus: ductusq; a suis ad S. Sebastianū cepit
 ibi et audire et loqui, sed inefficaciter, quoniam verba eius vix
 intelligebantur: ipse quoq; cum alij ad eum loquerentur, remota-
 tem auditus sui dissimulare o poterat. Qui ubi ad matuti-
 num officium venit coram sacris reliquiis procumbens obdormi-
 vit. Nec multo post velut aliquo excitante evigilans quos
 suū pugno percussisset a circumstantibus perquisivit. Cui cum oēs
 neminem hoc fecisse respondissent, surrexit: eadēq; hora sang-
 uis, pfecte sine ullo impedimento et audivit et locutus ē.
88. Eadem die dū sacra Missarum solennia celebrant, femina quadam
 surdus et mutus

cerequellio ac: ^{len} *N. Adalinda* duos cerceos ad lumen in Ecclesia faciendum detulit:
ceñitur quorum unum dextra manu cuiusdam ex custodibus ut accenderet por-
rexit: alium am interim quasi de illo postea illuminandum manu si-
nistra retinuit. Sed mirum in modum, dum custos sibi datum accendit, ille
qui in manu famina remansit, cunctis cernentibus divinitus accensum e.

CAPVT XXIV

R. 89. **M**onitum Sedimonialium Eickē vocabulo sicut supra mosā
fluvium ē. In quo quidam Deo sacra *N. Saliga* toto corpore
excepto dextro brachio diu paralyticis morbo dissoluta iacebat. Huic
per quietem quidā ex vicinis suis adstiterat, ac tali sermone eam
compellasse visū ē ut diceret Quid agis? Cui cum illa o altius
quam se in lecto suo quiescere respondisset, Audistine aliquid de
sctis, qui in Traiecto ad S. Servatū venerunt? Cum ^{enim} nihil
de his se audisse respondisset, surge ait velociter, atq; illum prope-
trajectu ire, ranter venire stende: Nam ibi es oīū membrorū tuorū receptura
sanitatem. Sed cum expergefata, nil de his facere curasset iterū
sequenti nocte, ab eodē simili modo ē admonita, ut Traiectū
pergeret: Illa tñ ut prius spreta monentis voce quā in bebatu dis-
tulit proficisci. Etia verō nocte vidit eundē sibi adstare, et cū
quādam severitate, cur monita sua stempisset, interrogare, bacu-
lop, quem tunc manu tenere videbat, latq; eis pcutere, atq; ut
traiectū velociter pergeret imperare. Nec illa tam ausa trina
visionis auctoritati resistere acutis ad se propinquis et amicis
Traiectū ut sibi insu erat, deduxit, et in Basilica B. Servatij
iuxta sacros martyrum cineres collocat. Cumq; ibi promissa sa-
nitatis praestolare eventū ^{pro} demum die, postquā illum venerat
cum magna oīū admiratione, pfectā totiq; corporis sui meruit
recipere sanitatem. Restant adhuc 2 valde praeclara miracula
quae o solū legenda silentio o censeo, quin potius illorū scripto:
ne ovenientissimū 4to volumini, qd in manib; hīc finē me faci-
turu ēē spido. Et licet eadem signa Beatis Martyrib; Marcelino
et Petro cum alijs sctis possint videri communia, ego unū ex his in
adventu reliquiarū Sctorū Brothi et Hyacinthi et iuxta ipsos re-
liquias gestū ē, alterūq; in die Natalitio S. Hermetis sub ipsis
reliquiis stigisse certū ē: ideo tñ ipsis picipue adscribenda videntur
quoniam in ea Basilica facta sūt, in qua eorū sacratissima corpora
requiescunt. Gestorū am fides ad nos ptinet, qui praesentes fuim;
et quib; ea divina pietas videre concessit. Ac proinde omīssa pra-
fatione ad ipsa quae dicenda sūt miracula veniam.

CAPVT XXV

91. Gregorius Romanæ urbis Ep[iscopu]s, qui Eugenio simulq[ue] Val-
 entino in pontificatu honore successit, cum titulum S. Marci
 Evangelista, in quo Presbyter fuerat ampliari et ^{2do} ~~et~~ ^{monitum} ~~vellet~~
 struere quasvis o[mn]ia cimiteria et cultas longig ab urbe constitutas, sicuti
 Satoru[m] Martyru[m] corpora posset invenire; invenitag[ue] titulo quem opere magni-
 ficio extruxerat curavit inferre. Casu igitur factu[m] e[st], ut eo tempore quo
 sepulchru[m] Beatissimi Hermetis erat apertu[m] et sacru[m] illig corp[us] inde
 fuerat sublaturu[m] V[er]o ex nostris qui eodem anno supplicandi gratia
 et moris e[st] penitentib[us] Romam venerat, congregata ad Basilicam Mar-
 tyris multitudin[em] cu[m] ceteris peregrinis inter esset. Is negotio quod agebatur
 diligenter inspecto, frem[us] ad ipsi[us] cendaru[m] memorati Martyris reliquiari, licet
 inde simpli[ter], o[mn]i sine causa concepit: et Begdonam Diaconu[m] cuius in amo
 libro crebram fecim[us] mentionem adnix[us] rogavit ut ex his quanti-
 tu[m] cumq[ue] a custodib[us] loci acciperet, mihiq[ue] deferendu[m] prestaret, qui o[mn]estim
 precib[us] eis annuens, idse sine mora saltu[m] pollicetur. Datoq[ue] custodib[us] pretio
 o[mn]i solu[m] S. Hermetis, sed et SS. Prothi et Hyacinthi quoru[m] in eadem Bas-
 ilica corpora erant posita, reliquias accepit. Et illas quidem p[er] quendam
 familiarem suu[m] cui Sabbathinu[m] cognomen erat simulq[ue] et nost[er], qui ei[us]
 hoc faceret prorsus, mittere curavit. Quoru[m] am de corpore S. Hermetis potuit
 adipisci, ipse ad nos veniens pro ingenti munere detulit. Cum am de adventu
 reliquiaru[m] SS. Prothi et Hyacinthi nobis edindicatu[m], obvia[m] illis processim[us] eam[us]
 ut par erat, honorifice suscipientes atq[ue] Basilica cum hymnis et orationib[us] in-
 ferentes p[ro]p[ter] corpora Beatoru[m] Marcellini & Petri cum feretro quo vener-
 rant, collocavim[us]. Vbi cum in crastinu[m] mulier quardam de proximo pradiolo
 go Baltræ esset nuncupate Domone possessa cu[m] cetero populo fuisset in-
 gressa, caput nequam spiritu[m] fremere, ac prostrata in pavimento collidore
 suamq[ue] malitiam cora[m] oib[us] ofitendo publicare. Cumq[ue] a presbytero se ex-
 oritante fuisset interrogat[us] quis esset, unde venisset, et quando et cur
 in eam intrasset: ad singula respondit, seq[ue] o[mn]i solum damone, sed am
 o[mn]ium viventiu[m] pessimu[m] ee testato e[st]; et cum Presbyter ab eo ita
 tantæ nequitie requisisset, malam voluntate hanc sibi tribuisse fate-
 batur. Rurs[us] cum ab eo quæreret, si unquã in celo fuisset: in celo se
 fuisse et inde ob superbiam deicatu[m] ee confess[us] e[st]. Eodem p[er]stanti
 v[er]u[m] xpi dñi nec ne vidisset, ait ~~in~~ in inferno eum ^{ara} ~~visu[m]~~ eo tem-
 pore quo pro humani generis salvatione mori atq[ue] illuc descen-
 dere dignatus e[st]. Vbi vero ad id ventu[m] e[st], ut eu[m] interrogaret si et fatetur p[er]

6. 69

fab Gregorio IV

post excep[ti]as
 reliquias fr.
 Prothi et hya-
 cinthi

Damon p[er]er-
 gumeru[m] multa
 loquitur

92. Vere dignatus e[st]. Vbi vero ad id ventu[m] e[st], ut eu[m] interrogaret si et fatetur p[er]
 nomina Martyru[m] nosset, quoru[m] reliquias pridie ead[em] culta illa-
 ta st, Notissima inquit mihi st eoru[m] nomina, ga quando papi
 st, præsens adstabam, ac de eod[em] sempiterna gloria ingenti torque-
 bar invidia: Quos em[en] hui[us] modo patior infestissimos, cruciantem
 me tormento incredibili atq[ue] invitu[m] de hoc vase, in quo diu latita-
 bam, exire compellunt. Cui Presbyter, cum exieris inquit, quo p[er]
 peregrinatus es? ego ait in viam pessimam, præturs[us] et longiq[ue] quas de-
 sertasq[ue] regiones petiturus sum. Post hoc cum et occasione et modu[m]

et fatetur p[er]
 Charlyres tor-
 queri se

qui aliquandiu
attercat

ingressione sua iubente Presbytero exposuisset, oves ad fami-
nam, Ego inquit Infelix Mulier, antequam exeam, ossa tua collidam
atq; ofringam, leg. debilem, ac nostrae societatis memorem relinqua
et cum illa velut infirmitatis suae ossa coepisset voce supplicii, atq;
S. Petri submissa ^{auxilium} implorare, ille statim pectus eius cum in-
genti austeritate fremens, et increpans, loqui volenti silentium
imperavit. Erat enim nobis qui praesentes eramus ad videndum valde
mirabile quod ille spiritus immundus per os eiusdem mulieris tam diversomodo
loquebatur et nunc masculina, et nunc feminina vocis qualitatem, sic
ad purum exprimebat, ut o una sed dua in ea acriter altercantes, se
ad invicem vitijs laescentes personae esse viderentur. Et revera duae
erant diversa inter se voluntate dissidentes, Daemonis una, posses-
sae se corporis collidere cupientis: mulieris altera hoste quo tenebatur
liberari desiderantis: Quae diversitas voluntatum, ex dissimilitudine
votum, ac dissimilitudine verborum quae inter se iactabant, satis clare
et aperte poterat intelligi: completo igitur iuxta consuetudinem
mysterii celestis officio, nobis ad curanda corpora de Basilica egre-
dientibus, iussimus faminam cum custodibus ibidem donec revere-
remur operiri fiduciam habentes, quod per virtutem Christi, et me-
rita Martyrum suorum perfido possessor eius cito foret exiturus, neque
nos spes nostra fefellerit, nam post refectionem ad ecclesiam regressi
ex alto Daemonio sanam illam et incolumem, ac per omnia mentis
compositionem suam atque in Dei laudibus exultantem invenimus. Et
hoc prodigium in adventu reliquiarum Beatorum Christi Martyrum
Brothii et Hyacinthii iuxta modum a nobis comprehensum constat
esse completum: illud autem quod S. Hermeti adscribitur quo sit or-
dine gestum praesenti narratione clarebit.

CAPVT XXVI

93. Colonia Metropolis est in finibus Ribuariorum
super Rhenum posita. Ex qua famina quaedam erat a renibus
deorsum diutina nervorum distentione in tantum debilitata ut
negato sibi crurum ac pedum officio, o aliter quam sedens, porra-
tis in terram pedibus ac manibus in terram positus innitens, seque
hoc modo promovens, vicem ambulandi explere potuisset.
Hae auditis miraculis atque virtutibus, quas Dominus per sanctas martyres
famina stracta suos Marcellinum et Petrum in curatione infirmorum atque
debilium operatus est, ad Basilicam eorum venire gestivit.
Et quoniam alter commodum nequiverat, in Nave mercatorum qui
illo ad festivitatem eorundem Satorum ibant, advecta est: Veniens
illuc ad diem Natalitium, et ibi se recuperanda salutis aliquandiu

famina stracta

morata ē. Sed ubi vidit curationem suam se dilata[m] petrevera
 dilata erat & negata: q[uod] o[mn]i alibi sed ibi: negatū sed alio tempore
 fieri debuit / statuit Moguntiacum proficisci. Erat enim in
 proximo festivitas S. Albani Martyris, cuius apud eandem
 urbem et Basilica et p[re]c[us]e bre Moniū ē. Quo cum venisset et
 apud memoriam Martyris pro restitutione salutis suae d[omi]no sup-
 plicasset, vidit per soporem quendam iuvenem Clericū sibi ap[er]-
 sentem, ac novos calceos manu ferentem, atq[ue] ut eos acciperet,
 pedib[us]q[ue] indueret imperantem: se quoq[ue] ita fecisse. Idem dein-
 de praecepisse, ut his calceata, ad locum unde illo venerat, re-
 verteretur, ibiq[ue] adventū medici praestolare, qui eam procul p[er] visionē iasta
 dubio cēt[um] sanaturg. Qua ubi exigilavit, visioni fidem ac com-
 dāis, quanta potuit celeritate ad Sctorū Martyrū salutifera
 limina reversa ē: ac p[er] 2 menses in eodem loco inter alios pau-
 peres conversata, sollicitationem visionis operiebatq[ue] cum interim
 circa medium ferē mensem Augustu Degena Diacon[us], cui in
 imo huius operis libro crebram fecim[us] ^{reptione} Roma veniens, unū
 articulum digiti Beati Hermetis Martyris pro magno nobis
 munere detulit. Quem accipientes capsula reddito in superiori
 parte Basilica supra ipsū occidentalem eccl[esi]ae introitū colloca-
 vim[us]. At famina, quae ut dixi visione divinit[us] admonita illuc
 venerat, et iam exactis mensib[us] nūl promissae opis sibi adve-
 nisse cernebat, delusam se vano somnio existimans, reddito
 in patriam meditari cepit. Statuitq[ue] cum negotiatorib[us] qui
 se reducerent, ut proxima dominica quae p[ro] Calendarū p[ro]brū ē.
 die simul cum anniversaria S. Hermetis solennitate erat futura,
 navim eorū in regionem suam reversam p[er]scenderet. Jamq[ue]
 instante nocte, quae diem profectio[n]i subit[us] erat sine dubio
 praesura, cum nos p[ro]p[ri]a consuetudine completo nocturnali officio ad
 quiescentiū fuisset[us] egressi, ceteris exeuntib[us], famina illa
 introire volens in ipso limine osedit: ibiq[ue] coram oib[us] stupore
 quodam oppressa parumper obticuit. At deinde erumpente
 ex oib[us] pedum ungrib[us] aliquanto sanguine, ad se reversa ma-
 nu circumstantib[us] porrexit, erectaq[ue] in pedes ad sepulchrū
 martyri ambulare cepit. Quo cum p[er]venisset, ad orationē
 coram altari prosternit[ur] ibiq[ue] tam diu laudib[us]q[ue] hymn[is]q[ue] quoad usq[ue]
 exultantib[us] atq[ue] mirantib[us] multitudo Deū laudans devotissime cantabat complere.

c. et de s. Albani

p[er]fecta

p[er] visionē iasta
pedire

D.

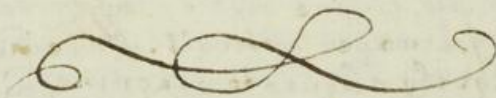
in festo s. Her-
metis sanatur

Quo finito sana surrexit, sed in patriam ulterius redire noluit.
Merito igitur miraculum istud Beato Hermeti adscribitur
cuius die natalitio, et sub eius reliquiis gestum esse constat.
Sed nequaquam sanctissimi Martyres Marcellinus et
Petrus eiusdem operis exortes esse possunt, in quorum Ba-
silica patratus est, et quos ipsa, quae curata est femina
toto peregrinationis suae tempore, ut se adiuvarent
semper invocavit.

CAPVT XXVII

^{94.} *Epilogus de* **H**ae sunt quae de innumeris Sanctorum vir-
veritate scrip- tutibus, aut à nobis visa, aut fidelium veraciter relatione
torum comperta, literis ac memoria mandare decrevimus,
quae Christi amatoribus, ac Martyrum eius veneratoribus ad
legendum grata fore o ambigo: quoniam nihil eis
videtur impossibile, quod ut fiat Deo omnipotenti
placeat. Incredulis autem, ac Satorum gloria de-
rogantibus, quia fastidiosa esse o dubito, ne omnino
legere non velint, suadendum censeo: ne forte vi-
tate nostri sermonis offensi, blasphemiam, et in-
videntiam devitare o valeant, ac sic Deum, et
proximum, quos amare iubentur se odisse declarent.

FINIS

HISTORIA
S.S. MARTYRUM
MARCELLINI & PETRI

Per Eginhardum Carmine Jambico
conscrip̃ta.

96
71

1. **E**rat quidam exorcista ^{Rome} Petrus nomine: ^{p. Petrus spica.}
^{hinc ceditur}

Qui doctrinam magni Petri secutus Apostoli
Veram fidem Jesu Christi predicavit gentibus
Malignorum adiutor fuit iste Daemoni,
Atq; atros verbo potens efugabat spiritus
Perq; signum Sancta Crucis agros sanos fecerat
Quem Pagani comprehensum duris nequius vinculis
Ac per multa laniatum tormentorum genera
Ad extremum tenebroso manciparunt carceri:
Imprudenter arbitrati quod per artus corporis
Pena inflicta praevaleret Christi fidem valere.

Sed cor caelo fixum manens nescit flagris cedere.

^{Qui} custos deputatus praefuit Arthemio

^{+caligosi} Qui reorum turbam diris constringebat vinculis,
^{+tenebris} Atq; claustrat ~~caecos~~ servabat ergastuli

Erat, cui chara valde nata virgo nomine

Quae invasa pro feroci vexabatur Damone

Et paterna saeva pena cruciabat pectora.

2. Quod cum Petrus comperisset, compellat Arthemium
Morans simul et exhortans Christi miles inclutus
Mercede sancta fide, ut salutem filiae:

*imò Paula, alias
Paulina

Deum

Suadet Arthemio
fidem alii, ut fi-
liā a Damone li-
beret,

Deum dixit crede Christū, qui creavit omnia
Qui cælum terrāq; sua continet in dextera
Et qui mihi potentatū protegit quod possidet.
Hæc beato proferente Petro Xti famulo,
Custos ille tenebrosi carceris Arthemio
Alura dicta contra refert, sed eadem frivola:
Non est, inquit, verū Petre, neq; verū simile,
Meam tu possis Christo, ut salvare filiam
Qui nullum exhibet suis solamen cultorib;:
Ferret, puto, si valeret opem suis famulis.
Sed hoc illū non valere produnt illa verba
Qua tu dudum propter ipsum tolerando deficiis.
Ad hæc Petrus lato vultū pauca verba referens
Christū, inquit, confitemur et in ipsū credimus,
Qui est solus sæculorū salvator et Dominus,
Ipse valet quidquid sibi placuerit facere
Tam cælū, terrāq; potens, quam et Ponti fluctib;
Cui servit totū suis cælum cū syderib;
Ille potest quancūq; ^{sibi} placet solvere
Duros nexū catenarū, quib; vinctus teneor
Et de cunctis tormentorū pœnis tutū reddere.
Sed meum credo, quod nolis impedire bravū,
Quin peccatis depurgatū pervenire facias
Per tormenta passionis ad perennē gloriam.
Vellem tamen S. Arthemio faceres periculum
Verum sciet, anne falsum, quod de Xto credim;
Quodq; illum tam potentē omnes esse dicim;
3. Ad hæc antri carceralis custos nonnū credul;
Fiat, ait, quod hortaris, Rodieq; clareat,
Valeat quid Xti tuis, quem me rogas credere;
En ego nunc tuis vinclis superaddā vinula,
Teq; ipsū tenebroso clausū linquā carcere

actū vinctū et clausū

atq;

Atq; antri postes seris stringam firmiorib;
 Si te tantis innodatu liberarit nexib;
 Christo Vester, ac solutu sospitem reddiderit:
 Credam illum, atq; seu colam sine dubio:
 Ea tamen ratione si redemptam videro
 Ipsò Christo faciente, meam charā filiam
 Ab illig dominatu, quo vexatur Damonis.
 Tunc subridens, fortis ille Petri Christi famulo,
 Fides, ait, imbecilla confirmari poterit,
 Si quæ verbis promissisti, factis adimpleveris,
 Meg; humana sine ope, atq; adminiculo,
 Isto tetro quo includor liberatu carcere
 Domus tua limen pede penetrasse videris:
 Et non tantu contemplatu, sed palmaru tactib;
 Explorando comprobabis, ipsu tibi assistere,
 Quem inclusum dimisisti tenebroso in carcere.
 Ad hæc verba crebro caput agitans Arthemig,
 Et non credens Deum posse tanta bona facere
 Tali Petro seruo Christi respondet affamine:
 Homo inquit mente capto, aliena loqueris
 Quod ex multis audivisse reor passionib;
 Quas tu diu propter sectam Christianam sustines.
 4. Ista, dixit, et abscessit, seq; domum contulit,
 Coniugiq; cuncta sua cognomento Candida
 Valde stupens atq; mirans dicta Petri retulit:
 Cui coniux dubitanti, corde fatur credulo,
 Se mirari quod infanū voluisset dicere
 Quem auisset hospitalem ^{sibi filia} nunc promittere:
 Nec hoc diu differendu esse quod promiserat,
 Sed presenti se facturū fateretur tempore,
 Et quod dixit ac profundis, hodie clarescere.
 Ille verò contra nitens, uxorem increpitat

se ad ejus ades
venturū dicit

id. dum Arthemig
uxori narrat,

Cur his

Cūr his verbis fidem daret: et appellat fatuam
Quia Christū Deū Petri tam potentem crederet.
Non est, ait, Numen ullum, sed nec ipse Jupiter
Quod eundem sic conclusum possit vinculis solvere,
Vel ex antri petro lacu liberum dimittere.
Illa Petri verbis credens quibz se promiserat
Per virtutem Jesu Christi mira posse facere,
Tali sibi resistentem repulit elogio:

Hoc est, inquit, ^{quod} laugebit dei sui gloriam,
Cum per illū erit factū quod pati nequeunt,
Illa magna, quae a nobis nunc coluntur, Numina.

5. Haec dum simul ac vicissim alternando conferunt,

Supervnit cum cruce
in manu

Atqz solis orbe merso, stella noctem proferunt:
Ecce Petrus, ut promisit, adest admirantibz,
Signum crucis manū gestans, veste fulgens candida:
Seqz verum Christi servum, et non falsum aliquid;
Esse monstrat, dum multorum contrectati manibz.

Hæc cernentem stupor ingens arripit Arthemium:

Atqz ^{Petri} sine mora pedibz advolvitur,
Deum solum verū Christū magnis clamans vocibz.

Hoc est coniunx, hoc et cuncta consonat familia
Esse nullū, nisi Christū, rerū potentissimum,
Quem Beatus prædicasset Petrus, atqz coleret;
In adventū cuius ipsum, quod eorum filiam
Diu male possidendo, vexabat dæmonium

et filiā liberat:

Fugit statim, et invito dei virū prædicat,
Vt in alto malum atrox audiret aëre:
Virgo, dicens, Christi Petre in te manens pepulit
Me de illa, quam tenebam usqz modo virgine.

6. Haec dum Petro faciente per virtutē spiritibz

accurrentes plures
utiqz secus

Fama velox per vicina statim loca volitans,
Multos valde congregavit viros atqz feminas.
Nam non minus quam trecenti convenere masculi,
Mulierū quoqz maior numerus confluxerat:

Simul

Simul omnes admirantes sanctam Christi gloriam
Etenim cernebant, cuncti, quod in Christi nomine
Omnes morbi sanarentur per supernam gratiam
Perq; sacra Petri iussa pellerentur Damones.
Et videntes corde puro capere desiderant

Fidem Christi salutare: simul atq; flagitant,
Ut in sacri mererentur unda fontis ablu.

Huc statim vocante Petro venit Christi famulus
Magnus Martyr et confessor Marcellinus Presbyter
Ut novellum confirmaret baptismate populum.

baptizat f. Marcell.

Quo dum essent adimpleta competentis ordine,
Nunti Dei quater deni dies evoluti sunt
Per quos sancti nova gentis natione roborant:
Ut in Christo permanentes creaturas colere,
Nolint, vitam neq; istam velut magni quidpiam
Amplectantur: imo velint propter ipsum perdere.

7. His exactis, adest sacri missi lictor iudicis
Iubens omnes qui fuissent Petro clausi carcere,
Ad conspectum nocte prima arbitri assistere.
Quod ex templo cum audisset atrii custos carceris
Blandis vinctos, qui aderant vocibus alloquitur,
Frent cuncti, quoq; versum vellet quisq; pergere:
Qui ad palmam, inquit Regni pervenire cogitat,
Ille meum ad sereni iudicis praesentiam
Paras ibi subituro pergere non hesitet.

Arthemio vinctos
liberat

Si quis vero nondum vitam mundialem spernere
Valet, atq; tormentorum est pavore teritus,
Eat liber, quo voluntas illum sua tulerit.

Ecce autem iudex primo noctis Gallicinio
Surgit vigil, ac furenti voce iubet noxios
Suis oes alligatos exhiberi visibus.

Huius praesto tenebrosi Custos adstans carceris,
Petro ait, exorcista, quem puniri iusseras
Per virtutem sui Christi cunctos vinctos solverat,
Et catenis absolutos, ire iussit liberos.

fpse

Ipse tamen Marcellinum quendam secum retinens,
In qua semel ^{missus} erat, permanens custodia.

et plumbatis ~~caeditur~~ ^{caeditur} Haec dicente furibundus imperat Vicarius
Plumbo casum atque vinctum carceris Arthemium
In obscuram atque arctam recipi custodiam.

8. Sanctos vero Marcellinum, atque Petrum Martyres,
Vacantur ad iudicium
Sancti Quastionem habiturus de illorum actibus,
Suo iubet sacro iudex tribunali assistere.
Quos, ut torvis coram stantes conficere vultibus
Blandis primo compellendos arbitratur vocibus,
Ut eorum permutaret, mentium propositum
Pena dixit, vos minore plecti posse dicere
Nisi cunctos criminosos, qui vobiscum carceris
Antro clausi tenebantur, effugisse ~~carcerem~~ ^{carcerem},
Et hoc factum vestro nossem Christiano dogmate
Per quod male miserum mentibus illuditis
Fascinantes, ac fallentes magis versutis.

Marcellinus respondet Cui magnus Christi martyr Marcellinus Presbyter
objurganti Forti pectus pietatis plenum gerens spiritum
Paucis quidem, sed non parva verba contra reddidit:
Non est inquit, criminosus, nec dicendus noxius,
Qui omisso Paganismo, Christo caput credere,
Atque illi sana mente serviendum iudicat.

et casus pugnis Haec qui facit Dei summi filius vocabitur
Et a cunctis peccatorum absolutus sordibus,
Vere esse, quod vocatur, Deo dante visitur.

Haec dicente Marcellinum imperat minaciter
Sacro iudex sub duorum pugnis casum subici
Et in locum omni luce qui careret proici:
In quo vitrum super humum fecit fractum fragile.

sternitur super vitri
fragmina Ac desuper assertore veri, nudum sternitur,
Atque vinctum volutari illis in fragminibus,
Omni victum abstinere Christi iubens famulum:
Ut his panis enecatus interiret properare,

Cui

- 74
- Marcellini & Petri
- Cui fidem extorquere se non posse viderat.
9. Tum deinde Petrum videns talibus alloquitur:
Nolo inquit arbitreris iterum equaleo
Te torquendum, vel ignitis exurendum fauulis
Imo noris, quod nectendo nodis fortioribus,
Stipibusq; alligatus huc stabis crastina
Ac ferarum laniatum vitam brevi finies;
Tum beatus respondendo Petrus forti pectore
Iram volens contumacis concitare iudicis,
Tali voce savientem provocat insaniam:
Cum serens vociteris miror validissime
Cur tam petro vultu geras obscuratum nubilo,
Ut mensura pervidere propriam non valeas;
Esse namq; te mortalem universi novimus,
Et tu velut quiddam magnum in te vigenis lateas,
Grandes poenas minitaris Christiano populo,
Stulta nimis ac feroci confidens audacia
Immortalem Christi fidem de credentium cordibus
Ex turbare unquam posse panis temporalibus:
Sacerdotem quidem Christi, quem rogare poteras
Ut pro tuis exorares plurimis excessibus
Pugnis casum atq; vinculum mancipasti carceri:
De quo tamen tristi facto vero lato gaudio,
Magnus ille Martyr Christi modo nihil querit:
Immo rerum conditori dignas refert gratias.
His auditis, offeratq; tormentorum arbiter
Petrum iubet catenarum comprehensum pondere
Oneratum in obscuram recipi custodiam:
Et in cippo furibundus precipit archissimo
Plantas simul atq; crura pretiosi Martyris
Ne abire provokaret, includendo comprimere.
10. Sed cum essent isto modo separati martyres
Celso missus visitator coeli venit culmine
Ad beatum Christi testem consolandum Angelus;

Petrus quoque ju-
vicem objurgat,

et vinculis traditur
in carcerem,

unde abrumq; eva-
cit Angelus,

Luci

Qui sum sanctū invenisset vitro superpositū
 Marcellinum sine veste nudo vinctū corpore
 Christo Deo supplicante, sicut erat solitus
 Solvit statim et opertū indumentis propriis
 Quoq; versū præcedentem se sequendū imperat
 Eo dicens perduendū, ubi Petrus fuerat.
 Cumq; esset ibi ventū verū Dei nuntius
 Petro statim absoluto Marcellino præcipit,
 Ut se ambo præcedente sequente pariter
 Quem sequentes intraverunt domū quandā subito
 In qua erat congregatus Christianus populus
 Qui per ipsos ad divinam doctrinam pervenerat,
 Tum præcepit ille magis Angelis Martyribus
 Ut catervam congregatam confirmare studeant,
 Per septena proximorū dierū volumina:
 Ac tum demū savienti se tyranno proferant,
 Ostendantq; parū posse illis potentiam
 Contra Dei continentis cuncta providentiam.
 11. Tum sequenti luce iussit Iudex crudelissimū
 Ut ministri visitarent loca, quibus Martyres,
 Clausos simul et ligatos, custodiri iusserat;
 Cumq; ibi non repertos, referentes dicerent,
 Ire iussit, et adduci una cum Arthemio,
 Eius quoq; mulierem cognomento candidam,
 Atq; natam eorundē nuncupatā virginem
 De qua Petrus exorcista Daemonem expulerat,
 Et purgatam Regi Christo credulam reddiderat.
 Hos adductos ille truci intuitu oculo
 Dūs iussit imo Petris, ut litarent larvulis
 Atq; sacram Christi fidem abnegando liquerent.
 Et cum nocte pervigisset imperata facere,
 Iussit sax in ingenti ruderū congerie,
 More pressi noxiorū necarent pariter.
 Qui cum vincti dicerent viam per Aureliam
 Vident simul Marcellinum, atq; Petrū Martyres,
 Et cum eis multam valde populi frequentiam.
 Quibus

ut baptizatos confirmant;

capite damnaali Ar-
 themio, Candida et
 filia.

interfuit epigla
celebrata a f. Mar-
cellino.

Quibus visis profugisse tremefactos asserunt,
Qui beatos confessores catenarum pondere
Bravgravatos ac depressos puniendos traxerant.
Quos ut pii fugientes turba vidit populi,
Præcurrendo festinavit, prævenire pavidos:
Ac muliere cor furentium verbis caput mitibus
Sed non valens, quod volebat pia plebs perficere,
Loro fixos retentavit, donec Christi famulus
Marcellinus obtulisset, salutarem hostiam.
Nam in specu, quo futura sperabatur passio,
Martyr Christi celebravit missarum sollemnia:
Quæis completis, abscesserunt, quos abire iusserat.

12. Tum conversi Marcellinus atque Petrus Martyres

Ambo simul perfidorum alloquuntur populum,
Atque tali furibundos compellabant famine:

En vidistis quod in nostra ditione fuerat,
Ut vos modo quo vellemus, valeremus laedere,
Et quos vinctos tenebatis, vi ereptos tollere;
Sed hoc nosse Christiana fecit patientia
Quam suorum ferendo famulorum sensibus,
Suo miles ac modestos, Christo facit munere.
Et nunquidem nos, superna suffragante gratia,
Hinc abire poteramus, si hoc ferret animus.
Vos contra quid possitis, tandem palam dicite.

Tum frendentes, ac frementes Satana Satellites
Primo ipsum quem trahebant, trucidant Arthemium, Pater decollatur
Ense duro ferientes effecerunt Martyrem:
Cuius nec coniunxerunt coniugem ac filiam. uor et filia facis
Quas per Cryptæ liminare præceptis datos obruunt, obruuntur
Saxis simul, atque magnis arenarum molibus.

13. Tum beatos assertores veritatis alligant

Marcellinum atque Petrum avidos Martyrum:

Annectuntque catenatos arborum stipitibus,

Donec

*S. Marcellinus et Petrus
Adducti in silvam
nigram.*

Donec Petro nuntiarent tormentorum arbitro,
Atque ipso comperirent, decernente iudice
Quali morte magni forent consumendi martyres.
Qui cum cuncta cognovisset gesta, quaque iusserat,
Nigram iubet intra silvam sanctos duci martyres,
Et inibi capitalem capere sententiam.
Quo cum eos deduxissent Saxonum satellites
Illi lati, et alacres, laudantesque Dominum
Locum suae passionis largiore faciunt:
Nam et spinas atque vepres evellebant manibus
Ipsi suis, ut purgando terram puram redderent,
Sacrum erat, quae illorum exceptura sanguinem.

plectuntur capite

Tunc orantes, atque pacis sibi sanctos osculum,
Genum flexo percussore patienter perferunt,
Ac proiecta gravi petunt caeli carnis sarcina.
Quorum ipse qui eosdem magnos Christi martyres
Ferro insus ingulavit se vidisse fasque est,
Carnis vinclis absolutos evolasse iuribus
Forma quasi virginali textos veste fulgida
Auro quoque radiantes, ac gemant lumine
Ab angelis in caelum Angelorum coruscantem circumdatos agmine
Deducti Latabundos cum imensa lucis affluentia
Supra cuncta penetrando celsa mundi sydera
Sublevatos ad aeterna, caeli regna scandere.

*ab angelis in caelum
Deducti*

*14. a Lucilla et Fir-
mina sepeliuntur*

Duae quaedam referuntur Romae natae feminae
Una dicta est Lucilla, Firminaque altera
Veram puris retinentes Christi fidem cordibus
Luce propinqua ter Beati Martyris Tiburtij
Ad illius sacrosanctum assidentes tumulum
Deo gratas vigilando lucebant excubias.
Quibus ipse cum beatis semet comitantibus
Marcellino atque Petro, manifeste retulit,
Per soporē ubi sacra iacuibent corpora,
Eorundem electorum: atque simul admonet,

ut cunctes

Ut cunctes absq; mora, illa statim auferant
 Et in crypta suum propè curgent corpq; ponere.
 Quae praeceptis obsequentes, Nigra sylvâ adveniunt,
 Sublatosq; beatorum inde portant cineres
 Et in freu seponentes, iusso loco tumultant.
 Quas ad ista peragenda adiuvisse referunt,
 Duos quosdam de sacra sedis apostolica
 Clericis, quos ordo sacer nominat Acolythos.
 15. Haec ut gesta referunt, retulisse asserunt
 Illum ipsum, qui eodém interemit martyres,
 Et ab illo didicisse Damasum Pontificem
 Cum aetate puerili per eadem tempora
 Sub Magistro ministraret, et ad magnū cresceret,
 Perit culmen, tunc Romae lector in Ecclesia.
 Post haec cuncta memorasse, ac mandasse literis,
 Cum illig almae sedis obtineret apicem
 Et in tota principatū polleret Ecclesia.
 Ille autem qui beatos Martyres percusserat,
 Sorotheco cognomento, per divinā gratiam
 Ad baptismi sacramentū pervenisse dicit.
 Sacram sedem tunc regente Julio Pontifice
 Publicam simul puramq; gessit penitentiam:
 Atq; morū probitate consequi promeruit
 Sempiterni salvatoris salutarem gratiam
 Per illorū quos percussit Beatorū Martyrū
 Nunc et semper memoranda mirā patientiam.
 Qui de mundi triumphantes principe Diabolo,
 In supernis collocati semper gaudent sedib;
 Coram Christo per aeterna saeculorū saecula.

Martyrium à
 J. Damaso Papa
 Descriptum.

FINIS

(Hymnus)

Auctore B. Zabano Abbate Fuldensi, dein
Archiepiscopo Moguntino.

Claras laudes ac salubres, posco fratres, dicite,
quas proferre cogit apte nunc sanctorum gloria:
o victores gloriosi his omne laudibus.

Quot virtute Regis almi fortes vidi martyres,
Marcellinus atq. Petrus jam vicerunt saeculum.
o victores gloriosi &c.

Quos ante nobis et regina Roma quondam ~~tulit~~^{misit},
Ipsa misit ad supernum Regis Christi solium.
o victores &c.

Corcista Petrus erat, Marcellinus presbyter,
Plebem sacram convocantes, ambo Christo preparant.

Verbo curant, ac medelam aegris praebeant utribus,
Et insanis foras arcent nim horrendam demonis.

Qui torquentur, easi flagris, exarantur unguibus.
Vincli rebo hi catenis includuntur carcere:

Nam in cippo Petrus arcto, Marcellinus crustalis
fracti vtri decubando, toto nudus corpore.

Iudei ater, quos serenus certat pœnis vincere,
Illi laudes valde dignas Christo Regi personant.

Qui de calis misit ipsis mox solamen angeli,
ut de vinclis liberali, quoquo vellent, pergerent.

Ipsi vero roborati, confortati martyres,
Post sereno jam parati praesentari properant.

Tunc serenus turbulentus, valde iratus praecipit,
ut in silva fracti foras truncarentur candida.

Quo profecti gratulantes celsa scandunt fidera,
Laudes illic sempiternas Christo dicant Principi,
Hoc Hymnistæ carmen offert pauper vobis, Martyres,
Quatecunq; sit, tenete; servus vester obtulit.
O Victores gloriosi, his orate laudibus.

120
102
77

De Occultatione SS. Reliquiarum
earundemq; reproductione

Per Rmum S. Leonardum Abbatem
Seeligenstadiensē facta Ao 1637.

103

78

Quos Eginkarde tuus Romā tulit ante Minister
Divos Theutonios ut colerentur agris,
Extulit hos iterum tenebris oblivio ne quā
Meroat, et has aras posthuma norit opes.
Providus Æthereæ Leonardus pignora gaza
Abdiderat tacito quæ pig ipse specū
Scilicet abdiderat rursus ne lipsana Divum
Lueis sacrum abstuleras Ethnica Roma caput:
Luderet Hæreticis, sceleratq; spargeret ossa
Forsan aquis, forsā illa ferenda focis
Sic modo Liborium, Mystæ Turonidis ossa
Sic pig, heu gemina sorbuit amnis aquæ:
At pig Abbatis scelere prævenerat ardor
Jamq; habet Exuvias Martyr uterq; suas.
Prima Eginkarde tibi, laus altera sit Leonardo
Quas tulit hic nobis, retulit alter opes.

Lusit officiose Rm Rm
S. Joēs Reinhardus Marx canon:

ad S. Virg: in monte Francofurti

Notula Qualiter Reliquia S. S. Patronorum
nostrorum Marcellini & Petri M. M. nec non
quorundam aliorum S. S. quæ totis quinq; annis
recondita sub terra in turri Angelica iacuerunt
Lustrata sint et elevata de terra atq; novis sacis
tam lineis quam seriis inclusæ, demum duabus in tumulis
scrinario opere factis in Summa Ara Ao 1637
collocata.

Per R. D. Leonardum Abbatem Seligenstadiense.
Visitata sunt prima Januarij Ao 1637 in sacello Ab-
batiali sacra reliquia SS. Marcellini et Petri M. M.
nec non aliorum SS. Patronorum Prothi et Hyacinthi
Marij, Martha, Audifacis, et Abachum, quæ in
maiori tumba summi altaris habens aservata, et per
5 annos persecutionis Svedica, quæ cepit anno 1631
subito, et tumultuarie sub terra, in turri organica ab-
scondita fuerunt; idq. in presentia R. Di. I. Leonardi
Abbatis, R. Leonardus Waltz superioris, R. Jo. Lem-
mely Cellerarij R. Di. Theodori Colchon Canonici
B. Mariae ad grad. Mguntia. R. Marcellini
Bridorii Parochi in Brixfalburg. R. Augustini
Denten, et J. Joachimi Wolber Diaconi, Conventua-
lumq. Monij Seligenstadiensis. Sicq. novis sauis
tam lineis quam sericis inclusa deposita sunt, in 2
Tumbis affabre paratis, et de auratis, eo ut sequitur modo.

PRIMA Tumba
In sauo signato Numero 1° reperti sunt Ao 1637
per Leonardum Abbatem ingentes pulveres cum ossib. par-
vis mixti copiosis aureis filis, cum duab. sedis perga-
mancis, in quar. priori sequentia continebant verba
antiquo exarata charactere. Corpora SS. Mar-
cellini & Petri. In posteriori hæc erat inscri-
ptio. Reliq. cineres veros in inferiori sarcophago.
Inventa quoq. inter cineres diversa odoramenta.
Sub Numero 2° sauo continet diversa ossa parvula
Item dentes, et alias humani corporis particulas, cum
copiosis cinerib. sacris, quib. imixta quoq. erant diversa
fila aurea. Sequens autem erat in pergamento inserta
sedula. Hæc sunt reliquia in superiori capsâ inventa.

In sacco Numero 3to signato inventa sunt in eo collo-
cata reliquia cum sequenti sceda pergamena inscriptione.
Reliquia in superiori capsula inventa. Erant autem
diversa vestimenta multis ossibus sacris imixta, nec non duabus
clavibus aereis.

Præfens sacco Numerum 4to signatu gestans syndones et
vestimentorum partes diversas continet, in quibus videntur fuisse
involuta 33ra Marti Marcellini et Petri corpora
vel certe sudor sanguineque abstersi, de quo scribit Eginhardus
in suis libris de Translatione duorum Satorum.

4to sacco Numero 5to signato continet hanc inscrip-
tionem. Hæ sunt Reliquia in sacro Sarcophago
inventæ. Et sunt in eo multa vestimentorum partes ob
diuturnitatem temporum corruptioni proxima.

Tumba Secunda.

Número 3do signata continet Satorum Brothii et Hyacin-
thi, Mary, Martha et Audifaxis quantum coniecere
licet sacras exuvias, Nam ita separata ab antiquis sunt in-
venta.

In sacco igitur sub Numero Sexto hæc est inventa inscrip-
tio. Hæ sunt Reliquia in rufo scrinio inventa. Neque
deplorandum est: addita fuerint nomina. sunt autem in
eo copiosi cineres, et plurima ossa.

Sacco sub Numero 7mo nullo caractere, seu sceda est
ornato, sed tantum continet meros pulveres, mixtos nonnullis
sacris ossibus.

In sacco signato Numero 8° continente præclara ossa, quæ
videntur passa combustionem, verum nulla inscriptio inventa.
Continet sacco Num: 9 signato ossa etiam sacra sed nulla in-
scriptione nobilitate. Et quia in novissima occultatione sacco
antiquus partim ob humiditatem, partim ob vetustatem

confractis fuit, sacris cineribus nonnihil arenae immisceri
contigit, quae absq; irreverentia & potuit separari.

Haec posteris loco informationis servi-
ent.

CATALOGVS

Sive Series Abbatum Monrij
S.S. MARCELLINI & PETRI

in Seligenstadt

Ex antiquissimis scripturarum monumentis eruto
labore et studio J. Leonardi Colchon Abbatis
Monrij eiusdem.

Einhardus sive Eginhardus Caroli Magni
quondam Cellaris et Ludovici pii Imperatoris fidelis
Consiliaris Monrij Seligenstadiensis fundator mortua
coniuge monachum induit, et imū abbatem egit circa
annum Christi 829, Interfuit Einhardus Abbas Ao 848
Concilio Moguntia congregato per Archiepiscopum Rhabanū
contra quendam Godeschaleum Presbyterū haeticum
qui condemnatus est. Moritur sub Lothario Imperatore.

Ratlaicus Eginhardi successor praefuit tempore
Lotharii Ao 851 cuius Epitaphium a Rhabano Mauro
Fuldensi Abbate, postmodū Archiep̃po Moguntino conscri-
ptum extat

Syboldus rexit Abbatem sub Carolo Crasso Im-
peratore circa annū xti 880

Burchardus Interfuit Synodo Triburiensi anno
xti 896 fideiione 14.

Joannes praefuit sub anno 930.

Otto imo vixit circa annū dñi 970

Beringerg obiit anno xti 1019 Non: Maij hic Villam
Adinstriū Monasterio comparavit.

105

80

Otto 2us rexit Abbatiam Ao xpi 1045

Huius successores per annos 155 iniuria temporum
et conflagratione Ecclesie et Chartarum quae saeculo 12
auditis intercederunt: Sub quo spatio Synodus in hoc Mon-
rio ab Aribone Moguntinensi Archi Epopo celebra-
ta fuit. Ao xpi 1023

Godefridus 1us rexit Abbatiam sub Ao dni 1200
Gebeno Abbatiam Scti Albani Moguntinensem
una cum Seligenstadiensi simul administravit sub Ao 1219

Starwardus 1us vixit sub Ao Incarnati verbi 1221

Godefridus 2us Abbatiam gubernavit Ao dni 1230

Arnoldus Brasfuit Ao Dominica Incarnacionis 1247.

Starwardus 2us rexit Monrium sub annis 1253 et 12
64. Hic fundavit Vicariam in summa Aede Moguntia
cuius collatio et provisio spectat perpetuo ad Abbate Seligen-
stadiensem facta Ecclesia in Hukeim, cum oibz appendi-
ciis suis. Contra incorporata est Abbatia Parochia
Seligen: per Gerardum Archi Epum Moguntinum Ao 1255.

Hermannus sedit sub annis 1266 et 1268.

Conradus Archimandritam egit Ao 1278.

Godefridus 3us legitur rexisse Abbatiam eodem Ao
1278 quo predecessor e vivis excessisse videtur.

Henricus gubernavit Ecclesia Seligenstadiensem Ao
1285 subincorporata est Abbatia Seligenstadiensi
per Gerardum eius nominis ii Archi Epum Moguntinum
per Germaniam sacri imperii Archi Cancellarium Ecclesia
parochialis in Exmuthim Ao xpi 1294.

Theodoricus in Abbatem An. 1300 egit.

Godefridus 4to praefuit An. salutis 1308.

Walpertus in Administravit Abbatiam An. 1310.

Theodoricus 2do Vixit sub An. 1312

Walpertus 2do reperit administrasse Abbatiam An. 1318

Thilmannus in rexit An. x^{ti} 1324

Petrus 1mo regimen Abbatiae habuit An. 1326

Thilmannus 2do praesedit An. ab incarnatione Dⁿⁱ 1326, quo itidem tempore et anno Mathias S^{cto} Moguntinensis sedis Arch^{ep}o Parochiam in Arllgouurw et M^{ris} Selbouch olim Willmoath suam incorporavit Abbatiae seligenst: 3° Kalend: Octob^{ris} coadunata quor^{um} Altaria S^{cto} Crucis et S. Valentini in e^{cl}ia parochiali Seligenst: An. x^{ti} 1330.

Petrus 2do Sedit An. x^{ti} 1343. Hic impetravit Confirmacione incorporationis factae parochialis e^{cl}iae in Arllgouurw ab Henrico Moguntinensi Arch^{ep}o An. 1349

Guntramus in morit^{ur} An. 1352.

Cuno in eodem anno 1352

Petrus 3to praefuit An. 1354

Guntramus 2do Vixit An. 1355

Solmarius Abbatia gubernari gessit. An. x^{ti} 1383.

Wintherus praesedit Monrio An. Dⁿⁱ 1397 sub eo incorporatae sunt Parochiales in Cronburch et Hock^{er} Witt Abbatiae Seligen: Per Bonifacium papam An. pontificatus sui 7mo quas incorporaciones vidit, laudavit et approbavit ad instantiam et preces conventus Seligenst: Joannes 3. S^{edis} Moguntinae Arch^{ep}o existens in campis prop^{ter} Francofordia ipsa die S^{an}cti Sergii et Balbi An. Dⁿⁱ 1400.

Lumpho sedit Ao xti 1403
Cuno 2do de Belwardfciurb reperiit rexisse
sub annis 1422 et 1442 sub quo anno xti 1422
celebratu fuit Capitulu provinciale in canobio 3 Maij.
Hic etiam abbas renovari fecit Jurisdictionalia Villa nos-
tra in Nidru & Zimfciur Ao 1449.

Reinhardus a Mosburi prae fuit sub anno 14
58, Hic impellente Scta Moguntina Ecclesia Archiep'o
Diethero, qui clerum, et Monasteria sollicite reformavit
se et Monasterium Seligenstadiense Ao 1481 per
Rdm G. Jacobum Stegh constitutu Administratorem
Monrij usq; ad obitu Reinhardi qui contigit anno
Christi 1483 Subiecit Unioni Bursfeldensi et
reformaoni eig. Quo mortuo Abbas Stephanus Scti Pauli
in Traiecto tanquam Visitor curam et regimen Monrij
sumpsit vel ipse G. Stegh perrexit usq; ad electionem
novi Abbatis.

Joannes 2do a Colubaißby Abbas Monrij Spon-
heimensis post obitu Reinhardi Ao 1483 die 17 Men-
sis Julij consensu et voluntate Rmi Dni Alberti
Administratoris Moguntinen: ad Abbatiam Seligensta:
translato fuit, Hic Monrij reformavit multaq; bona
ei praestitit. Concessit ipsi Innocentij Papa Ao
Incarnationis Dnicae 1490 Pontificatus sui anno 6to
quatenus parochias Seligenstad et Stork Stadt defici-
entib; religiosis possit et valeat per Presbyteros saecula-
res ad nutu eig amovibiles regi et gubernari. Praefuit
Joannes annis 12. obiit Ao 1495

THOMAS Electus Abbas Ao 1495 praefuit annis 14 mor-
tuo anno 1509 4 Id: Januarij sub quo anno 1496 Dnica
4ta post Pascha Capitulu provinciale celebratu fuit.

Marcellinus in Abbatem electus est Ao 1509 prae-
fuit annis 9 obiit Ao 1518 6 Idus Augusti.

82

Georgius Eligitur Abbas Ao xti 1518 sedit annis
7. & vivis excessit 6 Non:bris sub hoc Rm^o Alberto
Archiep^o Moguntino incorporationem Ecclesiae Baroibialis
S^{ti} Nicolai in Minori C^{ro}st^uburg^u facta Abbatia
Seligensstad: per seone Pontificem ob certas causas, denuo
approbavit, et confirmavit. Ao 1519.

Ludovicus Abbas electus est Ao xti 1525 rexit
annis 6 obiit Ao 1531. 9 Kal: Februarij.

Hugo Electus Ao 1531 praefuit Anno Vno, obiit obiit
1532 6to Kal: Martij.

Nicolaus 19 Sufficit in locum defuncti Hugonis
Ao 1532 rexit annis 4. obiit 1537. 14 Kalend: Febr:

Ignatius Electus Ao 1537. sedit annis ii, mensib^{us} 4,
dieb^{us} 9, obiit an: 1548 6 Kal: Junij

Paulus succedit in locum Ignatij Ao 1548 praefuit
annis 9. Mortalib^{us} valedixit Ao 1557 pridie Id^{us} Febr:

PAULUS Abbas constituit Ao xti 1557. sedit
annis 33. Obiit Ao 1590. 6 Kalend: Januarij. Hic aedifi-
cavit Molendinu a fundamentis ex solido lapide.

Joannes 319 Electus Abbas Ao 1591 rexit annis 9
obiit 1599 Idib^{us} Februarij.

Martinus suscepit regimen, et gubernacula Abbatia
Ao 1599 rexit annis 26 per Visitatores Congregationis
Bursfelden: Ao 1621 consentiente Illmo Principe
Joanne Svicardo Archi Ep^o Moguntino datus est
illi coadiutor. Excessit autem & vivis Ao 1625
ipso S. Martini Epⁱ Festo.

Joannes Jacobus Coadiutor constitutus Ao 1621
om opera adhibuit primitus ut collapsa non nihil disci-
plinam restitueret, quod et fecit. Cum vero Ao 1625
invadente contagiosa lue Monrij charitate fervens
frequentis infirmos aceedit, corripit ipse et huius
subtrahit eodem anno 1625, 25bris quem subse-
cutus est altero mense Martino Abbas uti supra dictum
est.

Leonardus Imo Monry S. Trudonis in Hasbania
professus, ex priore Ruig Lori Abbas eligitur ipso festo
Præsentationis B. Mariae Virg: Ao xti 1625, qui acce-
pta confirmatione sua Jmo Principe Electore Archieppo
Moguntino Joanne Svicardo; Undecima Januarij
Anni 1626 Mung Benedictionis Abbatialis cum
Pontificali solenni ritu de manu Rmi Dni Ambro-
sij Missiensis Eppi Suffraganei in sacra arde S. B. Soci-
etatis Jesu Moguntia suscepit. Ao 42 voto S. B.
Capituli annalis in præsidentem principalem Congregationis
Bursfeldensis electus. excepit e vivis Ao Dni 1653
in Vigilia S. Andreae Apli.

Leonardus 2us Electus Abbas Ao xti 1653. 30 Iobris

Nicolaus 2us in Abbatiali dignitate succedit Leonar-
do Ao 1666 ac post cum 8 annis onus abbatiale tulisset
illud resignavit.

Franciscus post resignationem Nicolai succedit Ao 1674
10 Aprilis 3tio die post confirmatus Moguntia: benedictus
eodem anno 16 Septembris, NB hic facta ecclesia
renovata, murum ex fundamento reedificavit. 1685.

107
83

con
qui
gley
lent
afci
nom
ndi
rud
ge
lig
ma

108 84

rato:

*
VITA & GESTA
*
CAROLI MAGNI IMPE

ET Francorum Regis Fortissimi
Per EGINHARDUM Virum Clariss:
illius Scribam Adiuratum conscripta.

PRAEFATIO

Vitam, et conuersationem^{em} et ex parte non
modica res gestas, Dñi et Nutritoris mei Caroli
Excellentissimi, et merito famosissimi celeberrimi Regis
postq̃m animus scribere tulit, q̃nta potui breuitate com-
plexsum, operam impendens, ut de iis quæ ad meam
notitiā peruenire potuerunt, nihil omitterem, neq; prolixitate
narrandi, nova quaq; fastidientium animos offenderem:
si tñ ullo modo vitari potest, ut nova scriptione oſſen-
dant, qui vetera et à viris fortissimis, atq; disertissimis
confecta monumenta fastidiunt. Et q̃mvis plures et o ambigam,
qui otio ac literis deſecti, statū aui p̃sentis o arbitrenti ita ne-
gligendum, ut oia quæ nunc fiunt, velut nulla memoria signa si-
lentio, atq; oblivioni tradant: potiq; velint, amore diuturnitatis
affecti, aliorum præclara facta, quibuscunq; scriptis inferere quam sui
nominis famam posteritis memoria nihil scribendo subtrahere, tñ ab huius-
modi descriptione o existimavi temperandū, q̃dō mihi consēg̃ eram,
nullum ea veracis, quam me scribere posse, q̃b̃ ipse interfui, quaq;
p̃sens oculata ut dicitur fide ignovi, et utrū ab alio scriberenti nec ne
liquido scire o potui. Satis q̃o iudicavi, eadem ut alys velut cōtr̃ literis
mandata memoria posterorū tradere, q̃m Regis Excellentissimi, et oīū sua salute

maximi clarissimam vitam et egregios atq; nro Imperio huius vix imitabiles atq; pati oblivionis tenebris aboleri. Suberat et alia o iura-
bilis causa, quae vix sufficere potest, ut me ad huc scribenda compelleret: nu-
trimentum videlicet in me impensum, et perpetua postquam in aula eius conversi
capi, cum ipso et liberis eius amicitia, quae me ita sibi devinxit, debitorem rem
vivo quam mortuo constituit, ut merito ingratus videri et iudicari possem
si tot beneficiorum in me collatorum inemor, clarissima et illustrissima huius
optime de me meriti gesta silentio preterirem: pateretur vitam eius quasi
qui nunquam vixerit sine literis ac debita laude manere. Cui scribenda
atq; explicanda o meum ingenium, quod ex parte et parvum, imo nullum perie-
re, sed Iulianam par erat desudare fauundiam. En tibi librum
perclarissimi et maximi viri memoriam Aineatem, in quo pro illo fasti-
do est quod admireris, nisi forte quod hoc barbarus in Romana locutione
perparum exercitatus, aliquid decante aut comode latine potest scribere
putaverim, atq; in istam impudentiam proruperim, ut idus Ciceronis
putaverim stemnendum, quod in primo Tusculanorum libro, cum de latinis
scriptoribus loqueretur, ita dixisse legitur. Mandare quamquam inquit literis
cogitationes suas, quas nec disponere, nec illustrare potest, nec delectare
aliqua allicere lectorum huius est intemperante abutatis et otio et literis.
Propter quidem huc oratoris egregiae sententia me a scribendo deterrebat,
nisi animo permeditationem et huiusmodi iudicia potius experiri, et scribendo
ingenium mei periculum facere, quam tanti viri memoriam mihi
pariendo preterire.

VITA CAROLI MAGNI

Mens Merovingorum, de qua Franci Reges
sibi creare soliti erant usque in Karolum regem, qui in
Stephani Romani Pontificis seposito ac decessu, atq; in
notum huius est evagare putatur, quae licet in illo peritura
posset videri, tamen iam dudum nullus vigoris erat,

nec quidem in se clarum patre inane Regis vocabulum pferbat. Nam et opes et potentia regni penes palatium pfectos, qui maiores domus dicebantur, et ad quos summa Imperii ptebat, tenebantur: neque regi aliud relinquebatur, quam ut regio sua nomine stantem crine profuso, barba submissa, solio resideret, ac speciem dominantis effingeret, legatos undecumque venientes audiret, ipsos abeuntibus, responsa quae erat edocuit vel em iussu, ex sua velut potestate redderet: cum ppter inutile regis nomen, et precarium vitam stipendium quod ei pfectus aula prout videbatur exhibebatur, nihil aliud proprium possideret, quam unam et eam parvum redditu villam, in qua domum ex qua famulos sibi nra ministrantes, atque obsequium exhibentes paucos numerositatis habebat. Quocumque eundem erat, carpento ibat, quod sub iunctis et bubulio rustico more agente traheretur: sic ad palatium, sic ad publicum populi sui conventum, qui annuatim ob regni utilitatem celebrare ire sic domum redire solebat. Ad regni administrationem et omnia, quae vel domi vel foris agenda vel disponenda erant pfectus aula procurabat. Quo officio tum cum Hilderico deponeretur Pipino pater Caroli Regis iam velut hereditario iure frangebatur. Nam pater eius Carolus, qui Tyrannos per totam Franciam Dominatum sibi vendicantes oppropit, et Sarracenos Galliam occupare tentantes duobus magnis praeliis, uno in aquitania apud Bitharium civitatem altero iuxta Narbonam apud Byram fluvium ira devicit, ut in Hispaniam eos redire compelleret, eundem Magistratum a patre Pipino sibi similis egregie administravit. Qui honor non alijs a populo dari consueverat, quam iis, qui et claritate generis, et quam amplitudine ceteris eminebant. At tunc cum Pipino pater Caroli Regis ab avo et patre sibi et fratri Carolomanno relicto, summa cum eo discordia divinum, aliquot annis velut sub rege memorato tenuisset, frater eius Carolomannus, incertum quibus de causis, in videtur, quod amore conversationis contemplativae suavis, operosa temporalis regni administratione relicta Romam se stulit in otium: ibique habitu permutato Monachus factus in monte Soracte apud ecclesiam Beati Sylvestri constructo monasterio cum pateribus seu ad hoc venientibus per aliquot annos optata quiete pfruitur.

sed ut ex Francia multi nobiliū ob vota solvenda Romam solenniter
omearent, et cū velut dñi quondam omī praterire nollent, otī
quo maxime delectabatur crebra salutatio interumpentes locū mutare
pellunt. Nam cū huiusmodi frequentia suo proposito officere vidisset
reliquo monte in samini p̄vinciam ad montē S. Benedicti sitū itare
cassina secessit, et ibi qd reliquū erat temporis vītā religiose overfand
oplevit. Pipinus am p̄audoritate romani pontificis ex p̄fecto palat
rex institutus, cū p̄ is annos und eo amplius francis imperaret fixit
aquitanico bello qd ita Waifarū ducem Aquitanie ab eo susceptū
p̄tinuos novē annos gerebatur, apud parisiis morbo aque intricatis
diem obiit, sup̄stitibz liberis Carolo et carolomanno ad quos successio
regni divino nutū p̄venerat. Franci sigdem facto solenniter gūli con-
ventū ambo sibi reges instituerunt ea dīce p̄missa ut totū regni corpus
ex aequo partirent: et Carolo eam partem, quam pater eorū Pipinus
tenuerat, Carolomannus vero eam cui pater eorū Carolomannus p̄erat
regendam susciperet. Suscepta et utriusq; dīces, et pars regni divisi
iuxta motū sibi p̄positū ab utroq; recepta ē, mansitq; ista p̄missa
summa difficultate discordia, multis ex parte Carolomanni societate sepa-
rare molientibz, adeo ut quidā em eos bello mittere sint meditati.
sed in eo p̄ly suspitionis qm periculi fuisse ipse rerū exitus approbavit,
cum defuncto Carolomanno uxor eius cū filiis, et q̄bda qui ex optimatibz
eius numero primores erant, Italia fuga peteret, et nullis existatibz
cais p̄fecto mariti fratre sub desiderio regis Longobardorū patroni-
nium se ut liberis suis offerret. Carolomannus qdē post administrat
tū totū biennio regnū morbo decessit: Carolo am fratre defuncto
consensu omī Francorū rex instituit. De eius nativitate atq; infan-
tia, et em pueritia, q̄ neq; scriptis usq; aliquando declaratū ē, nec
quidq; modo sup̄ec invenit qui horū se habere notitia sicut scribere
ineptū indicans ad actū et mores, ceterasq; vītā illius p̄tes explicandas
ad demonstrandas omībz insignitis transire disposui ita tū ut imo res
gestas et domi et foris deinde mores et studia eius tū de regni administratōe
et fine narrando, nihil de iis quā ignitū vel digna v̄ria p̄mittam.
Imo bellorū quā gessit, imo aquitanicū a patre inchoatū sed dēu finitū
quā cito p̄agi p̄ce putabatur, fratre adhuc vivo, et auxiliū ferre rogato suscepit.

et licet eum fratri promisso frustraret auxilio, suscepta expeditione
 strenuissime executus o' prius incepto desistere, aut semel suscepto labori
 cedere voluit, quam hoc qd' efficere moliebatur perseverantia quadam pfecto
 fine cluderet. Nam et Arnoldū, qui post Waifarū mortem aquitaniam
 occupare bellumq' iam bene partū reparare tentaverat, aquitaniam
 relinquare et Vasconiam petere coegit. Quem tñ ibi consistere o' sustinere
 transmissa amne Garonna lupō Vasconū duci per legatos mandavit
 ut p' fugam reddat, qd' ni festine faciat bello eū se exposcūturum,
 sed lupus saniori usū mīto, o' solū Arnoldū reddidit, sed em se ipsū cū
 provincia cui praeerat eig' p'biti submisit. Compositis in aquitania
 rebz, eoz bello finito, regni quoq' sorio iam rebz humanis exempto,
 rogatū ē p'cedēz Hadriani Romanā urbis Episcopi exoratz, ut dum
 itra longobardos suscepit: qd' prius qdē et a patre eig', Stephano papa
 supplicante ut magna difficultate susceptū ē: qd' qdā ex primoribz
 Francorū, cū qbz consultare solebat, adeo vlti eig' renisi sūt, ut se regē
 deserturos domūz redituros libera voce proclamarent. Susceptū tñ
 bellū ē itra Haistolphū regem, et alerrime p'letū. Sed licet sibi et
 patri belli suscipiendi similis, ac potius eadē cāā subcē videret, tñdū si-
 mili tñ et labore certatū, et fine stat eē p'letū. Quipz sigdē Haistol-
 phū pauciorū dierū obsidione apud tūmū p'pulit et obsides dare et erepta
 romanis oppida atq' castella p'stinuere atq' ut reddita o' repeterent frūto fidē
 dare. Caroly v' post inchoatū ā se bellū o' prius destitit, qm et desiderii Regem
 quem longa obsidione fatigaverat in dediticiam susciperet, et filiū eig' adalgiū
 in quem spes o' inclinata videbatur, o' solū regno sed em Italia decidere
 p'pelleret, o'ia romanis erepta p'stitueret Audigalū foroviniāni Ducatz
 p'ferit res novy molientem opprimeret, totamq' Italia suā ditioni sub-
 iugaret subadiq' filiū pipinū regem imponeret. Italiam intranti
 qm difficultis alpinū transitū fuerit qntoz Francorū labore in via montū iuga
 et eminentes in calū scopuli atq' aspera cautes, superata sint hoc loco deseri-
 berem, nisi vitā illis modū potius qm bellorū qua gessit eventū memoria mandare
 p'senti opere animo ret' p'positū. Finis tñ huius belli fuit subacta Italia,
 et rex desideris p'petuo exilio deportatz et filius eig' adalgius Italia pulz
 et res ā longobardorū regibz erepta Adriano romana ecclia rectori restituta.
 Post eig' finem Saxoniā, qd' qsi intrinsecū videbatur repetitū ē, quo nullum
 neq' p'lix neq' atrocis Francorūq' populo laboriosū susceptū ē. Quia saxones
 siquē aēs pere germaniam involentes nationes et nā feroces et multūdemonū deditici
 nūq' religiostrary neq' divina neq' humana iura potuerunt vlti p'cedi inhonesti arbitrabant'.

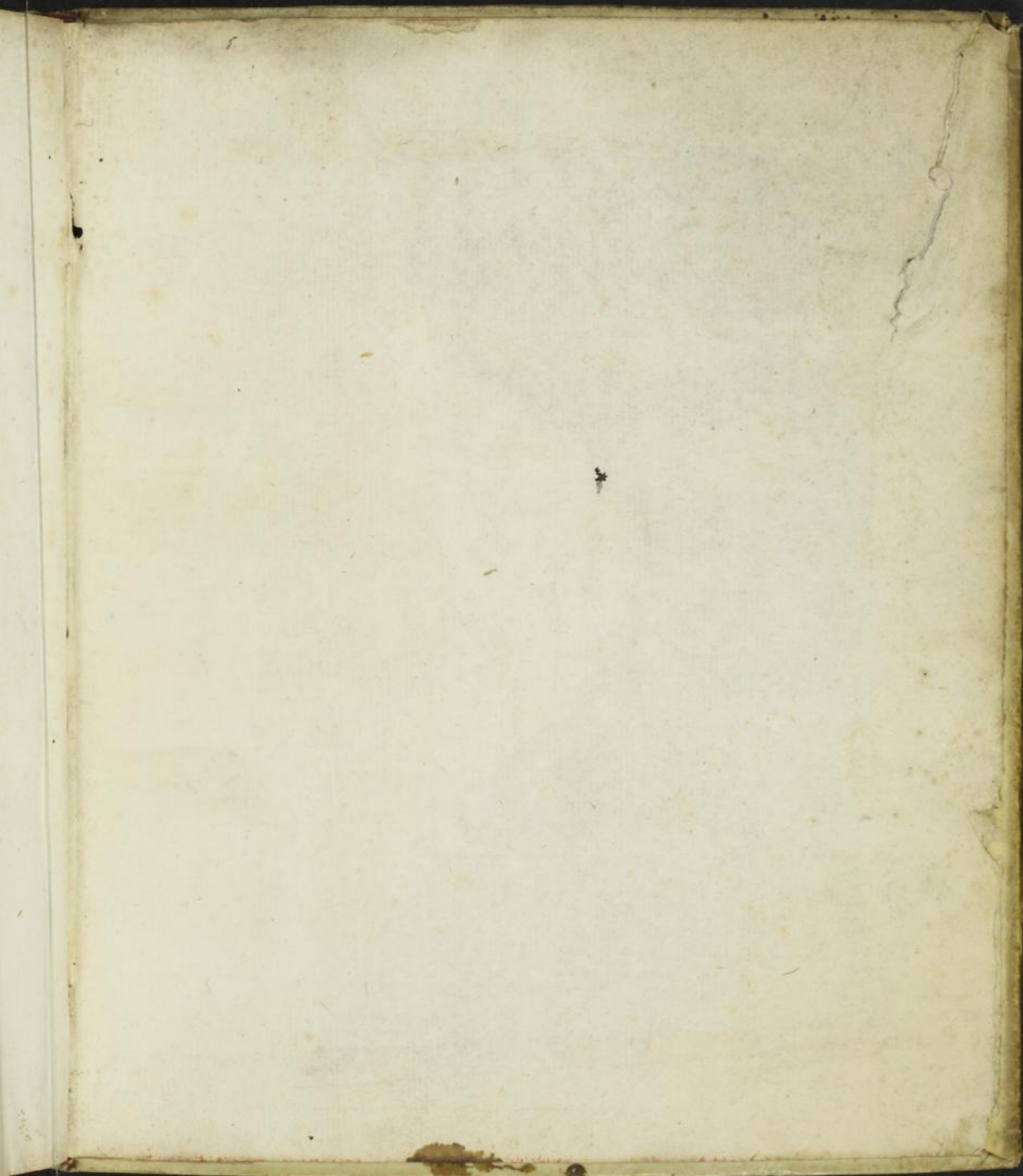
suberant et tunc, quae quodlibet pacem turbare poterant, tunc videlicet urbes,
et illorum pene ubique in plano stitui, propter pauciora loca, in quibus v. sylva maio-
res v. montium iuga intricata utrorumque agros certo limine determinant, in
quibus caedes et rapinae et incendia vicissim fieri non cessabant. Quibus adeo Franci et
irritati, ut iam oves reddere sed aptum contra eos bellum suscipere dignum iudi-
carent. Susceptum igitur contra eos bellum quod magna utrinque animositate, in maiore
saxonum quam Francorum damno per 33 annos gerebatur. Poterat quidem citius finire-
si saxonum hoc perfidia pateretur. Difficile dictum est, quibus superati atque supplices regi-
se se dederint, impata facturos polliciti sint, obsides qui impetrabant ab eis
eade dederint, legatos qui mittebantur suscepissent. Aliquoties ita comiti et molli-
ut ei cultum demonum dimittere et Christianam religionem se subdere velle promitterent,
sed sicut adhuc facienda aliquid praeconi, sic ad eadem pervertenda semper fuere
praeceptores. Ut non facile affirmare poteris, ad utrum horum faciliores veris similes
quippe cum post incitatum in eis bellum, vix annus unus exacter sit, quo non ab eis
huiusmodi facta sit mutatio. sed magnanimitas regis, ac perpetua tam in adver-
sis quam prosperis mentis constantia, nulla eorum mutabilitate v. vinci poterat, quod
qua agere caperat defatigari. Nam nunquam eos huiusmodi aliquid perpetrantes,
impure ferre ^{passivum} ~~passivum~~ est quin aut ipse per se ducto aut per comites suos nullo exer-
citu perfidiam ulisceretur et dignam ab eis poenam exigeret, donec omnibus qui resistere sole-
bant afflictis et in suam potestate redactis, decem locum millia ex eis qui utraque albi
fluminis incolabant, cum uxoribus et liberis sublatis transfudit et huc atque illuc
per Galliam et Germaniam multimoda diversimode distribuit. Eaque totius a rege disposita
et ab illis suscepta, traditum per tot annos bellum statim esse finitum, ut abiecto demo-
num cultu et illius patriis ceremoniis Christianam fidem atque religionem sponta suscipere
et francis adunatis, uno cum eis populo efficeretur. Hoc bellum licet per multum temporis
spatium traheretur, ipse tamen amplius in hoste quam bis annis effluxit, semel in praesentia morte
qui Breggi dicitur in loco Thietmelle nominato et iterum apud Asam fluvium et hoc
uno mense paucis quoque interpositis diebus. His duobus praелиis hostes adeo afflictati
ac ducti sunt, ut ulterius regem neque provocare neque venienti resistere nisi aliqua
loco muritive defensi auderent. Plures tamen eo bello tam ex nobilitate francorum
quam saxonum et quidam summi honoribus viri sumpti sunt, tandem tamen 33 finitum est,
cum interim tot ac tanta in diversis terrarum partibus bella contra francos et exim-
sint et solertia regis administrata vel merito intervenientibus in dubium venire possent,
utrum in eo aut laborum patientiam, aut felicitate potius mirari conveniat, nam
biennio ante Italiam hoc bellum sumpsit exordium, et ut sine intermissione gere-
ret, nihil tamen ex eis quae alibi erant gerenda dimisit aut ulla in parte ab-
aque opposito certamine cessatum est. Nam rex omnium qui sua aetate quilibet domina-
bantur et prudentia maxime, et animi magnitudine prestantissimus nihil in
eis quae suscipienda erant, v. exequenda autem propter laborem detrectavit, aut
propter periculum exhorruit. Verum unumquodque sua suavitatem et subire et ferre
dolorum nec in adversis cedere nec in prosperis falso blandienti fortune asperire solebat.

88

88

THE
LATE

13. 5. 1777

Handwritten

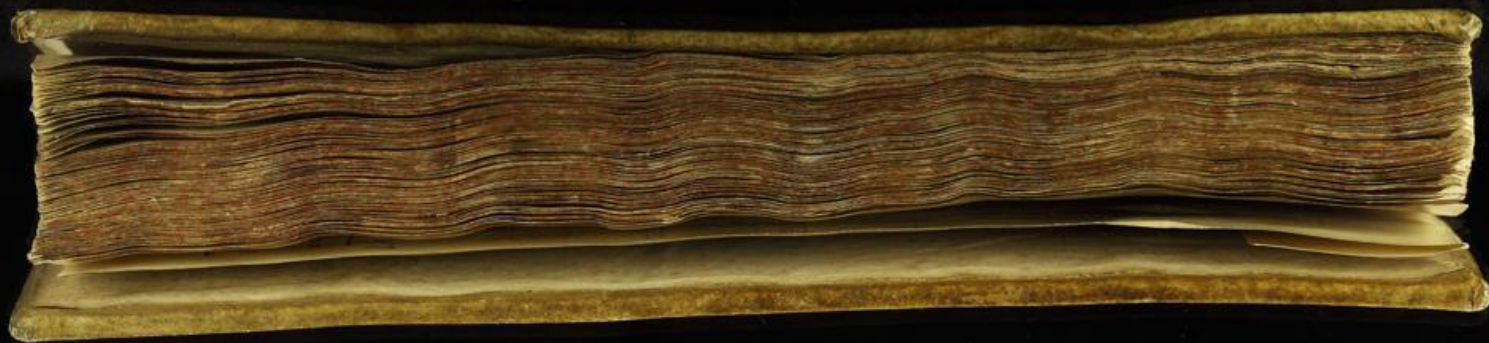
Petri

Handschr.

1696^a

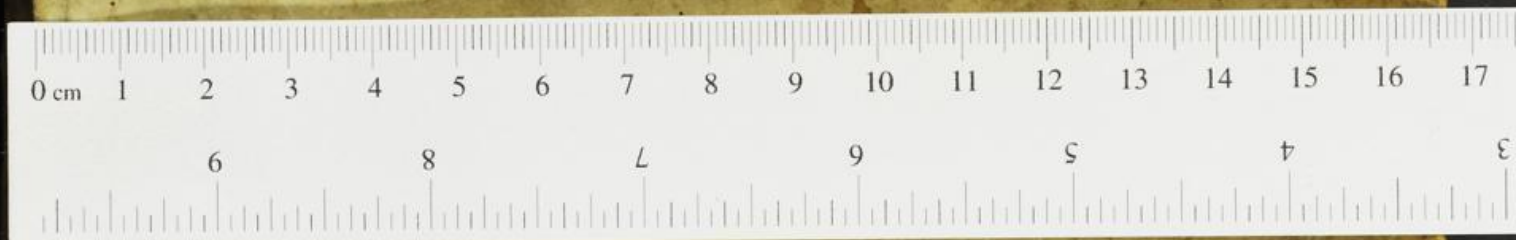
UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

6c6^a

Colour & Grey Control Chart

Danes
Picta

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN